

1943

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: \_\_\_\_\_

Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 21.

Ministeri Pajula.

20/11-43.



ULKOASIAINMINISTERIÖ  
 N:o 42 / 67 Sal. 12 43  
 24/11-43  
 OSASTO  
 5. 63.

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 2637/539.

Kööpenhamina- SSA 20 P:nä marras- KUUTA 19 43.

VIITTAUS: \_\_\_\_\_ N

\_\_\_\_\_ P:nä \_\_\_\_\_ KUUTA 19 \_\_\_\_\_ P:TTY \_\_\_\_\_ n:o \_\_\_\_\_

VIITTAUS \_\_\_\_\_ D. U. M. \_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_ 19 \_\_\_\_\_

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää kunnioittaen tämän mukana Ministeriölle raporttinsa N:o 21, jonka nimikkeenä on "Keskustelu tohtori Bestin kanssa."

Lähettiläs

*Paavo Pajula*

(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. 42 67 Sal. Salainen. 93  
RAPORTTI n:o 21.  
Kööpenhamina-ssa 20 p:nä marras-kuuta 1943.

24/11-43  
OSASTO  
5. 63.

Asia: Keskustelu tohtori  
Bestin kanssa.

Minulla oli eilen pitempi keskustelu tohtori Bestin kanssa. Selostan alempana eräitä hänen lausuntojaan.

Herra Best piti hyvinkin mahdollisena, että anglosakit yrittäisivät kohdakkoin invasionsia - ei kuitenkaan mitään suurempaa - Euroopan mantereelle. Pohjois-Ranska, Belgia ja Hollanti olivat hänen mielestään ne paikat, jotka lähinnä saattoivat tulla kysymykseen. Tanska tarjoaisi kyllä erinäisiä strategisia etuja - pääsy Itämerelle ja Norjan eristäminen - mutta toiselta puolen olivat onnistumisen mahdollisuudet varsin pienet. Saksalla on helppoa tuoda riittävästi joukkoja maihinnousua estämään, minkä ohessa tonniston niukkuus, Jyllannin rannikon mataluus ynnä muut seikat vaikeuttavat yritystä. Kaikesta huolimatta ovat saksalaiset ryhtyneet erinäisiin varovaisuustoimenpiteisiin etupäässä Jyllannissa.

Sabotaasitöitä Tanskassa johtaa tohtori Bestin tietämän mukaan englantilaisten asettama erikoinen esikunta. Se suorittaa tarpeelliset kustannukset ja hankkii aseet ynnä räjähdysaineet sabotööreille. Esikunnalla on asiamiehiä Tanskassa ja jonkunlainen alaosasto Malmössä. Saksalaisilla on todistuksia siitä, et-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi \_\_\_\_\_ ministeriölle.

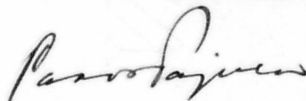
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tä Malmöstä käsin on lähetetty Kööpenhaminaan tuhotyöntekijöitä, jotka työnsä suorittuaan ovat jälleen palanneet Malmöön. Pommit ovat englantilaisten valmistetta ja sellaista kokoa, että niitä voidaan taskussa tai muulla tavoin huomautta kuljettaa.

Viime aikoina on saksalaisten poliisimiesten onnistunut saada kiinni joukko sabotöörejä, m.m. 7 Kööpenhaminassa ja 21 Aarhusissa. Tri Best piti luultavana, että pidätykset tulevat yhä lisääntymään ja otaksui näin ollen, että ainakin rakennuslaatuisten tuhotöiden lukumäärä voidaan vähitellen rajoittaa.

Kööpenhaminassa, 20 päivänä marraskuuta 1943.



(Paavo Pajula)



# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 20.*

*Ministeri: Pajula.*

*12/11-43.*

Kööpenhamina-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

41/67 Sal D. 43

KIRJELMÄ nro 2516/524.

Kööpenhamina-SSA 12 P.NÄ marras-KUUTA 19 43

16/11-43	Nr -	Liit -
5	03	ASIA

VIITTAUS: ..... N

P.NÄ ..... KUUTA 19 ..... P.TTY ..... nro .....

VIITTAUS ..... D. U. M. .... / ..... 19 .....

Ulkoasiainministeriö-LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle raporttinsa nro 20, jonka nimikkeenä on "Sotilasasioita".

Lähettiläs

*Paavo Rajula*

(Paavo Rajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Kööpenhamina-ssa 12 p:nä marras-kuuta 1943.

41 / 67 Sal. 43

Asia: Sotilasasioita.

16/11-43	No -	Liit. -
5	C3	

Kerroin raportissani viime kesäkuun 30 pltä N:o 11, kuinka tällä Tanskassa oltiin vakuuttuneita siitä, että englantilaiset tekisivät kesäkuussa maihinnousun Sjaellantiin. Tämä usko, joka samalla oli tanskalaisten harras toivo, perustui huhuihin, joita anglosaksit olivat Tukholman kautta levittäneet maailmalle. Maihinnoususta ei sitten kesäkuussa eikä myöhemminkään tullut mitään ja on koko asia vähitellen jäänyt unohtuksiin.

Nyt näyttää siltä, että invasiohuhut taas ovat lähdössä liikkeelle. Sabotoorit tuhosivat pommella toisen niistä lautoista, jotka välittävät liikennettä Ison-Beltin yli. Tämä mielettömältä näyttävä tuhotyö, jonka uhreina monet tanskalaiset menettivät henkensä tai haavoittuivat, selitetään nyt tapahtuneen Englannin taholta annetusta käskystä. Tarkoituksena olisi muokata estää koko liikenne Jyllannin ja Tanskan saarten välillä suunnitteilla olevaa anglosaksien maihinnousua silmälläpitäen. En tiedä, ovatko tanskalaiset itse keksineet tämän selityksen ikävälle lauttaonnettomuudelle, vai olisiko tälläkin kerralla kyseessä Tukholmasta peräisin olevat huhut.

Saksalaiset puolestaan tuntuvat edelleen olevan varuili-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.



laan kaikkiin maihinnousuyllätyksiin nähden. Niinpä kerrotaan heillä olevan Jyllannissa tavallista enemmän joukkoja, minkä ohessa he jatkavat siellä kuten muuallakin varustustöitään. Saksalaiselta taholta saamani tietojen mukaan, ovat Jyllannissa tai ainakin sen länsirannikolla olevat saksalaiset joukot näinä päivinä saaneet käskyn olla hälyytysvalmiina. Syyntä sanotaan olevan, että Englannin itä- ja etelärannikolla olisi huomattu joukkojen keskityksiä.

Tässä yhteydessä mainitsen, että lähetystösihteeri Nyberg, joka äsken palasi Skageniin Jyllannin pohjoiskärjessä tekemältään matkalta, oli siellä nähnyt kahdeksansadan miehen vahvuisen ukrainalaisjoukon saksalaisissa sotilasunivormuissa. Miehet pitivät sotilasharjoituksia ja komennettiin heitä venäjäksi. Aliupseerit olivat venäläisiä, mutta korkeampi upseeristo saksalaisia. Miehet olivat harjaantumattomia ja muutenkin alkuperäisellä tasolla. Joukossa oli jopa 15 vuotiaita poikiakin.

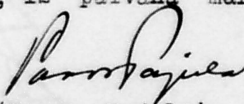
Kysymys siitä, mikä on saksalaisten uusi salaperäinen ase, jolla he tuon tuostakin uhkaavat kostaa Englannille, askarruttaa mieltä täällä, kuten kai muuallakin. Borgholmassa luultiin, kuten aikaisemmin olen raportoinut, että tämä uusi ase olisi raketintapainen ammus, jolla voitaisiin pommittaa Lontoota Ranskan rannikolta käsin. Samantapaisesta raketista olen muuallakin kuullut puhuttavan.

Toinen otaksuminen on, että tämä ase olisi radiolla ohjattava lentotorpedo, joka pantaisiin liikkeelle jonkun heittimen avulla. Kerrotaan, että yksi sellainen kokeilutorpedo olisi löydettykin.

Viimeinen teoria tällä alalla on, että saksalaiset muka valmistaisivat pommeja, jotka räjähtäessään hävittäisivät hapen ilmasta laajalla alueella, minkä johdosta ihmiset siten ilman puutteesta kuolisivat. Tähän odotettaisiin saksalaisella taholla englantilaisten vastaavan kaasusodalla, jonka varalle saksalaiset sotilaspiirit muka jo tekisivät valmistuksia.

Syynä siihen, etteivät saksalaiset vielä ole ryhtyneet mutta asettaan käyttämään, sanotaan olevan sen, että liittoutuneiden ilmapommitukset ovat viivyttäneet aseiden valmistusta. Nytemmin lienee työ jaettu teollisuuslaitoksille ympäri koko valtakunnan ja odotetaan senvuoksi, että aseiden käyttö voi lähitulevaisuudessa alkaa.

Kööpenhaminassa, 12 päivänä marraskuuta 1943.

  
(Paavo Pajula)

Sen jälkeen kuin ylläoleva oli kirjoitettu, olen saanut tietää, että Vejlen amtmanni Herschend on nimitetty jonkunlaiseksi käskynhaltijaksi Jyllantiin, asemapaikkana Silkeborg, jossa saksalaisten Jyllannissa oleva päämaja sijaitsee. Herschendin pitäisi saada oikeus itsenäisesti antaa rekvisiimien ynnä muita määräyksiä ja hänen käytettäväkseen komennettanee virkamiehiä sisä- ja ulkoministeriöistä.

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 19.*

*Ministeri Pajula.*

*3/11-43.*



KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 2436/513.

Kööpenhamina-SSA 3. P:NÄ MATRAS KUUTA 19 43.

VIITTAUS: ..... N

..... P:NÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... n:o .....

VIITTAUS ..... D. U. M. .... / ..... 19 .....

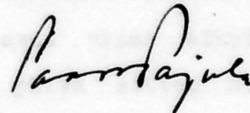
40/66 Sal U. 43  
 8/11-43 No - Liil -  
 CSATS ASIA  
 5- C3

Ulkoasiainministeriö-LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää tämän mukana kun-  
 nioittaen Ministeriölle raporttinsa N:o 19, jonka nimikkeenä on  
 "Tilanteen kehitystä Tanskassa".

Lähettiläs



(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 19.

Kööpenhamina-ssa 3 p:nä marras-kuuta 1943.

Asia: Tilanteen kehitystä Tanskassa.

AINMII	
40	66 Sal 43
8/11-43	No -
CSA:70	ASIA
5	03

Toiveet siitä, että olot Tanskassa rauhoittuisivat sen jälkeen, kun saksalaiset lakkauttivat täällä poikkeustilan, eivät ole toteutuneet. Pikemminkin on sanottava, että tilanne on yhä huonontunut. Tuhotöitä tehdään eri osissa maata joka yö, joskus päivisin. Erityisesti on mainittava saksalaiseen sotaväkeen kohdistuvat attentaatit, jotka ovat viime aikoina lisääntyneet. Niistä on huomattavin muutama päivä sitten n.s. helvetinkoneella aikaansaatu räjähdys eräessä kööpenhaminalaisessa kahvilassa, jonka pääasiallisimman yleisön muodostavat saksalaiset sotilaat ja heidän naistuttavansa. Tällöin kuoli neljä kahvilavierasta, joista kolme saksalaista, ja haavoittui 40 henkilöä.

On luonnollista, että saksalaiset ovat ryhtyneet tarpeelliseksi katsomiinsa vastatoimenpiteisiin. Kaduilla liikkuminen on taas, kuten poikkeustilan pahimpina päivinä, kielletty jälkeen kello 8 illalla ja ravintolat, teatterit y.m. on suljettava kello 7. Kööpenhaminan kaupunki on tuomittu maksamaan viiden miljoonan kruunun suuruisen sakon. Arjalaisten kanssa naimisissa olevilta täysjuutalaisilta ja samoin puolijuutalaisilta on kielletty matkustuslupa ulkomaille ja jo myönnetyt luvat on peruutet-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tu, minkä johdosta pelätään, että näitäkin juutalaisryhmiä ruvetaan deportoimaan. Vihdoin kerrotaan varmana tosiasiiana, että saksalaiset muka valmistelisivat luetteloa henkilöistä, jotka heidän tarkoituksenaan on ottaa panttivangeiksi. Luettelon ilmoitetaan käsittävän 50 henkilöä, joista suuri osa yliopistopiireistä. Eräitä tunnettuja professoreja mainitaan varmoina panttivankikandidaateina.

Tanskalaisella taholla väitetään, että mihin vastatoimenpiteisiin saksalaiset ikinä ryhtynevätkin, tanskalaiset saboteerit, joita nyttemmin on alettu kutsua vapaustaistelijoiksi, eivät tule vähentämään vielä vähemmän lopettamaan toimintaansa. Päinvastoin uhkaavat he sitä laajentaa ja tehostaa. En puolestani halua ryhtyä ennustamaan, mitenkä käy, mutta kun viha saksalaisia vastaan täällä kiihtyy kiihtymistään, voitaneepitää varmana, ettei Tanskassa nykysodan aikana enää päästä aikaisempiin, suhteellisesti rauhallisiin oloihin. Ei ainakaan niin kauan, kuin saksalaiset peräytyvät ja kärsivät yhden tappion toisensa jälkeen.

Sabotaasin ohella on tanskalaisia viime aikoina askarruttanut kysymys siitä, mitenkä Tanska selviytyy siitä sekasorron tilasta, jonka Saksan mahdollinen luhistuminen voi täälläkin aiheuttaa. Aikaisemmin luotettiin siihen, että Tanskan oma sotaväki ynnä sen avuksi kiiruhtavat vapaaehtoiset kykenevät ylläpitämään järjestyksen, kunnes tarpeen vaatiessa englantilaiset joukot saapuvat maahan ja turvaavat lopullisesti yhteiskuntarauhan. Mutta nyt, kun tanskalainen sotaväki on riisuttu aseista ja saksalaiset ovat anastaneet kaikki sen aseet, ammuksset ja varastot, aletaan vakavasti pelätä, että kurinsa mahdollisesti menettävä saksalainen sotaväki yhdessä Tanskan o-



mien äärimmäisten aineiden kanssa voivat saada yliotteen ja syöstä maan täydelliseen sekasortoon. Tämä pelko on sitäkin aktuaalisempi, kun uskotaan ja toivotaan Saksan luhistuvan aivan lähitulevaisuudessa.

Näissä olosuhteissa on ruvettu ajattelemaan, että häädän tullen voitaisiin ehkä saada apua Ruotsista. Kuten lähettämässäni salasähkeessä mainitsin, ollaan täällä vakuuttuneita siitä, että kuningas on prinssi Axelin välityksellä pyytänyt Ruotsin lähettilästä, ministeri von Dardelia, joka viikko sitten matkusti Tukholmaan, esittämään avunpyynnön Ruotsin hallitukselle. Paitsi suoranaista sotilaallista apua toivotaan Ruotsista saatavan kaikkia tarpeellisia varusteita Tanskan omalle sotaväelle, jonka ilmoitetaan olevan hälytysvalmiina. Sikäli kuin täällä tiedetään, oltaisiin Ruotsin korkeimmissa piireissä sekä sotilastaholla varsin myönteisiä niinhyvän materiaalisena kuin myös sotilaallisen avun antamiseen, mutta Per Albin Hanssonilla sanotaan olevan "betänkligheter". Mitä laatua ne ovat, voimme omien aikaisempien kokemustemme<sup>mme</sup> perusteella hiukan päätellä.

Lopuksi mainitsen, että viime aikoina on joukko tanskalaisia upseereja ynnä muita sotilashenkilöitä paennut Ruotsiin. Näiden ilmoitetaan suunnittelevan Tanskaan tehtävää ekspeditiota, johon he tietysti osallistuisivat. Samanlaisia suunnitelmia kerrotaan täällä Ruotsiin paenneiden norjalaisten sotilashenkilöiden hautovan Norjiaan näiden.

Kööpenhaminassa, 3 päivänä marraskuuta 1943.

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 23.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 18.*

*Ministeri Pajula.*

*11/10-43.*

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 2286/483.

Kööpenhamina- SSA 11 P.NÄ loka- KUUTA 19 43

VIITTAUS:

P.NÄ KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS D.U.M. / 19

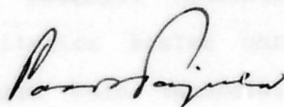
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
36/66 Sal D. 10 43		
43/10-43	No -	LML -
NÄMÄ	OSAT	ASIA
5	03	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää kunnioittaen tämän ohella Ministeriölle raporttinsa nro 18, jonka nimikkeensä on "Juutalaisvainoja Tanskassa".

Lähettiläs



(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Kööpenhamina-ssa 11 p:nä loka-kuuta 1943.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
43.	36/66	Sal 43
14/10-43	No -	LOKL -
LYNÄÄ	COALTO	ASIA
5	C3	

Asia: Juutalaisvainoja Tanskassa.

Jo kauan on Tanskassa pelätty, että kansallissosialistien tunnettu juutalaisviha aiheuttaisi myöskin Tanskassa toimenpiteitä tätä rotua olevia kansalaisia vastaan. Erityisesti on odotettu, että ne juutalaiset, jotka kansallissosialistien valtaantumisen jälkeen olivat Saksasta paenneet Tanskaan, joutuisivat täkäläisten saksalaisten vallanpitäjien koston uhreiksi. Mitään ei kuitenkaan tapahtunut niin kauan kuin tanskalais-saksalaiset suhteet pysyivät kutakuinkin siedettävällä kannalla.

Kun sitten Tanska julistettiin sotilaalliseen poikkeustilaan, alkoi levottomuus tšekäläisissä juutalaispiireissä kasvamistaan kasvaa. Vihdoin ei suuri osa heistä enää uskaltanut nukkua kotonaan ja yöllä vasten kuluvan lokakuun 2 päivää tulikin odotettu isku. Saksalaiset sotilaat ynnä heitä avustaneet tanskalaiset puoluetoverit vangitsivat yön kuluessa toista tuhatta juutalaista - lukumäärää ei tarkoin vielä tiedetä - ja lähettivät ne kahdella tähän tarkoitukseen varatulla laivalla todennäköisesti Danzigiin. Seuraavina öinä jatkettiin vangitsemisia, mutta kun suurin osa juutalaisista piileskeli tai pakeni Ruotsiin, ei huomattavampia määriä enää liene saatu kiinni.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.



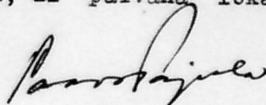
Tarkoituksena oli tietävästi vangita vain täysjuutalaiset eikä niistäkään sellaisia, jotka ovat naimisissa arjalaisten kanssa, mutta kiireessä lienee joukko puoljuutalaisiakin pidätetty ja viety pois. Kerrotaan vangitsijain monessa tapauksessa esiintyneen raakamaisesti ja pidättäneen jopa yli satavuotisia vanhuksia ja vuoteessa makaavia sairaita. Joskin kertomukset ovat suureksi osaksi todetut liioitelluiksi, on itse toimenpide sinänsä tuomittava valitettavaa osoituksena saksalaisten muille sivistyskansoille käsitteämättömästä mentaliteetista.

Mitä Tanskan juutalaisiin tulee, olen useampivuotisen oleskeluni aikana täällä voinut todeta, että he ovat esiintyneet erittäin varovaisesti eivätkä millään tavalla ole erikoisemmin myötävaikuttaneet saksalaisvastaisen mielialan kasvamiseen tässä maassa. Saksalaisten väite, että he olisivat pääsyyllisiä yhä lisääntyviin sabotaasitöihin, on niinkään väärä. Viha saksalaisia vastaan on varmaan yhtä suuri ja suurempikin puhtaasti tanskalaisella taholla. Näyttää senvuoksi siltä, että vainojen todellisena syynä on osittain saksalaisten yleinen epäluulo juutalaisia kohtaan, osittain halu osittaa Rooseveltin ja Churchillin takana oleville juutalaispiireille, että heidän aloitteestaan ja yllytyksestään Tanskassa suoritettut sabotaasitöet ovat suoranaisesti vahingoksi heidän omille uskonveljilleen tässä maassa.

On todennäköistä, että juutalaisvainot Tanskassa ovat tällä kertaa loppuneet. Mahdollista on, että niitä vastaan eri tahoilta esitetyt protestit ja vastalauseet ovat tähän myötävaikuttaneet. Luultavampana pitäisin kuitenkin, että sak-

salaiset eivät alun perin ole tarkoitaneetkaan mennä tässä asiassa pitemmälle, kuin on tapahtunut.

Kööpenhaminassa, 11 päivänä lokakuuta 1943.



(Paavo Pajula)

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 817.*

*Ministeri Pajula.*

*8/10-43.*

ULKOASIAINMINIST

KÖÖPENHAMINA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 2276/476

Kööpenhamina SSA 8 P:NÄ loka KUUTA 19 43.

VIITTAUS: ..... N

P:NÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... n:o .....

VIITTAUS ..... D. U. M. ..... / ..... 19 .....

35765 Sel 43

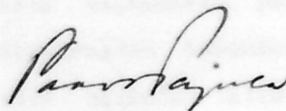
11/10-43	N:o -	L -
5	C3	ASIA

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö oheistaa kunnioittaen raporttinsa n:o 17, jonka nimikkeenä on "Tanskan kriisi".

Lähettiläs



(Paavo Pajula)



KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Kööpenhamina-ssa 8 p:nä loka-kuuta 1943.

Asia: Tanskan kriisi.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
35/65 Sal D 43		
11/10-43	No -	LIIH -
ASIA	CCATD	ASIA
5	03	

Lukuisissa salasähkeissäni olen selostanut tapahtumien kulkua Tanskassa sotilaallisen poikkeustilan aikana. En senvuoksi katso olevan syytä niihin tässä yhteydessä lähemmin kajota, varsinkin kun sanomalehtemme ovat sisältäneet laajoja, joskin hiukan väritettyjä kuvauksia olojen kehityksestä täällä. Sen sijaan haluaisin esittää hieman tilanteen arviointia tekemiäni havaintojen perusteella.

Kolmen vuoden aikana valtauksen jälkeen suhtautui Tanska melko alistuvaisesti saksalaiseen komentoon. Ainoastaan pienempiä mielenosoituksia sattui silloin tällöin. Viha miehittäjää kohtaan oli kuitenkin suuri ja kasvoi sitä mukaa, kuin saksalaisten otteet kiristyivät ja pakkolainaukset tavarassa ja rahassa lisääntyivät.

Kun sitten Saksan aseonne näytti loppuneen ja Englannin radio alkoi yllyttää tanskalaisia aktiiviseen toimintaan yhteistä vihollista vastaan, ryhtyivät tanskalaiset ensin hiukan arastellen, mutta sitten yhä voimaperäisemmin harjoittamaan tunnettua sabotaasitoimintaansa, aiheuttaen sen kautta jossain määrin vaikeuksia saksalaisten hankinnoille Tanskasta. Sen ohessa lisääntyivät mielenosoitukset saksalaista sotaväkeä vastaan ja

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen,

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tulivat lopulta varsin kovakouraisiksi. Kansa osoitti peittelemättä iliaan jokaisesta tuhotyöstä ja saksalaisten sotamiesten pahoinpitelystä.

Näissä olosuhteissa on ymmärrettävää, että miehitysjoukkojen päällikkö, kenraali von Hanneken alkoi epäillä tanskalaisten sotajoukkojen luotettavuutta. Hyvällä syyllä saattoi hän otaksua, etteivät ne pysyisi puolueettomina, jos anglosaksit hyökkäisivät Tanskaan, vaan asettuisivat aseineen ja varusteineen heidän puolelleen saksalaisia vastaan. Hänen mielestään oli tohtori Bestin sovinnollinen politiikka kärsinyt haak-sirikon ja vaati hän puolestaan jyrkempiä toimenpiteitä tanskalaisia vastaan.

Niin julistettiin sitten Tanska 29 p:nä viime elokuuta sotilaalliseen poikkeustilaan. Nopeasti riisuttiin tanskalaiset joukot aseista ja niiden varastot takavarikoitiin. Suuret määrät saksalaisia poliisimiehiä lähetettiin Tanskaan taistelemaan tuholaisuutta vastaan. Joukko poliitikkoja ynnä muita kansalaisia, joiden epäiltiin johtavan tanskalaista vastarintaa, suljettiin vankileiriin. Aikaisemmin vangitut kommunistit lähetettiin Saksaan, jonne lopuksi vietiin pahimmiksi vihamiehiksi katsotut täysjuutalaiset, mikäli heitä onnistuttiin saamaan kiinni.

Toivoen näiden toimenpiteiden kautta murtaneensa tanskalaisten vastarinnan tai ainakin tehneensä sen vaarattomaksi on Saksa näinä päivinä lakkauttanut poikkeustilan suureksi yllätykseksi kaikille tanskalaisille. Tanska saa nyt järjestää sisäisen hallintonsa, miten haluaa. Kuningas, hallitus ja eduskunta voivat toimia tai olla toimimatta ja tyytyä Saksa puolestaan siihenkin, että nykyinen hallitukseton tilanne jatkuu

edelleen. Kuitenkin vaaditaan, että tavaratilaukset säännöllisesti suoritetaan ja että saksalaiset poliisimiehet ja tuomioistuimet saavat huolehtia sabotaasitoiminnan ehkäisemisestä. Myöskin kaikki lakkoileminen on kielletty.

Tanskalaisilla on nyt mahdollisuus, jos niin tahtovat, järjestää uudelleen suhteensa Saksaan ja jatkaa pääpiirteittäin samaa politiikkaa kuin miehityksen ensimmäisinä vuosina. Saksalaiset näkisivät sen tietysti mielellään ja kysymys on vain siitä, haluavatko tanskalaiset sille linjalle mennä.

Munchin ja Stauningin aseistariisumispolitiikka johti aikanaan siihen, ettei Tanska 9 p:nä huhtikuuta 1940 kyennyt efektiivisesti vastustamaan maahan tunkeutuvia saksalaisia joukkoja. Tanskalaiset sotilasasiain tuntijat ovat sitä mieltä, että Tanska olisi voinut, jos sen puolustuslaitos olisi ollut kunnossa, tehdä vastarintaa useampia päiviä, ehkäpä kokonaisen viikon. Tämä aika olisi heidän mielestään riittänyt pelastamaan Norjan joutumasta saksalaisten käsiin, koska norjalaiset olisivat siinä ajassa ennättäneet järjestää puolustuksensa ja saada apua Englannista. Silloin ei saksalaisilla myöskään olisi ollut aihetta tunkeutua Tanskaan, joka näin ollen ehkä olisi saanut jäädä rauhaan. Oli luonnollista, että tämä kritiikki, johon oikeisto ynnä eräät muut piirit yhtyivät, oli epämieluisa Munchille ja Stauningille ja koettivat he sen vuoksi, kuten mainittu, miehityksen alkuaikoina ylläpitää mahdollisimman sovitteluvaa politiikkaa Saksaan kohtaan viedäkseen siten Tanskan sodan vaikeuksien läpi niin vähin tappioin kuin mahdollista. Samaa politiikkaa ajoi heidän jälkeensä Scavenius.

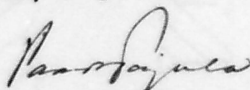
Oikeistopiireissä ja osittain Munchin ja Stauningin omien puoluelaiden keskuudessa pidettiin heidän suhtautumistaan saksalaisiin liian nöyräselkisenä. Kritiikki kasvoi vähitellen yhä ankarammaksi ja pidettiin laajoissa piireissä suorastaan häpeällisenä, että Tanska vietti rauhallista ja mukavaa elämää,

samaan aikaan kuin muut miehittetyt maat kävivät jopa suora-naista taistelua yhteistä vihollista vastaan. Alettiin katsoa isänmaalliseksi velvollisuudeksi ryhtyä mahdollisimman laajaan sabotaasitoimintaan ja huomautettiin, että jos kaikki liittoutuneet maat, joihin Tanskan nyt selitettiin kuuluvan, olisivat menetelleet yhtä raukkamaisesti, olisi Hitler jo aikoja sitten tullut maailman herraksi.

Olen näinä vuosina huomannut monien tanskalaisten kärsineen jonkunlaista alemmuuskompleksia sen johdosta, etteivät he ole samoin kuin suomalaiset ja norjalaiset ase kädessä taistelleet hyökkääjää vastaan. Sen vuoksi katsovat he nyt, että Tanskan kunnia on kirkastettava, ennenkuin Saksa kukistuu, mikä heidän luulonsa mukaan voi tapahtua milloin tahansa. Siinäkin tapauksessa, että Saksa vielä kestäisi pitemmän ajan, on sittenkin yritettävä, sillä, kuten eräs erittäin arvovaltainen tanskalainen minulle sanoi, "genom lidanden luttras folket".

Tällaisen mielialan vallitessa näyttää siltä, että sovinnollisia ja siedettäviä suhteita Saksan kanssa tuskin halutaan aikaansaada, vaan yritetään edelleen jatkaa vastarintaa, niin pitkälle kuin siihen mahdollisuutta on.

Kööpenhaminassa, 8 päivänä lokakuuta 1943.

  
(Paavo Pajula)



# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA:

*Höörpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 16.*

*Ministeri Pajula.*

*1/3-43.*

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. ULKOASIAINMIN

KIRJELMÄ n:o 2015/416.

To 28/64 Sal 43

Kööpenhamina-SSA 1 P.NÄ syys- KUUTA 19 43.

8/9-43	NO -	
5	C3	ASIA

VIITTAUS: ..... N

..... P.NÄ ..... KUUTA 19 ..... P.TTY ..... n:o .....

VIITTAUS ..... D.U.M. / ..... 19 .....

..... Ulkoasiainministeriö-LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää tämän mukana kun-  
nioittaen Ministeriölle raporttinsa N:o 16, jonka nimikkeenä  
on "Poikkeustila Tanskassa".

Lähettiläs

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Kööpenhamina-ssa 1 p:nä syys-kuuta 19 43.

ULKOASIAINMINISTERIÖ  
28/64 Sal 43

Asia: Poikkeustila Tanskassa.

8/9-43 No -

SYYSKÄ 1943 OSASTO ASIA

5 C3

Raportissani viime elokuun 22 pltä N° 14 kerroin levotomuuksien viimeaikaisesta lisääntymisestä Tanskassa ja huomautin samalla vaaran olevan tarjona, että "saksalaiset lopulta iskevät nyrkin pöytään kaikkine niine seurauksineen, mitkä muissa miehitystyissä maissa hyvin tunnetaan".

Tämä on nyt tapahtunut. Kuten salasähkeissani olen maininnut, palasi tohtori Best Berlinin-matkaltaan Kööpenhaminaan 27 päivänä elokuuta ja jo seuraavana päivänä jätti hän pääministeri Scaveniukselle ultimatum, jossa Tanskan hallitusta vaadittiin julistamaan maa poikkeustilaan. Sen mukaan oli kiellettävä pitämästä kokouksia, tekemästä lakkoja, liikkumasta kadulla iltaisin j.n.e. Tärkein määräys oli se, että sabotaashityöt, saksalaisen sotaväen pahoinpitely sekä aseiden ja räjähdysainesten hallussapito oli rangaistava jopa kuolemantuomiolla. Vastaus oli annettava samana päivänä ennen kello 4.

Hallituksen vastaus ultimatumiin oli kielteinen. Sen johdosta Tanskassa olevien saksalaisten sotajoukkojen ylipäällikkö, kenraali Hanneken julisti maan sotilaalliseen poikkeustilaan. Tällä julistuksella hän pani voimaan kaikki ne määräykset, joita hallitus ei katsonut voivansa hyväksyä. Julistus annettiin Rit-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

zaun toimistolle yleisön tietoon saatettavaksi sunnuntai-aamuna elokuun 29 päivänä kello 4,10. Heti sen jälkeen ryhtyivät saksalaiset joukot riisumaan aseista tanskalaisia sotajoukkoja, miehittämään sotilaallisesti tärkeitä paikkoja ja ottamaan haltuunsa ase- ja ammusvarastoja, tanskalaisia sotalaivoja j.n.e.

Kahakoita syntyi aamutunteina siellä ja täällä, sekä Kööpenhaminassa että muissa paikoissa. Tarkistamattomien tietojen mukaan oli kaatuneita 15 ja haavoittuneita 63. Tanskalaiset upottivat suurimman osan sotalaivoistaan m.m. panssarilaiva Peder Skramin ja eräitä sukellusveneitä. Pakoon yrittäneen panssarilaiva Niels Juelin lienevät saksalaiset saaneet kiinni ja vanginneet sen miehistön. Eräitä pienempiä sotalaivoja pääsi karkuun Ruotsiin, jonne myös joku määrä tanskalaisia poliisimiehiä, sotilaita ynnä muita on paennut.

Samoina aamutunteina vangittiin joukko huomattavassa asemassa olevia tanskalaisia, ilmoituksen mukaan satakunta henkilöä. Niiden joukossa oli prinssit Axel ja Knud, kaikki korkeimmat upseerit, joukko kansanedustajia, joista useimmat konservatiiveja, edelleen poliitikkoja, sanomalehtimiehiä, m.m. Borsen'in ~~Berlingskexxifidencen~~ ja Politikenin päätoimittajat, professoreja, virkamiehiä ja juutalaisia. Monet näkyvät luulevan, että kyseessä olevat henkilöt, jotka kaikki ovat tunnetut saksalaisvastaisesta mielialastaan, ovat otetut panttivangeiksi. Omasta puolestani arvelen, että pidätykset pikemminkin on suoritettu osittain säikäyttämistarkoituksessa, osittain siinä mielessä, etteivät vangitut, jotka yleensä ovat johtavassa asemassa, pääsisi järjestämään vastarintaa saksalaisten toimenpiteille. Eräät vangitut, niiden joukossa prinssi Axel, ovat jo vapautetut.



Koko sunnuntaipäivän vallitsi Kööpenhaminassa jännitetyt mieliala. Kun posti-, lennätin- ja puhelinyhteydet olivat katkaistut, ei tiedetty mitään maaseudun tapahtumista. Pelättiin vakavasti, että maanantaina puhkeaisi yleislakko kaikine siitä johtuvine seurauksineen. Niin ei kuitenkaan käynyt, sillä käytännölliset tanskalaiset huomasivat pian, ettei lakko voisi johtaa toivottuihin tuloksiin, vaan saattaisi maan täydelliseen sekasortoon. Maanantai-aamuna alkoivat työt säännöllisesti koko maassa ja jatkui elämä muutenkin tavalliseen tapaan poikkeustilan aiheuttamin rajoituksin.

Hallitus jätti sunnuntaina kuninkaalle eroanomuksensa ja piti maanantaina viimeisen istuntonsa, hyväksyen tällöin julistuksen, jossa kansaa kehoitetaan rauhallisuuteen. Virkamiehistö hoitaa toistaiseksi juoksevia asioita ministeriöiden kansliapäälliköiden johdolla. Viimeksimainitut eivät muodosta mitään kolleegiota, vastattiin tiedusteluuni, vaan toimivat kukin omalla vastuullaan kenraali Hannekenin antamien yleisohjeiden puitteissa.

Kuningasvalta on periaatteellisesti voimassaan, vaikka kuningas ei käytännössä puuttune hallitustoimiin. Hän on vapaa ja asuu edelleen Sorgenfri-nimisessä linnassaan kaupungin ulkopuolella. Tiedusteluuni, miksi sitten linna on saksalaisen sotaväen ympäröimä, vastattiin minulle ulkoministeriössä, että sotilaat olivat kunniavahteja. Selitys on tietenkin saksalaisilta saatu.

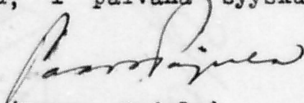
Ulkoministeriössä sanottiin edelleen, että nykyinen hallitukseton tilanne todennäköisesti ei tulisi viikkoa kauempaa jatkumaan. Nähtävästi toivotaan, että Saksa peruuttaisi poikkeustilamääräyksen, minkä jälkeen kuningas nimittäisi uuden parlamentaarisen hallituksen. Mitenkä asiat sitten jär-

jestetään, jos poikkeustilaa ei peruuteta - mikä on hyvinkin mahdollista - on tällä hetkellä vaikea sanoa. Löytyykö Tanskassa miehiä, jotka haluaisivat perustuslakeja loukatun ryhtyä maata hallitsemaan, ja antaisiko kuningas sellaisten miesten hallitukselle nimityksen, jäs nähtäväksi. Ellei taas hallitusta saada, hämmöittää edessä protektoraattisysteemi tai jokin muu sentapainen.

+ + +

Lopuksi pyydän vielä mainita Odensen tapahtumista, että saksalaiset vaativat kaupungilta yhden miljoonan kruunun sakon sen johdosta, että erästä saksalaista upseeria oli pahoinpidelty. Edelleen vaaditaan, että pahoinpitelijät on luovutettava saksalaisille ennen 5 päivää kuluva syyskuuta, uhalla että miehitysviranomaiset muussa tapauksessa vangitsevat kymmenen kaupunkilaista ja pitävät ne vangittuina, siksi kunnes syyllisten luovutus tapahtuu. Tämä on tietäväkseni ensimmäinen kerta, kun saksalaiset ovat tämän tapaisiin rangaistustoimenpiteisiin Tanskassa ryhtyneet.

Kööpenhaminassa, 1 päivänä syyskuuta 1943.

  
(Paavo Pajula)

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3

ASIA: \_\_\_\_\_

*Kööpenhaminassa oleva lähetystön rap. n:o 15.*

*Ministeri Pajula:*

*12/8-43*

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1941/399.

Kööpenhamina-SSA 22 P.NÄ elo- KUUTA 19 43.

VIITTAUS: \_\_\_\_\_ N

\_\_\_\_\_ P.NÄ \_\_\_\_\_ KUUTA 19 \_\_\_\_\_ P:TTY \_\_\_\_\_ n:o \_\_\_\_\_

VIITTAUS \_\_\_\_\_ D. U. M. \_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_ 19 \_\_\_\_\_

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
25/64 / al D. 1943		
288-43	No	Liitt.
VYHÄX	C2478	ASIA
5	C3	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Reportti.

Lähetystö lähettää tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle raporttinsa N:o 15, jonka nimikkeenä on "Litvinoffin ero".

Lähettiläs

*Paavo Pajula*

(Paavo Pajula)



KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. **ULKOASIAINMINISTERIÖ** Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Kööpenhamina-ssa 22 p:nä elo-kuuta 1943.

Asia: Litvinoffin ero.

25764  
27/8-43  
5 03

Tänään ilmoitettiin radiossa, että Litvinoff on vapautettu lähettilään toimestaan Washingtonissa. Tämä mielenkiintoinen uutinen tulee epäilemättä antamaan aihetta lukuisiin kommentaarioihin, varsinkin kun otetaan huomioon, että hänen virkaveljensä Maiski verrattain Esken poistettiin vastaavasta toimestaan Lontoossa. Kaksi Neuvostoliiton parasta diplomaattia kutsuttu koettiin sodan lähestyessä ratkaisuvaihettaan ja lisäksi liittolaismaista, joissa heidän jatkuvan työskentelynsä luulisi erityisen tärkeäksi!

Kun Litvinoff keuhällä 1939 erosi ulkoasiainkansankomissaarin virastaan, kirjoitettiin asiasta kaikissa maailman lehdisissä ja koetettiin arvailla syytä siihen. Monta teoriaa esitettiin, mutta kukaan ei pystynyt ennustamaan, että Ribbentrop muutamaa kuukautta myöhemmin lentäisi Moskovaan Neuvostoliiton ja Saksan liittosopimusta allekirjoittamaan sekä että Litvinoffin ero oli alkuvalmistus tähän mesalianssiin ja samalla maailmansotaan.

Tällä kertaa Litvinoff ei ollut ulkoasiainkomissaari, vaan ainoastaan lähettiläs. Mutta sittenkin näyttää siltä, että tällä erolla saattaa olla kauaskantoiset seuraukset. Voidaanhan sanoa, että Stalin, kutsumalla ensin Maiskin ja sitten Litvinof-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

1943

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA:

*Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 01.*

*Ministeri Pajula.*

*16/1-43.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

1 60 Sal 43

KIRJELMÄ nro 149/26.

16/1-43 NO - L.H. -

Kööpenhamina- SSA 16 P.NÄ tammi- KUUTA 19 43.

THAA	CSATO	ASA
5	CS	

VIITTAUS: .....N

P.NÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... nro.....

VIITTAUS ..... D. U. M. ..... / ..... 19.....

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö lähettää tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle raporttinsa Nro 1, jonka nimikkeenä on "Tanskan-Suomen suhteet".

Ministeri

(Paavo Pajula)



KÖÖPENHAMINA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Kööpenhaminassa 16 p:nä tammi kuuta 1943.

Asia: Tanskan - Suomen suhteet.

ULKOASIAINMI		
1/60 Sal	43	
16/1-43	-	LIIK. -
HÄÄ	OSASTO	ASIA
5	CS	

Kuten aikaisemmin olen Ministeriölle tiedoittanut, viilenivät tanskalaisten tunteet meitä kohtaan nykyisen sotamme alkuaikoina. Vaikka he ymmärsivätkin taistelumme bolshevikkeja vastaan, oli heidän vaikea sulattaa sitä tosiasiaa, että me tässä sodassa olimme aseveljiä saksalaisten kanssa. Useat lehdet kirjoittivat meistä ja taistelustamme kylmäkiskoisesti, lahjoitukset hyväksemme vähenivät, vapaaehtoisia ilmoittautui niukasti armeijamme riveihin, lukuisia nimettömiä kirjeitä saapui lähetystölle, joissa kehoitettiin erikoisrauhan, harrastus Suomi-iltoihin pieneni j.n.e.

Sittenmin muuttui kehitys taas meidän eduksemme. Harrastusmaatamme kohtaan lisääntyi lähinnä senvuoksi, että suuntautumisen pohjoismaihin alkoi täällä voittaa alaa entistä enemmän, kuten raporteissani olen tehnyt selkoa. Olihan Suomi yksi pohjoismaista ja toivottua pohjoismaista puolustusliittoa silmällä pitäen hyvinkin arvokas tekijä tanskalaisten mielestä. Löydettiin muoto, jossa voitiin meille osoittaa myötätuntoa, pysymällä muuten enimmäkseen syrjästäkatsojan asemassa. Tarkoitan avustusta lapsillemme, jota verrattain laajat piirit olivat valmiit meille antamaan. Muukin puhtaasti humanitäärinen avustustoiminta

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi \_\_\_\_\_ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

KÖÖPENHAMINA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Kööpenhaminassa 16 p:nä tammi kuuta 1943.

Asia: Tanskan - Suomen suhteet.

ULKOASIAINMI  
1/60 Sal 43  
16/1-43  
5 CB

Kuten aikaisemmin olen Ministeriölle tiedoittanut, viilenivät tanskalaisten tunteet meitä kohtaan nykyisen sotamme alkuaikoina. Vaikka he ymmärsivätkin taistelumme bolshevikkeja vastaan, oli heidän vaikea sulattaa sitä tosiasiaa, että me tässä sodassa olimme aseveljiä saksalaisten kanssa. Useat lehdet kirjoittivat meistä ja taistelustamme kylmäkiskoisesti, lahjoitukset hyväksemme vähenivät, vapaaehtoisia ilmoittautui niukasti armeijamme riveihin, lukuisia nimettömiä kirjeitä saapui lähetystölle, joissa kehoitettiin erikoisrauhaan, harrastus Suomi-iltoihin pieneni j.n.e.

Sittemmin muuttui kehitys taas meidän eduksemme. Harrastusmaatamme kohtaan liggantyi lähinnä senvuoksi, että suuntautumisen pohjoismaihin alkoi täällä voittaa alaa entistä enemmän, kuten raporteissani olen tehnyt selkoa. Olihan Suomi yksi pohjoismaista ja toivottua pohjoismaista puolustusliittoa silmällä pitäen hyvinkin arvokas tekijä tanskalaisten mielestä. Löydettiin muoto, jossa voitiin meille osoittaa myötätuntoa, pysymällä muuten enimmäkseen syrjästäkatsojan asemassa. Tarkoitan avustusta lapsillemme, jota verrattain laajat piirit olivat valmiit meille antamaan. Muukin puhtaasti humanitäärinen avustustoiminta

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi \_\_\_\_\_ ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

alkoi hieman elpyä.

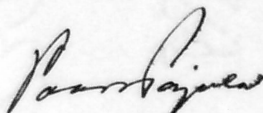
Viimeisinä aikoina on ollut selvästi huomattavissa kasvavaa mielenkiintoa ja ymmärtämystä maattamme kohtaan. Sen ovat aiheuttaneet meillä yhä lyhemmin väliajoin uudistuneet kannanilmaukset, joissa vakuutetaan uskollisuuttamme demokratian periaatteille ja haluamme entistä lujemmin liittyä pohjoismaiden väliseen yhteistyöhön. Nämä kannanilmaukset soveltuvat tanskalaisien mielialoihin ja kun he katsovat voivansa näiden lausuntojen rivien välistä lukea vastenmielisyyttä saksalaisia kohtaan yleensä ja erityisesti kansallis-socialismia vastaan, on hyvin ymmärrettävää, että ne ovat lisänneet tanskalaisten sympatioja meitä kohtaan.

Ensimmäisiä tätä laatua olevia kannanilmauksia oli Erkki Järvisen kirja "Vi vill inte kvävas", jota täällä on sekä julkisessa sanassa että yksityiskeskusteluissa erityisesti keuhuttu. Huomattu on myös Atos Wirtasen kirja "Ett enat Norden". Suurta arvoa pannaan edelleen ministeri Fagerholmin esiintymisille sekä Tukholmassa että kotimaassa. Huomattavin otsikoin julkaistaan rehtori Hornborgin, vapaaherra von Bornin, maisteri Kedon ynnä muiden lausuntoja. Eräät Helsingin Sanomain ja joidenkin muiden lehtien kirjoitukset on täällä niinkään mielihyvin noteerattu. Poliitikastamme vastuunalaisten henkilöiden lausunnoista alleviivataan erityisesti niitä kohtia, joissa he puhuvat demokratiasta ja yhteistyöstä muiden pohjoismaiden kanssa.

Näistä ja muista samanlaisista kannanilmauksista vetävät tanskalaiset sen johtopäätöksen, että me eräistä heidän epäilyistään huolimatta sittenkin pohjaltamme olemme hyviä pohjoismaalaisia ja sellaisina ansaitsemme olla jäseniä pohjoismaiden kansojen yhteisessä perheessä.

Olen katsonut syytä olevan saattaa ylläolevan Ministeriön tietoon esittämättä omasta puolestani mitään kommentaarioita asian johdosta. Lisään lopuksi, että tšekäläiset lehdet ovat viime aikoina saaneet mielestäni vapaammin kuin ennen kirjoittaa pohjoismaita koskevista kysymyksistä, vaikka täällä muuten edelleen on ankaranlainen lehdistönvalvonta olemassa.

Kööpenhaminassa, 16 pñä tammikuuta 1943.



(Paavo Pajula)



110

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 2.*

*Ministeri: Rajala.*

*10/2-43.*

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ  
KIRJELMÄ n:o 344/67.  
Kööpenhamina-SSA 10 P:nä helmi- KUUTA 19 43.

3 60 Sal 43

13/2-43

VIITTAUS: .....N

P:nä ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... nro .....

VIITTAUS ..... D. U. M. .... / ..... 19 .....

Ulkoasiainministeriö-LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö lähettää tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle raporttinsa № 2, jonka nimikkeenä on "Huhuja erikoisrauhasta Suomen ja Venäjän välillä."

Ministeri

*Paavo Pajula*

(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Kööpenhamina-ssa 10 p:nä helmi-kuuta 1943.

3 60 Sal 73

Asia: Huhuja erikoisrauhasta  
Suomen ja Venäjän välillä.

13/2-43

5 C3

Kööpenhaminassa on viime aikoina jatkuvasti kierrellyt itsepintaisia huhuja siitä, että Suomi olisi tehnyt erikoisrauhan Venäjän kanssa. Vaikka asia tuntui aivan mahdottomalta, sähköitin kuitenkin 23 päivänä viime tammikuuta Ministeriölle näistä huhuista.

Kun Ministeriö ei ole reagoinut sähköneni johdosta enkä muutakaan tietä ole saanut kotimaasta selitystä asiaan, olen pitänyt huhuja yhtä arvottomina kuin muita samantapaisia juoruja, joita Englannin propagandan taholta - tavallisesti radioteitse - tuon tuostakin päästetään julkisuuteen. Asiaa koskeviin lukuisiin tiedusteluihin olen vastannut, etten tiedä rauhantekosuunnitelmistamme mitään sekä että puolestani pidän niitä uskomattomina.

Nytemmin puhutaan täällä, että olemme tehneet aselevon Neuvostoliiton kanssa. Levikkiä näille puheille on antanut näinä päivinä ilmestynyt "De frie Danske"-niminen salalehti, johon sisältyy otsikolla "Suomalais-venäläinen aselepo" varustettu näin kuuluva kirjoitus:

"Yhä kasvavalla levottomuudella on Suomi - s.o. Suo-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

men kansa ja armeija - viime joulukuusta alkaen seurannut sotatilanteen kehitystä itärintamalla. Venäläiset ovat suurhyökkäyksellään osoittaneet omaavansa ylivoimaisia sotajoukkoja ja erinomaisen aseistuksen sekä sen ohessa Saksan itäarmeijaa paljon etevämmän organisation. Liioittelematta voidaan sanoa suomalaisten asiantuntijain kauhulla todenneen, että saksalaisten viranomaisten laskelmien mukaan Suomen armeija "luonnollisesti" saisi kantaa taistelun taakan, jos venäläisten offensiivi suuntautuisi Suomen rintamia vastaan.

Seurauksena tästä oli, että Suomi - kuten se tiukan paikan tullen jumalan kiitos aina on katsonut mitä luonnollisimmaksi asiaksi - kovalla kiireellä kääntyi isoveljensä Ruotsin puoleen, joka aina on osoittanut, että Suomen kohtalo ei ole sille yhdentekevä. Vetoamus oli vapaasti tulkittuna seuraava: Miten käy Pohjolan, jos venäläiset murtavat Pietarin rintaman ja vyöryvät Karjalan kannaksen ja ehkä koko Suomen yli.

Ruotsin vastaus pakotti suomalaiset neuvottelijat heti taipumaan. Vastaus oli, niinkään vapaasti tulkittuna: Miten käy Pohjolan, jos Suomen presidentin ja ulkoministerin suuntaus on käsitettävä Suomen pohjoismaisen mielelialan ilmaukseksi?... Ja sitten vasta tuli todellinen ruotsalainen vastaus: Hyvä on, me asetamme vahvan armeijan Suomea puolustamaan, jos venäläinen offensiivi uhkasi Suomen olemassaoloa. Mutta ainoastaan kahdella ehdolla: 1) Venäjälle on ilmoitettava näistä neuvotteluista ja 2) Suomen armeijan on asetettava puhtaasti defensiiviselle kannalle ja luovuttava kaikesta offensiivista.

Paria päivää myöhemmin oli Ruotsin hallitus tilaisuudessa ilmoittamaan suomalaisille, että Venäjän hallitus käytän-



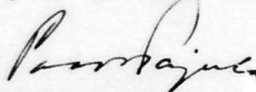
nössä hyväksyi ehdotuksen toistaiseksi noudatettavaksi ja suostui siihen, että muutosta tilanteeseen ei tapahtuisi ilman edelläkäypää neuvottelua Ruotsin kanssa.

Tuloksena on, että 19 päivästä tammikuuta alkaen Suomen rintamalla vallitsee tosiasiallinen aselepo.

On tarpeetonta mainita, että tämä sopimus on tehnyt kiuksallisen vaikutuksen Berlinissä. Asia oli harmillinen erityisesti sen vuoksi, että Saksan sodanjohdolla oli suuria suunnitelmia Syvärin rintamaan nähden, joka on kuin luotu hyökkäyksen alkukohtaksi Pietarin rintaman takamaata kohtaan. Tämä mahdollisuus on nyt, Ruotsin päättäväisen esiintymisen johdosta, rauennut tyhjiin."

Puolestani en tiedä, onko niissä tiedoissa, mitkä ylläoleva kirjoitus sisältää, sen enemmän perää kuin rauhantekohuissakaan. Todennäköistä on, että rauhanhuhut, nyt tulevat vähenemään ja aselepohuhut kasvamaan, sillä "De frie Danske"-lehteä pidetään tšekäläisissä englantilaismielisisissä piireissä jonkunlaisena "totuuden torvena", jota sokeasti uskotaan. Näyttää muuten siltä, että molemmilla huhuilla olisi yhteinen alkuperä, sillä rauhanhuhut alkoivat täällä kiertää juuri samoina päivinä kuin aselepo Suomen ja Neuvostoliiton välillä muka oli tullut voimaan.

Kööpenhaminassa, 10 päivänä helmikuuta 1943.

  
(Paavo Pajula)

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 3.*

*Ministeri Pajula.*

*12/2-43.*

KÖÖPENHAMINA-

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

560 Salo 10 43  
 22/2-43  
 - - -  
 f. 83.

KIRJELMÄ nro 416/81.

Kööpenhamina. SSA 17. P:nÄ helmi- KUUTA 19. 43.

VIITTAUS: .....

P:nÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... nro.....

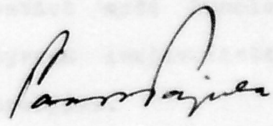
VIITTAUS ..... D. U. M. ..... / ..... 19.....

Ulkoasiainministeriö-LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö lähettää tämän mukana kunnioittaen Minis-  
 teriölle raporttinsa nro 3, jonka nimikkeenä on "Tanskalaiset  
 ja bolshevismi".

Ministeri



(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

5 60 Sal Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

22/2-43

Kööpenhamina-ssa 17 p:nä helmi-kuuta 1943.

5-83.

Asia: Tanskalaiset ja bolshevismi.

Olen useissa raporteissani käsitellyt kysymystä tanskalaisen suhtautumisesta Saksaan ja Englantiin, Suomeen ja muihin pohjoismaihin. Heidän suhtautumisensa venäläisiin ja erityisesti bolshevikkeihin ansaitsee mielestäni myös huomiota, varsinkin nykyhetkellä, maailmansodan lähestyessä loppuvaihettaan ja bolshevismivaaran vakavasti uhatessa Eurooppaa.

Heti aluksi on syytä muistuttaa mieleen, että Tanska ei milloinkaan ole ollut sodassa Venäjää vastaan, vaan päinvastoin liitossa tämän maan kanssa Ruotsia ja muitakin maita vastaan. Mitään suurempia etuvastakohtia ei Tanskan ja Venäjän välillä myöskään ole ollut. Siitä johtuu, ettei Tanskassa milloinkaan ole tunnettu Venäjää kohtaan sellaista pelkoa ja perinnäistä vihaa kuin esim. Ruotsissa ja Suomessa. Päinvastoin on täällä aina vissillä sympatialla suhtauduttu Venäjään ja sen pyrkimyksiin. Ihailu venäläistä kirjallisuutta, taidetta ja musiikkia kohtaan on sympatian tunteita lisännyt.

Mitä bolshevismiin tulee, on sen kehitystä seurattu eräänlaisella uteliaisuudella. Sen sisäistä olemusta ja sen tarkoitusperiä ei ole ymmärretty. Minään vaarana Tanskalle ei sitä koskaan ole pidetty. Kaikissa piireissä on katsottu, että kom-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi \_\_\_\_\_ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

munistien kuten muidenkin puolueiden tulee Tanskassa saada vapaasti harjoittaa puolue toimintaansa. Tähän "liberalisunteen" on täällä varaakin, sillä työväen elintaso ja sosialiset olot yleensä ovat Tanskassa siksi hyvät, ettei kommunismilla ole suuriakaan mahdollisuuksia voittaa täällä alaa. Tanskan 225 kansanedustajasta on ainoastaan 3 kommunistia!

Kun hallitus Saksan painostuksesta pari vuotta sitten oli pakotettu lakkauttamaan kommunistisen puolueen, pidettiin tätä toimenpidettä laajoissa piireissä laittomana ja paheksuttavana. Monen hyvän tanskalaisen silmissä saivat ne kommunistijohtajat, jotka puolueensa lakkauttamisen johdosta sijoitettiin keskitysleiriin, suorastaan marttyyri glorian hohteen. On ymmärrettävää, että näissä olosuhteissa saksalaiset, joita pidetään sortajina, tanskalaisten mielestä ovat pahempia kuin bolshevikit.

Tyypillisenä näytteenä tanskalaisten mentaliteetista puheenaolevassa suhteessa suomennan tähän lyhennysotteen "De frie Danske"-nimisen salalehden kuluva helmikuun numeroon otetusta artikkelista, jonka otsikkona on "Bolshevikkikauhu" (Bolsjevikkforskrakkelsen). Artikkelin on sitäkin huomattavampi, kun mainittu lehti on täällä ilmestyvästä kolmesta salalehdestä vähimmin kommunistiystävällinen. Lyhennysote kuuluu seuraavasti:

"----- Vanhastaan tunnettua on, että tehokkain keino yhdistää toisilleen vieraita tai vihamielisiä aineksia on manata esiin yhteinen vaara, kuviteltu tai todellinen. Kukaan ei ole osannut käyttää hyväkseen tätä totuutta niin hyvin kuin natsilais-saksalainen propaganda. Saksalaisten päähän on pöntätty, että juutalaisuus ja bolshevismi muodostavat kaksiteräisen miekan, joka uhkaa germaanisten kansojen olemassaoloa. Ja saksala-



laiset, joiden vakaumuksen ei pitänyt olla mikään "vientitavara", koettavat nyt uhata Eurooppaa vaihtoehdolla "Saksan voitto tai bolshevismi". Ei olla tietävinään sitä, että kolmaskin mahdollisuus on olemassa, mahdollisuus, jonka toteutumista lukuisat ihmiset toivovat.

Mikä vaikutus on tällä naivilla, mutta voimakkaalla propagandalla Saksan rajojen ulkopuolella, esimerkiksi täällä Tanskassa? Valitettavasti löytyy joukko herkkäuskoisia ihmisiä, jotka ovat silmittömän venäläispelon vallassa ja samalla saksalaisten alituisten oikeudenloukkausten tylsistyttyjä, ihmisiä, jotka tosin kaikesta sydämestään toivovat saksalaisten häviötä, mutta samalla pelkäävät venäläisten tulevan liian vahvoiksi ja senvuoksi sekavin tuntein katsovat heidän nopeaa etenemistään. He ovat niitä, jotka pelkäävät, että Venäjä valtaa koko Pohjolan, mikä olisi "vielä pahempaa kuin pitää saksalaiset täällä".

Saksan propagandan tarkoituksena on saattaa ihmiset näkemään venäläisen "vaaran" suunnattomasti suurena ja kääntämään kiikarin toisin päin, kun he katsovat saksalaista vaaraa. Totuus sen sijaan on se, että venäläiseen miehitykseen on olemassa vain mikroskooppillinen mahdollisuus, minkä saksalainen propagandakoneisto on paisuttanut suureksi. Mutta saksalaiset ovat täällä!! Se on tosiasia ja olisi sulaa hulluutta epäsuotavan mahdollisuuden vuoksi olla vastustamatta epäsuotavaa todellisuutta. Älkäämme unohtako, että koko maailma jo kerran sokeasti tuijotti niinsanottua kommunismivaaraa antaen Saksan petkuttaa itseään. Ellemme iltaisin ennen makuullemme olisi herkkäuskoisina etsineet kommunisteja sängyn alta, olisimme ehkä huomanneet, että Euroopan "ovivahti" todellisuudessa oli murhapolttaja.

Valitettavasti ei ole epäilystäkään siitä, että anti-bolshevistinen propaganda sisältää suuren vaaran. Vaarallisin on propagandamuoto, joka koettaa kääntää huomion pois siltä suunnalta, jolta suurin vaara uhkaa. Vastustakaamme siis kaikin tavoin tätä propagandaa. Käsittekkäämme, että kommunistikummituksen haahmoon piiloutuu pieni natsipropagandisti, joka koettaa saada meitä, jotka olemme saksalaisten vihollisia, tukemaan Saksan taistelua.

Saksalainen susi pureutuu kiinni karitsan kurkkuun, holtaisee itseensä sen lämmintä verta. "Nyt näen suuren inhoittavan karhun tulevan", sanoo susi karitsalle, "ja sinun on autettava minua voittamaan karhu, sillä jos se tappaa minut, niin sinunkaan ehkä ei ole hyvä olla".

Mutta näyttäkäämme selvästi sudelle, että niin herkkäuskoinen ei karitsa ole. Repikäämme verho sen valheen ympäriltä, jota kommunismivaaraksi kutsutaan, ja osoittakaamme tietävämmme, että vapauttamme ei uhkaa kommunismikummitus vaan natsitodellisuus."

-----  
On valittaan todettava, että ylläoleva kirjoitus kuvastaa ei ainoastaan tšekäläisten kommunistien vaan myöskin laajojen porvarillisten piirien mielialoja. Voidaan sanoa, ettei sillä seikalla, mitä tanskalaiset ajattelevat venäläisistä yleensä ja bolshevikeistä erittäin ole suurtakaan merkitystä, mutta kun todennäköistä on, että muissa miehityksissä maissa, puhumattakaan bolshevikien liittolaisvalloista, ollaan samaa mieltä, on pelättävissä, että tällainen käsityskanta määrättyjen olosuhteiden vallitessa voi aiheuttaa kohtalokkaita seurauksia Euroopan kansoille.

Kööpenhaminassa, 17 päivänä helmikuuta 1943.

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 4.*

*Ministeri Pajula.*

*2/3-43.*

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

7 61 Sal 43

KIRJELMÄ nro 581/109.

Kööpenhamina-ssa 3 P.NÄ maaliskuu 19 43.

10/3-43

VIITTAUS: .....N

P.NÄ ..... KUUTA 19 ..... P.TTY ..... nro .....

5. C3

VIITTAUS ..... D. U. M. .... / ..... 19 .....

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö lähettää tämän mukanaan kunnioittaen Ministeriölle raporttinsa Nro 4, jonka nimikkeenä on "Keskustelu tohtori Bestin kanssa."

Lähettiläs

(Paavo Pajula)



KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Kööpenhamina-ssa 3 p:nä maalisk. kuuta 1943.

Asia: Keskustelu tohtori Bestin  
kanssa.

7 61 Pal 43  
10/3-43 - -  
5 C3

Saksan uusi valtuutettu, tohtori Best on nyt ollut Tanskassa lähes neljä kuukautta ja käsitys hänestä maansa edustajana ja poliitikkona alkaa vähitellen vakiintua.

Hänen edeltäjänsä, ministeri von Renthe-Fink oli vanhemman polven miehiä eikä ollut erikoisen läheisin sitein kansallissosialistiseen puolueeseen kiinnitetty. Siitä nähtävästi johdettiin, että hänen esiintymisensä täällä oli jossain määrin epävarmaa. Toiselta puolen katsoi hän velvollisuudekseen voimakkaasti tukea Tanskan kansallissosialisteja, jotka hänen aikanaan esiintyivät röyhkeästi ja uhmailevasti. Toiselta puolen taas yritti hän vanhan kulttuuripolven edustajana kohdella kuningasta, hallitusta ja maan johtavia piirejä kaikella mahdollisella huomaavaisuudella. Hän ei ollut itsenäisten otteiden mies eikä loppujen lopuksi saanut kannatusta milteän taholta.

Tohtori Best sen sijaan on ehdoton kansallissosialisti, johon puolueen johto nähtävästi täysin luottaa. Hän on sen vuoksi voinut harjoittaa täällä melko itsenäistä politiikkaa, tietenkin hallituksensa yleisohjeiden ja nykyisen sotatilanteen määräämissä puitteissa. Tšekäläisten kansallissosialistien liial-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi \_\_\_\_\_ ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.



lista intoa hän on koettanut hillitä. Niinpä ovat heidän katu-  
mielenosoituksensa loppuneet ja heidän pää-äänenkannattajansa Fad-  
relandet kirjoittaa nykyisin varsin säyseästi, mikä m.m. ilmenee  
siinä, että lehden juutalaisiin kohdistunut rääväsuisuus on koko-  
naan lakannut.

Suhteissaan Tanskan johtaviin piireihin pyrkii tohtori  
Best ilmeisesti mahdollisimman luottamuksellisten suhteiden luomi-  
seen niiden ja hänen välillään. Erityisesti on yhteistyö hänen  
ja pää- ja ulkoministeri Scaveniuksen kesken sujunut kaikin puo-  
lin hyvin, kuten kumpikin ovat minulle vakuuttaneet. Äskettäin,  
nähtävästi pitkän harkinnan jälkeen, on herra Best ollut ensi-  
käynnillä hallitsijan tehtäviä hoitavan kruununprinssin ja kunin-  
gattaren luona, mitkä käynnit Tanskan taholla on tyydytyksellä  
huomioitu. Sen ohessa on hän eri toimenpiteitä koettanut saavut-  
taa laajempienkin tanskalaisten piirien ymmärtämystä. Suurempaa  
menestystä ei hänellä luonnollisista syistä ole näissä pyrkimyksissään  
ollut, mutta kuitenkin sen verran, ettei häntä henkilökohtaisesti  
erikoisemmin vihata.

Olen useampia kertoja ollut tilaisuudessa vaihtamaan mie-  
lipiteitä tohtori Bestin kanssa. Viimeksi oli meillä eilen pi-  
tempi keskustelu nykytilanteesta.

Keskustelu alkoi poliittisista tuhotöistä, joita Tanskas-  
sa nykyisin entistä enemmän suoritetaan. Herra Best valitti tä-  
tä tosiasiaa, mutta huomautti, että niiden henkilöiden piiri, jot-  
ka näitä töitä suorittavat, on hyvin pieni. Rikolliset ovat pää-  
asiallisesti kommunisteja, laskuvarjohyppääjiä sekä muita kiihko-  
mielisiä nuoria miehiä, jotka englantilaisen yllytyksen sokaisemi-  
na luulevat menettelyllään tekevänsä isänmaalleen palveluksia.

Englannin tarkoituksena on, jatkoii herra Best, provosoida saksalaiset jyrkkiin vastatoimenpiteisiin, jotka vuorostaan aiheuttaisivat entistä laajempaa ja kiihkeämpää vastarintaa tanskalaisten taholta. Lopputuloksena olisi mahdollisimman suuri sekasorto, joka olisi Englannin etujen mukainen ja johon se voisi viitata saksalaisvastaisessa propagandassaan.

Tohtori Best kertoi edelleen, että Tanskan poliisi on tarmokkaasti työskennellyt tuhotyöntekijäin kiinnisaamiseksi ja on koko ajan ollut hyvässä yhteistoiminnassa saksalaisten poliisi-  
miesten kanssa. Hän toivoi, että rikolliset pian joutuvat kiinni, minkä jälkeen tuhotyöt saataneen vähenemään.

Sen johdosta, että Hitler uskettain on julistanut Saksan ja koko Euroopan totaalisen mobilisation, tiedustelin herra Bestiltä, mitenkä Saksa tähän kysymykseen nähden tulisi suhtautumaan Tanskaan. Herra Best vastasi, että Tanskaa ajetaan edelleen pitää erikoisasemassa muihin miehitettyihin maihin verraten. Tanskaa tullaan käsittelemään kuten puolueettomia maita eikä Saksa aijo täällä mitään pakkovaatimuksia esittää. Mobilisointia yhä vähän rintamalle kuin työpalvelukseen ei Tanskassa tulla järjestämään.

Saksassa toivotaan tietenkin Tanskan osallistuvan mahdollisuuksiensa mukaan yhteisiin ponnistuksiin voiton saavuttamiseksi. Erityisen tärkeänä piti herra Best, että Tanskan teollisuus toimisi mahdollisimman tehokkaasti sotatarvikkeiden tuottamiseksi. Tanskalaista työvoimaa toivotaan myös Saksaan entistä enemmän. Nykyisin työskentelee Saksassa noin 60,000 tanskalaista työlläistä, mutta arvellaan että heidän lukumääränsä voitaisiin korottaa 100,000 mieheen.

Keskustelu siirtyi tämän jälkeen Tanskan sisäisiin asioihin. Ensi huhtikuun 3 päivänä päättyy Tanskan nykyisen eduskunnan toimikausi, minkä vuoksi uudet vaalit olisi kiiremmittäin pidettävä. Muussa tapauksessa joutuisi nim. Tanska olemaan ilman eduskuntaa tai sitten olisi nykyisen eduskunnan toimikautta perustuslain vastaisesti pidennettävä. Vaaleihin taas ei voida nykyoloissa ryhtyä ilman Saksan suostumusta, minkä vuoksi täällä on päivä päivältä kasvanut jännitys siitä, miten asia tulee ratkeamaan. Tiedusteluni johdosta ilmoitti tohtori Best nyt, että hän puolestaan oli ehdottanut Berliiniin, että vaalit saataisiin pitää laillisessa järjestyksessä kaikista sota-ajan vaikeuksista huolimatta, mihin hallitus olikin edellisenä päivänä suostunut, joskaan asiaa ei vielä oltu laskettu julkisuuteen.

Herra Best lausui ilonsa siitä, että hänen oli onnistunut saada tämä asia myönteiseen ratkaisuun. Se oli hänen mielestään paras todistus siitä, kuinka Saksa vilpittömästi pyrkii hyvään ja luottamukselliseen yhteistoimintaan Tanskan kanssa kaikista tuhoisista ja tanskalaisten muusta vihamielisestä esiintymisestä huolimatta. Herra Best toivoi, että kyseessäoleva Saksan myönnytyks tulisi rauhoittamaan mieliä Tanskassa.

Lopuksi keskustelimme sotatilanteesta. Tohtori Best uskoi, että asema itärintamalla nyt oli stabilisoitunut ja katsoi, että voitaisiin luottavaisesti odottaa sodan edelleen kehittymistä. Saksan parhaana aseena piti hän upotussotaa ja oli vakuutettu siitä, että upotukset kevään tullen lisääntyisivät tuntuvasti. Englantilaisilla on nyt jo suuria vaikeuksia ylläpitää vartiopalvelusta kaikilla merillä. Pienenä esimerkkinä siitä hän mainitsi,

että useiden nopeakulkuisten saksalaisten kauppa-alusten oli onnistunut rikkoa saarto ja tuoda m.m. kumilasteja Itä-Intian saaristosta Saksaan. Näissä olosuhteissa piti tohtori Best aivan mahdottomana anglosaksien paljon puhuttua hyökkäystä Norjaan, koska heillä hänen mielestään ei ollut riittävää tonnistoa siihen.

Kööpenhaminassa, 3 päivänä maaliskuuta 1943.

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)



# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 5.*

*Ministeri Pajula.*

*26/3-43.*



ULKOASIAINMINISTERIÖ  
 No 8 61 Saku 1943  
 29/3-43  
 5. 63.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ  
 KIRJELMÄ nro 831/151.  
 Kööpenhamina-SSA 26 P:nä maalisk. KUUTA 1943.  
 VIITTAUS: .....N  
 P:nä ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... nro.....  
 VIITTAUS ..... D. U. M. .... / ..... 19.....

Ulkoasiainministeriö-LLE

ASIA: Reportti.....

Lähetystö lähettää tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle raporttinsa N:o 5, jonka nimikkeensä on "Tanskan vaalit".

Lähettiläs

*Paavo Pajula*  
 (Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

8 61 Sal 43 Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

29/3-43

Kööpenhamina-ssa 26 p:nä maaliskuuta 1943.

5. 83.

Asia: Tanskan vaalit.

Kuluvan maaliskuun 23 päivänä toimitettiin Tanskassa edustajanvaalit. Oli valittava uusi Folketinget, johon kuuluu 149 jäsentä, sekä samassa yhteydessä joukko valitsijamiehiä Landstingetin osittaista uusintavaalia varten.

Kuten aikaisemmin olen raportoinut, odotettiin pitkin talvea suurella jännityksellä, mitenkä Saksa tulisi suhtautumaan kysymykseen vaalien toimittamisesta. Kun nykyisen eduskunnan toimikausi oli päättävä huhtikuun 3 päivänä eikä kuningas yhtä vähän kuin eduskuntakaan perustuslain mukaan ole oikeutettu sitä pidentämään, olisi tässä maassa jouduttu laittomuuden tilaan, ellei vaaleja olisi voitu pitää. Äärimmäisellä taholla - kiihkeimpien anglofiilien ja kommunistien piireissä - sitä toivottiinkin, sillä mitä suuremmaksi sekasorto täällä kehittyisi, sitä kiivaammaksi tulisi saksalaisviha ja sitä paremmin olisi tilaisuus koko maailmalle osoittaa, kuinka saksalaiskomento on myöskin Tanskassa vienyt maan asiat umpikujaan.

Mutta Saksa suostui vaalien toimeenpanoon, mikä tapahtui viime hetkellä, jättämällä vaalien valmisteluun lyhyin lain myöntämä aika, kaksi viikkoa. Osottautui pian, että tämä oli niinhyvin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasianministeriön tiedoituksiin.

Saksan kuin Tanskankin kannalta katsottuna hyvin harkittu toimenpide.

Puolueiden oli nyt kiireesti järjestettävä suhtautumisensa vaaleihin. Yhteistoiminnassa olevat viisi pääpuoluetta - sosialidemokraatit, radikaalit (edistysmieliset), venstre (maalaisten liitto), konservatiivit ja Retsforbundet - päättivät käydä vaaleihin yksimielisyyden merkeissä sikäli, etteivät harjoittaisi vaali-propagandaa toisiaan vastaan. Ne kehoittivat valitsijoita vakuumuksensa mukaan mahdollisimman lukuisasti äänestämään jotakin mainituista puolueista ja siten aikaansaamaan voimakkaan manifestion kansanvallan puolesta. Äänestämättömien eli kuten Tanskassa sanotaan "sohvavalitsijain" lukumäärä oli saatava mahdollisimman vähäiseksi.

Kansallis-socialistit tekivät tietysti, niin paljon kuin aikaa riitti, työtä omaksi hyväkseen.

Kommunistit - joiden puolue kuten tunnettua on lakkautettu - selittivät lentolehtisissään, että kukaan rehellinen tanskalainen ei voisi äänestää yllämainittujen yhteistoiminnassa olevien viiden puolueen ehdokkaita, koska se merkitsisi saksalaisen sortovallan ja Scaveniuksen halveksittavan myöntöväisyysspolitiikan hyväksymistä. Vielä vähemmän voisi kukaan äänestää kansallis-socialistisia maanpettureita. Näin ollen kommunistit suosittelivat mahdollisimman laajaa äänestämistä tyhjillä vaalilipuilla, joka merkitsisi voimakasta demonstratiota Saksaa vastaan.

Ennen vaalia oli jälleen herätetty henkiin jo viime vaaleissa esiintynyt puolue nimeltä "Dansk Samling", joka silloin ei saanut ainoatakaan ehdokasta valituksi eduskuntaan. Puolueen perustaja on tunnettu sanomalehtimies Arne Sørensen ja sen inokas kannattaja m.m. kirjailija Kaj Munk. He kehoittivat kaik-

kia tanskalaisia, jotka eivät voineet hyväksyä Scaveniuksen poliittikkaa, äänestämään "Dansk Samlingia" esittäen sen ohessa sekavanlaisen puolueohjelman ääntenkalastuksen tueksi.

Englannissa oleva ent. konservatiivinen poliitikko Christmas Møller selitti radiopuheessaan, että nyt ei ollut kysymys hallituksen puolesta tai sitä vastaan, kuten yleensä vaaleissa, vaan kysymys oli Frits Clausenin ja kansallissosialistien puolesta tai heitä vastaan. Elleivät tanskalaiset mieslukuisesti osallistuisi vaaliin, kasvaisi natsipuolue ehkä huomattavastikin, mikä saattaisi muodostua suoranaiseksi katastroofiksi Tanskalle. Hän selitti Englannissa toivottavan, että vaali tulisi olemaan suuri demonstratio Tanskan kansanvallan ja vapauden puolesta.

Kun vaalipäivä sitten valkeni, osoittautui heti aamusta alkaen, että vaali muodostui todelliseksi kansalliseksi juhlapäiväksi. Äänestäjiä saapui vaaliurnille suuremmissa joukoin kuin milloinkaan aikaisemmin. Ennen oli vaaleihin osallistunut keskimäärin 77-78 prosenttia äänioikeutetuista. Nyt oli vastaava prosentti 89 à 90.

Ennakkolaskelmien mukaan olivat neljän pääpuolueen äänestämäärät edellisiin, vuoden 1939 vaaleihin verraten seuraavat:

	1939	1943	Lisäys
Sosialidemokraatit	729,619	894,533	164,914
Radikaalit	161,834	175,027	13,193
Konservatiivit	301,625	427,012	125,387
Venstre	309,355	371,016	61,661

Edustajapaikkoja saivat samat puolueet edellisiin vaaleihin verraten seuraavasti:

	1939	1943	+ tai -
Sosialidemokraatit	64	66	+ 2
Radikaalit	14	13	- 1
Konservatiivit	26	31	+ 5
Venstre	30	28	- 2

Pienemmistä puolueista mainittakoon, että kansallissosialistien äänimäärä lisääntyi 31,032:sta 43,455:een heidän edusta-



jansa lukumäärän jäädessä edelleen kolmeksi. Uuden "Dansk Samling"-puolueen lukumäärä kohosi 8,553:sta 43,057 heidän saadessa kolme edustajaa (vuonna 1939 ei ainoatakaan). Tyhjillä lipuilla äänestäjiä lienee ollut noin 20,000.

Lopputuloksena vaalista oli, että konservatiivinen puolue sai suurimman edustajapaikkojen lisäyksen ja tuli siten Venstren sijaan Folketingetin toiseksi suurimmaksi puolueeksi oikeudella ensimmäiseen varapuhemiehen paikkaan.

Vaaleja kommentoidaan eri tahoilla eri tavoin. Saksassa huomautetaan vaalin tuloksen merkitsevänä selvää luottamuslausetta Scaveniuksen hallitukselle ja osittavan, että Tanskan kanssa kannattaa tämän hallituksen nykyistä sovittelevaa politiikka Saksan nähden. Tanskassa ja eri tahoilla Ruotsissakin selitetään, että vaalia ei mitenkään saa tulkita Scaveniuksen politiikan hyväksymiseksi, vaan loistavaksi luottamuslauseeksi Tanskan vanhalle "Folkestyrelle".

Omasta puolestani pitäisin vaalia vanhan pienen kulttuurikansan arvokkaana isänmaallisena mielenosoituksena, haluamatta antaa sille erikoisempaa merkitystä yhtä vähän yhdessä kuin toisessakaan suhteessa. Tanskalla on nyt mahdollisuus sisäisesti vahvistuneena jatkaa suhteellisesti rauhallista elämäänsä sodan melskeistä syrjässä.

Kööpenhaminassa, 26 päivänä maaliskuuta 1943.

  
(Paavo Pajula)



# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 6.*

*Ministeri Pajula.*

*30/3-43.*

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 849/159.

Kööpenhamina-SSA 30 P.NÄ maalisk- KUUTA 19 43.

VIITTAUS:

P.NÄ KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
70 9 / 61 Sal	2. 13 43	
1/4-43	12 -	LIM -
RYHMÄ	OSAETO	
N	5.	83.

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö lähettää tämän mukana kunnioittaen Mi-  
nisteriölle raporttinsa N:o 6, jonka nimikkeenä on "Tanskan  
Turkissa oleva asainhoitaja".

Lähettiläs

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. 9/61 Sal Salainen.  
RAPORTTI n:o 6.

Kööpenhamina-ssa 30 p:nä maalis-kuuta 1946

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
1/4-43	12 -	1011 -
51	83.	

Asia: Tanskan Turkissa oleva  
asiainhoitaja.

Raportissaan N:o 22 viime helmikuun 27 p:ltä on läh. Yrjö-Koskinen referoinut lähetystösihteeri Kalan laatiman selostuksen keskustelustaan Tanskan asiainhoitajan Friisin kanssa sekä oheensiittänyt siihen eräitä omia kommentaarioitaan. Katson olevan syytä lausua muutaman sanan tämän raportin johdosta.

Lähetystösihteeri Kala ja läh. Yrjö-Koskinen toteavat kumpikin, että herra Friis, joka aikaisemmin oli ollut saksalaismielinen, nyttemmin on muuttanut mielipiteiltään jyrkästi antisaksalaiseksi, mikä heidän käsityksensä mukaan, jos olen oikein ymmärtänyt, johtuisi siitä, että Saksa on viime aikoina kohdellut Tanskaa erityisen huonosti, kuten Friis on herra Kalalle valittanut.

Minun on vaikeata uskoa, että herra Friisin mielenmuutos olisi johtunut mainitusta syytä. Olen pakotettu kiistämään hänen väitteensä siitä, että Saksa muka olisi viime aikoina, tohtori Bestin tultua nimitetyksi tänne Saksan valtuutetuksi, kohdellut Tanskaa huonommin kuin aikaisemmin. Pikemminkin on kohteen lu ollut korrektimpi kuin ~~aiemmin~~, huolimatta siitä, että eri näiset kommunisti- ja nuorisopiirit harjoittavat täällä Englannin propagandan yllyttäminä melkoista sabotaasitoimintaa saksalai-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.  
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.  
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.  
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sia joukkoja ja Saksan hyväksi työskentelevää teollisuutta vastaan. Parhaana todistuksena saksalaisten jatkuvasta korrek-  
tista esiintymisestä on se, että he sallivat Tanskan toimit-  
taa lainmukaiset eduskuntavaalinsa sodan aiheuttamista olosuh-  
teista huolimatta.

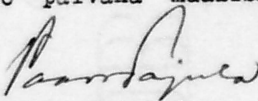
Herra Friisin ilmoitus siitä, että Tanskan clearing-  
y.m. saatavat Saksalta nousevat nykyisin noin 3 miljaardiin  
kruunuun, on aivan oikea. Summa on todella melkoinen ja mah-  
dollistahan on, että Tanska sen lopulta häviää, mutta kun ver-  
rataan sitä niihin menoihin, mitä sotaa käyvät maat saavat  
maksaa, puhumattakaan niiden kärsimistä aineellisista hävityk-  
sistä, täytyy totuuden nimessä sanoa, että hyvissä varoissa  
oleva Tanska kyllä kestää Saksan saataviensa menetyksen. Sen  
myöntävät tanskalaiset itsekkin, kuten useissa keskusteluissani  
heidän kanssaan olen todennut.

Katson näin ollen, että väitetty huononeva kohtelu  
Saksan taholta tuskin voi olla syynä herra Friisin mielen-  
muutokseen. Oikeampana selityksenä siihen pitäisin sitä seik-  
kaa, että hän on säikähtynyt saksalaisten viimealvisista vas-  
toinkäymisistä itärintamalla. Olen täällä tavannut eräitä mui-  
ta tanskalaisia, jotka olivat hyvinkin saksalaismielisiä sii-  
hen aikaan, kun Saksan aseilla oli suuri menestys ja he  
senvuoksi uskoivat Saksan voittoon. Kun aseonnei muuttui, kään-  
sivät nämä henkilöt kiireesti kelkkansa toiseen suuntaan pe-  
lastaakseen karriäärinsä tai asemansa siinä tilanteessa, joka  
voisi muodostua Saksan häviön jälkeen. Vahvistuksen otaksumi-  
selleni, että herra Friis kuuluu niihin miehiin, jotka muutta-  
vat kantaa konjunktuurien mukaan, antaa mielestäni herra Ka-  
lan huomautus, että Friisiä pidetään yleensä "jossain määrin

tuulen mukaan kääntyvänä".

Lopuksi voin yhtyä läh. Yrjö-Koskisen käsitykseen siitä, että saksalaiset ovat politiikassaan muita kansoja kohtaan tehneet joukon psykologisia virheitä, mutta en katsoisi olevan syytä painostaa tätä seikkaa nimenomaan silloin, kun on kysymys Saksan suhtautumisesta Tanskaan. Mitä tahansa virheitä saksalaiset lienevät tehneetkään nykysodan aikana, Tanskan ovat he joka tapauksessa ottaneet "pehmein käsinein". Jännitysmomenteja on täällä tosin ollut, mutta ainakin toistaiseksi on niistä selviydytty melko hyvin.

Kööpenhaminassa, 30 päivänä maaliskuuta 1943.

  
(Paavo Pajula)



# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: E3.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 7.*

*Ministeri Pajula.*

*15/4-43.*

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

10 61 Sal. 343  
17/4-43

KIRJELMÄ n:o 982/187.

Kööpenhamina-SSA 15 P:Ä huhti- KUUTA 19 43.

5. 63.

VIITTAUS: .....N

P:Ä ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... n:o .....

VIITTAUS ..... D. U. M. / ..... 19 .....

Ulkosainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö lähettää tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle raporttinsa N:o 7, jonka nimikkeenä on "Pohjoismaiden yhdysvallat II".

Lähettiläs

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. 10 61 Sal Salkinen.

RAPORTTI n:o 7.

Kööpenhamina-ssa 15 p:nä huhti-kuuta 1943.

Asia: Pohjoismaiden yhdysvallat II.

Raportissani "Pohjoismaiden yhdysvallat" syyskuun 23 pltä 1942 selostin niitä mielipiteitä, joita Tanskassa oli esitetty pohjoismaiden välisen yhteistoiminnan tehostamisesta. Asiaa on sen jälkeen, kuluneen puolen vuoden aikana, edelleen täällä vilkkaasti pohdittu sekä sanomalehtien palstoilla, aikakauskirjoissa ja tilapäisjulkaisuissa että julkisissa kokouksissa ja yksityispiireissä. Erikoisaiheena yhä jatkuvalla keskustelulla tässä maassa on se turvattomuuden tunne, mikä on vallannut tanskalaiset nykyisen miehityksen aikana, ja virikettä sille on antanut se seikka, että kysymys pohjoismaiden tulevaisuudesta on entistä enemmän askarruttanut mieltä myös Ruotsissa ja jonkun verran Suomessaakin.

Täällä on tarkoin huomioitu kaikki Ruotsissa esitetyt lausunnot, joissa on korostettu kiinteämmän pohjoismaiden välisen yhteistyön välttämättömyyttä. Erityisesti on huomattavampien yhteiskunnallisten toimihenkilöiden, kuten viimeksi ent. ulkoministeri Sandlerin, ylikäsnyhaltija Nothinin ja puolustusministeri Sköldin asiaa koskevat puheet ja kirjoitukset laajasti selostettu ja kommentoitu. Niinikään on mielihyvin pantu merkille Suo-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

men taholta julkisuuteen tulleet kannanilmaisut, joista erityisesti mainitsen sosialiministeri Fagerholmin puheet, Erkki Järvisen ja Atos Wirtasen kirjaset sekä professori Erik af Hällströmin eskettäiset lehtiartikkelit.

Niiden henkilöiden piiri, jotka täällä Tanskassa ajavat aatetta pohjoismaiden yhdysvaltain muodostamisesta sodan jälkeen, on huomattavasti kasvanut. Heistä mainitsen ennen esittämieni lisäksi tunnetun konservatiivisen poliitikon, ent. presidentin Holger Andersenin, Det Frie Nordin sihteerin, toimittaja K. Bøgholmin sekä tohtori Hakon Stangerupin, jotka molemmat viikseksimainitut esken pidetyissä edustajanvaaleissa ensikertalaisina valittiin Rigsdagin jäseniksi. Vielä enemmän on niiden henkilöiden lukumäärä lisääntynyt, jotka tyytyvät puolustusliittoon tai muuhun tähänastista kiinteämpään yhteistoimintaan, suunnittelematta ainakaan tällä kertaa suoranaista liittovaltiota. Erityisesti on tässä yhteydessä mainittava, että myöskin sosialidemokraatit näyttävät nykyisin olevan siirtymässä tälle linjalle. Puolueen johtaja Alsing Andersen piti joku viikko sitten Aarhusissa puheen, jossa hän huomautti, että sivistyksellisten ja sosiaalisten suhteiden vahvistaminen, joka oli Stauningin kanta, ei enää riitä, vaan on suunniteltava pohjoismaiden yhteyttä kauppa-, ulko- ja puolustuspolitiikan aloilla (Fællesskabet paa Handelspolitikens, Udenrigs- og Forsvarspolitikens Omraader"). Tälle herra Andersenin ajatukselle antoi puolueen päämiehenkannattaja "Social-Demokraten" seuraavana päivänä julkaisemassaan johtavassa kirjoituksessa täyden kannatuksensa.

Sikäli kuin olen voinut huomata, ei entistä läheisemmän pohjoismaiden välisen yhteistyön vastustajia täällä enää ole juuri ollenkaan. Siitä ainostaan näyttää olevan eri mie-

liä, kuinka pitkälle tätä yhteistyötä voidaan nimenomaan tällä hetkellä suunnitella. Poikkeuksen yleisestä mielipiteestä muodostaa oikeastaan vain kansallissosialistien äänenkannattaja "Fædrelandet" ynnä sen takana olevat piirit, jotka suuntautuvat yksipuolisesti Saksaan päin.

Melkoista huomiota on näissä olosuhteissa omiaan herättämään professori Knud Berlinin näinä päivinä ilmestynyt kirjanen "Gammel og ny Skandinavisme", jossa hän yleistä mielipidettä uhmaten vastustaa kaikkia pohjoismaiden välisiä liittoajatuksia. Herra Berlin on Kööpenhaminan yliopiston täysinpalvellut valtio-oikeuden professori sekä tunnettu Suomi-sympatioistaan, josta m.m. osottaa sekin, että hän pitemmän ajan on toiminut tanskalais-suomalaisen yhdistyksen johtokunnan jäsenenä. Hän on Saksaan päin kallistuva ja senvuoksi nykyisin huonoissa kirjoissa "hyvien tanskalaisten" keskuudessa.

Professori Berlin huomauttaa kirjasessaan aluksi, että Skandinavian kansat ovat kautta historian olleet kovin eripuraisia keskenään. Erityisesti ovat Ruotsi ja Tanska olleet verivihollisia aina siihen saakka, kunnes Tanska luopui takaisin valloittamasta Etelä-Ruotsin maakuntia ja samoin menettämänsä Norjaa. Sen jälkeen, 19:nneen vuosisadan keskivaiheilla, heräsi eloon yhteistoiminnan harrastus eli n.s. skandinavismi, johon Tanskassa kiinnitettiin suuria toiveita, koska tämä maa silloin joutui sotiin Preussin kanssa Etelä-Jyllannin maakuntien omistamisesta ja hartaasti toivoi sotilaallista apua Ruotsilta. Mutta Ruotsi sanoi ei, Tanska hävisi sodat ja siihen päättyi "vanha skandinavismi", huomauttaa herra Berlin.

Sittemmin ryhtyivät Skandinavian maat ja Suomi, joka niihin liittyi, harjoittamaan n.s. pohjoismaista yhteistoimintaa. Se oli sivistyksellisellä alalla kylläkin hedelmällistä, mutta kun Pohjolan valtiomiehet naiivisti uskoivat voivansa turvata



maittensa neutraliteetin sen kautta, että lopettivat sotavarustelut muualla paitsi Suomessa, joka "säilytti ruudin kuivana", oli tämä uusi yhteistoiminta Pohjolan turvallisuuden kannalta katsottuna täysin tulokseton.

Kun Tanska nyt on joutunut ahdistukseen, ovat tanskalaiset, tekijän käsityksen mukaan, taas ruvenneet toivomaan apua pohjoisesta käsin ja siinä tarkoituksessa alkaneet haaveilla pohjoismaiden liittovaltiota. Herra Berlinin mielestä ei sitä tietä kuitenkaan ole mitään apua saatavissa.

Ensinnäkin on pohjoismaiden liittovaltion ajatus mahdoton käytännössä toteuttaa. Tekijä arvostelee ankarasti ruotsalaisten Petanderin, Örnin ja Kleenin ja heidän tanskalaisten aateveljiensä ehdotuksia pohjoismaiden yhdysvaltain valtiosäännöksi, pitäen niitä utopioina.

Mutta joskin jonkunlainen liittoutuminen olisi toteutettavissa, ei siitä herra Berlinin mielestä olisi pohjoismaiden turvallisuudelle ja rauhan säilyttämiselle mitään todellista hyötyä. Jos Saksa voittaa sodan, muodostaa se johdolla suuremman kokonaisuuden, "Euroopan Yhdysvallat", johon pohjoismaatkin tulisivat kuulumaan ja joka tulisi olemaan turvallisuuden takeena myös Pohjolan kansoille. Jos taas Venäjä suoriutuu sodasta voittajana, ei se tule sallimaan edes puolustusliittoa, vielä vähemmän muuta kiinteämpää liittoa pohjoismaiden välillä. Tätä todistaa m.m. se, että Venäjä Moskovan rauhan jälkeen kielsi Suomea suunnittelemasta puolustusliittoa Ruotsin kanssa. Saman kiellon se varmasti nykysodan voittajana esittäisi kaikille muille Pohjolan maille.

Siinä tapauksessa taas, että Venäjä ja Saksa kuluttaisivat sodassa voimansa loppuun, kuten Tanskassa yleisesti toivotaan, ja anglosaksiset maat yksinään jäisivät voittajiksi, ei tekijä myöskään usko pohjoismaiden liittovaltion muodostamisen mahdollisuuteen. Nämä maat haluaisivat varmastikin perustaa jonkunlaisen anglosaksisen maailmanpoliisin rauhanhäiritsijöitä kurissa pitämään. Tällöin ne tuskin mielellään näkisivät rinnallaan puolivahvoja puolueettomia liittoumia, mitä m.m. osoittaa se, että ne nykysodan aikana mitä suurimmalla tyytymättömyydellä katsovat niitä Etelä-Amerikan valtioita, jotka koettelevat puolueettomina pysyä sodasta erillään.

Kuinka tahansa sota päättäneekään, pohjoismaiden yhdysvaltain luomista eivät tekijän mielestä voittajavallat tule kannattamaan. Ajatus tulee näin ollen paitsi sisäisistä, myöskin ulkonaisista syistä raukeamaan. Eikä liittovaltiosta yhtä vähän kuin puolustusliitostakaan edes olisi mitään todellista hyötyä pohjoismaiden turvallisuudelle. Nykysota on osoittanut, että sellaiset valtiot tai liitot, joihin kuuluu vain 16 tai 17 miljoonaa ihmistä, eivät voi mitään suurvaltoja, kuten Saksaa ja Venäjää vastaan satoinen miljoonine ihmisineen ja suunnattomine sotatarustuksineen. Taistelu yhtäkin tällaista suurvaltaa vastaan olisi pohjoismaiden yhdysvalloille ylivoimainen.

Näin ollen ja kun Venäjä on pohjoismaiden kansojen ainoa todellinen vihollinen, ei pohjoismailla professori Berlinin mielestä ole muuta mahdollisuutta kuin liittyä Saksan johtamaan eurooppalaiseen yhtymään, joka yksinään kykenee pitämään Venäjän kurissa ja estämään sen ekspansioyrkimykset sekä yleensä että erityisesti pohjoismaiden suuntaan.

Olen näin laajasti esittänyt professori Berlinin mielipiteitä, koska hän on etevä tiedemies ja omaa huomattavan ase-

man tässä yhteiskunnassa. Kritiikki on aina tarpeellinen, olipa kysymys miten hyvästä asiasta tahansa, ja luulen puolestani että herra Berlinin arvostelussa, niin vähän vastakaikua kuin se tässä maassa herättääkin, joka tapauksessa on yhtä ja toista varteenotettavaa.

Kööpenhaminassa, 15 päivänä huhtikuuta 1943.

(Paavo Pajula)

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 8.*

*Ministeri Pajula.*

*17/5-43.*

Salainen.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1218/237.

Kööpenhamina-SSA 17. P:NÄ touko- KUUTA 19 43.

VIITTAUS: .....N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIO		
14 61 Sal. 10 43		
24/5-43	---	LIII. -
5	C8	ASIA

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää kunnioittaen tämän mukana raporttinsa N:o 8, jonka nimikkeenä on "Tuhotyöt Tanskassa".

Lähettiläs

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)



KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Kööpenhamina-ssa 17 p:nä touko-kuuta 19 43.

14/61 Sal 43

Asia: Tuhotyöt Tanskassa.

24/5-43

5 C3

Kuten tunnettua, kulkee elämä Tanskassa sodasta ja miehityksestä huolimatta verrattain rauhallisesti. Lentopommituksia sattuu tosin silloin tällöin, mutta ne ovat kaikki olleet suhteellisesti vähäisiä, ja mitä erityisesti Kööpenhaminaan tulee, on tätä kaupunkia vain yhden ainoan kerran pommitettu ja silloinkin lievästi. Ainoan vakavamman sota-ajan ilmiön muodostavat murhapoltot, pommiräjättykset ynnä muut tuhotyöt, joita täällä on noin vuoden päivät jatkuvasti suoritettu, milloin vähäisemmin, milloin raskaammin seurauksin.

Alkuaikoina koetettiin näitä rikoksia salata eikä sallittu lehtien niistä kirjoittaa. Sittemmin muutettiin taktiikkaa ja annettiin lehdille tietoja tapahtuneista rikoksista. Viime päivinä näyttää salaperäisyys taas tulleen käytäntöön, sillä en ole nähnyt lehdissä uutisia useista tietooni tulleista tuhotöistä. Tämän johdosta tiedustelin pää- ja ulkoministeri Seaveniukselta, käydessäni viimeksi hänen luonaan, hänen käsitystään sabotaasikysymyksestä.

\* Herra Seavenius huomautti aluksi, että tuhotöitä ei ole voitu saada loppumaan, vaikka poliisi on tarmokkaasti toi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

minut niiden ehkäisemiseksi. Eräitä rikollisia on kuitenkin saatu kiinni ja tuomittu tanskalaisissa tuomioistuimissa. Noin 60 on sen lisäksi vangittu ja tutkimukset ovat heihin näiden paraikaa käynnissä. Ne henkilöt, joiden rikokset kohdistuvat suoranaisesti Saksan täällä olevia sotavoimia vastaan, joutuvat vastaamaan teoistaan saksalaisissa sotatuomioistuimissa. Ensimmäisen tällaisessa tuomioistuimessa kuolemanrangaistukseen tuomitun tanskalaisen onnistui pääministeri eskettäin pelastamaan, kuten lehdissä on kerrottu, mutta epäili hän, etteivät saksalaiset vastedes suostuisi kuolemantuomiota lieventämään.

Edelleen selitti herra Scavenius, että tuhotyöntekijät olivat kahta laatua: toiselta puolen koulupoikia ynnä muita nuorukaisia, jotka isänmaallisessa innostuksessaan ja ilman johtoa suorittavat siellä täällä pienempiä tuhotöitä, ja toiselta puolen kommunisteja ja Espanjan sisällissotaan osallistuneita vapaaehtoisia, jotka yhdessä laskuvarjohyppääjien kanssa ja heidän johdollaan aikaansaavat raskaammanlaatuista rikoksia. Tuhotyöntekijäin pääasiallisena tarkoituksena on hävittää tai vahingoittaa Saksan hyväksi työskenteleviä tehtaita ja käsityöverstaita, mutta he unohtavat, että näistä rikoksista kärsivät enemmän tanskalaiset itse, sen kautta että tanskalaista omaisuutta tuhoutuu ja tanskalaisia työmiehiä joutuu työttömiksi. Monessa tapauksessa ovat rikokset sen oheessa kohdistuneet tehtaisiin, jotka eivät ole ollenkaan työskennelleet Saksan hyväksi.

Kaikkiin tehtaisiin, joiden tuhoamista voidaan pelätä, on asetettu vahtimiehistöjä, mikä toimenpide on osoittautunut

melko efektiiviseksi. Toisinaan kuitenkin ovat rikoksentekijät onnistuneet revolvereilla uhaten yllättämään vahtimiehistöä. Joskus taas ovat tehtaaseen omaan henkilökuntaan kuuluvat työmiehet aikaansaaneet tehtaassaan räjähdyksiä ja tulipaloja, joita vahtimiehet eivät ole voineet estää. Herra Scavenius uskoi puolestaan, että tuhotyöt ajan mittaan saadaan vähenemään, sillä niiden henkilöiden piiri, jotka näitä töitä suorittavat, ei ole kovinkaan suuri.

Saman päivän iltana, jolloin olin pääministerin kanssa asiasta keskustellut, tapahtui Tanskassa kolme tuhotyötä, nim. Kööpenhaminassa, Svendborgissa ja Aalborgissa, ja seuraavana päivänä jälleen Kööpenhaminassa yksi, kuten Ministeriölle olen sähköitse ilmoittanut. Kun näistä uusista tuhotöistä sain sen vaikutelman, etteivät tällaiset rikokset olleet vähenemässä, kuten pääministeri toivoi, vaan pikemmin lisääntymässä, menin tohtori Bestin luo tiedustamaan, mitä hän arveli yhä uusiintuvien tuhotöiden voivan vaikuttaa tanskalais-saksalaisiin suhteisiin.

Tohtori Best selitti kategorisesti, että tuhotyöt, vaikkapa ne vielä lisääntyisivätkin, eivät tule aiheuttamaan muutoksia siinä sovinnollisessa politiikassa, jota hän on koettanut Tanskaan nähden noudattaa. Hän oli vakuutettu siitä, että Englannin pyrkimys oli saada Tanskassa aikaan mahdollisimman suuri sekasorto provoosimalla sekä tanskalaiset että saksalaiset jyrkkiin toimenpiteisiin toisiaan vastaan. Senpä vuoksi juuri, kun tämä oli vihollisen toivomus, ei herra Best halunnut asiota johtaa siihen suuntaan, vaan aikoi jatkaa entistä politiikkaansa. Sitä todistaakseen oli hän m.m. edellisellä päivällä tehnyt ensimmäisen käyntinsä kuninkaan luo, joka nyttemmin on taudistaan sen verran toipunut, että voi ottaa hänet vastaan. Tohtori Bestin mie-

lestä ei koko Tanskan kansaa ole rangaistava sen johdosta, että muutamat suhteellisesti harvat yksilöt ryhtyvät rikolliseen toimintaan saksalaisia vastaan. Sen sijaan piti hän luultavana, että vastedes langetettavia kuolemantuomioita ei enää ainakaan kaikkia tultaisi armahtamaan. \*

Lopuksi herra Best sanoi, että tanskalainen poliisi ja hänen omat poliisimiehensä toimivat parhaimmassa yhteistyössä keskenään. Tuloksena onkin ollut, että rikollisia on jatkuvasti saatu kiinni. Rikoksenteijät toimivat tavallisesti kuuden à kahdeksan miehen ryhmissä ja useimmista tiedossa olevista ryhmistä on ainakin pari kolme kustakin vangittu. Tohtori Best oli näin ollen, samoin kuin pääministeri Scavenius, verrattain toivorikas tuhotyötoiminnan supistumiseen nähdessä.

\* Omasta puolestani hiukan epäilen, onko optimismin riittävää syytä. Yleinen mielipide tässä maassa on ehdottomasti tuhotyöntekijäin puolella. Heitä ei yleensä ilmianneta, kuten muita rikollisia, vaan päinvastoin heitä autetaan piiloutumaan ja suositetaan muullakin tavoin. Ollaan sitä mieltä, että sikäli kuin he suorittavat sabotaasitöitä, sikäli englantilaiset luopuvat lentokoneistaan pommittamasta tanskalaisia tehtaita ynnä muita kohteita. Sen ohessa tšekäläiset salalehdet, joiden lukumäärän sanotaan nykyisin kohoavan pariinkymmeneen, avoimesti yllyttävät tuhoosiin, ylistävät niiden suorittajia ja julkaisevat heidän ilmiantajiensa nimiä uhaten näitä ankaralla kostolla, niin pian kuin saksalaiset on maasta karkoitettu. Pelkään näissä olosuhteissa, että jos kuolemantuomioita ruvetaan täytäntöönpanemaan, mieliala ärtyy yhä enemmän. Se taas vuoros-

taan voi johtaa nusiin väkivaltaisuuksiin sekä puolelta että toiselta, kunnes vihdoin joudutaan siihen sekasorron tilaan, jota tohtori Best juuri haluaa välttää.

Tätä vaaraa silmällä pitäen, antoi kuningas, joka toissapäivänä pitkän sairautensa jälkeen taas ryhtyi virkatehtäviään hoitamaan, ensimmäiseksi työkseen julistuksen, jossa hän vakavasti kehotti kansalaisia esiintymään rauhallisesti ja arvokkaasti sekä välttämään vastuuttomia tekoja. Siihen suureen suosioon nähden, jota kuningas nauttii kaikissa kansalaispiireissä, on hänen sanoillaan epäilemättä rauhoittava vaikutus, mutta tuhotekoja ne tuskin voivat estää. \*

Kööpenhaminassa, 17 päivänä toukokuuta 1943.

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)



# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 9.*

*Ministeri Pajula.*

*18/5-43.*

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1225/240.

Kööpenhamina- SSA 18P:NÄ touko-KUUTA 19 43.

VIITTAUS: ..... N

..... P:NÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... nro .....

VIITTAUS ..... D. U. M. ..... / ..... 19 .....

13 61 Salu. 43  
 24/5-43 - Loh -  
 PÄIVÄ OSAHO  
 5. 63.

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää tämän mukana kunnioittaen raporttinsa N<sup>o</sup> 9, jonka nimikke on "Keskustelu Turkin asiainhoitajan kanssa."

Lähettiläs

*Paavo Pajula*  
 (Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Kööpenhamina:ssa 18 p:nä touko-kuuta 1943.

13/61 Sal. 13/43		
24/5-43		
RYHMÄ	OSA	ALUE
5.	83.	

Asia: Keskustelu Turkin  
asiainhoitajan kanssa.

Afrikan taistelujen nyttemmin päätyttyä on vanha kysymys Turkin asennoitumisesta tullut entistä aktuaalisemmaksi. Tiedustelin sen johdosta Turkin tšekäläiseltä asiainhoitajalta Ferit Ildeniltä hänen mielipidettään maansa suhtautumisesta nykytilanteeseen. Herra Ilden on aikaisemmin toiminut Turkin Geneven-lähetystössä ja sen jälkeen nelisen vuotta täällä ja on tunnetusti englantilaismielinen. Esitän alempana lyhyen selostuksen pitkästä keskustelustamme.

Kysyin aluksi Turkin suhtautumista Neuvostoliittoon. Herra Ilden selitti, että turkkilaiset olivat maailmansodan jälkeen, huolimatta siitä että venäläiset olivat heidän perivihollisiaan, joutuneet veljeilemään bolshevikkien kanssa. M.m. oli Turkki ensimmäisten maiden joukossa tehnyt kauppasopimuksen Neuvosto-Venäjän kanssa. Tämä ei suinkaan johtunut mistään ystävydestä, vaan siksi, että Turkki maailmansodassa oli joutunut hävinneelle puolelle ja sen vuoksi tunsi asemansa isoloiduksi. Välit Neuvostoliiton kanssa olivat sen jälkeen pysyneet tyydyttävänä, varsinkin kun bolshevikit eivät olleet yrittäneet harjoittaa kommunisti-propagandaa Turkissa, kuten niin monessa muussa maassa. Siihen

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

heillä ei olisi ollut onnistumisen mahdollisuksiakaan, sillä Turkissa ei ole kommunisteja ollenkaan, kuten herra Ilden väitti.

Saksaa ja erityisesti kansallissosialistista Saksaa kohtaan Turkilla ei ole sympatioja. Syyinä siihen on se, että Saksa, jos se voittaisi nykyisen sodan, tulisi liian paljon painostamaan muita maita ja joutuisi siten Turkkikin siinä määrin Saksasta riippuvaksi, ettei sen vapaudesta jäisi paljoakaan jällelle. Tilanne muodostuisi sitäkin sietämättömämmäksi, kun Italia, akselivaltoihin kuuluvana, samalla epäilemättä saisi määräysvallan Välimerellä, jota Mussolini jo ennen sotaa pöyhkeästi kutsui nimellä "mare nostrum". Anglosaksit sitävastoin, jos ne sodan voittavat, tulisivat herra Ildenin vakaumuksen mukaan jättämään Turkin kuten muutkin puolueettomat maat rauhaan ja entisiin oloihinsa.

Herra Ilden ei näyttänyt pelkäävän, että Venäjä kykenisi uhkaamaan Balkania ja nimenomaan Dardanelleja. Hän nim. uskoi ja toivoi, että Saksa onnistuisi siinä määrin heikentämään bolshevikkien voimia, että anglosakseille kävisi helpoksi estää venäläisten vanhat pyrkimykset tähän suuntaan. Myöskään ei herra Ilden uskonut, että anglosaksit yrittäisivät mainin nousua Balkanille, koska onnistumismahdollisuudet pitkien ja vaikeiden meriyhteyksien vuoksi olivat liian suuret. Huomautukseni johdosta, että pääsy Balkanille voisi tapahtua myös Turkin kautta ja että monella taholla luullaan Turkin antavan siihen suostumuksensa, jos sille esitetään uhkavaatimus, herra Ilden näytti hämmästyneeltä ja oli utelias tietämään, miltä taholta tuollaisia arveluja oli esitetty. Hän kielsi jyrkästi,

että näissä otaksumissa oli mitään perää, ja vakuutti Turkin ehdottomasti asettuvan vastarintaan, jos läpikulkua yritettäisiin tai jos Turkin puolueettomuutta muulla tavoin loukattaisiin.

Herra Ilden selitti vielä, että Turkin ainoana pyrkimyksenä oli neutraliteettinsa säilyttäminen. Tiedusteluuni eikä heillä ollut joitakin alueellisia tavoitteita, mitkä sotaan osallistumalla voitaisiin toteuttaa, kielsi herra Ilden tämän. Hän vakuutti, että Turkilla ei ollut laajennuspyrkimyksiä yhtä vähän Kaukaasiaan kuin Syyriaan tai mihinkään muuhunkaan maahan päin. Eivät myöskään Dodekanesian saaret näyttäneet häntä kiinnostavan.

Vaikka turkkilaisten puheisiin, itämaalaisia kun ovat, ei liene paljon luottamista, luulen kuitenkin, että herra Ilden vanhana tuttavani esitti minulle todellisen mielipiteensä. Missä määrin se sitten on Turkissa yleisesti vallalla olevan ja erityisesti hallituksen kannan mukainen, en osaa arvostella.

Kööpenhaminassa, 18 päivänä toukokuuta 1943.

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)



# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *5.*

OSASTO: *C3.*

ASIA: \_\_\_\_\_

*Käsi- ja jalanvarainneissa olevan lähetysten kap. nro 10.*

*Ministeri Pajula*

*8/6 1943.*

Salainen.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1426/282.

Kööpenhamina-SSA 8 P.NÄ kesä- KUUTA 19 43.

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS D.U.M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
15/62 <i>ae</i> D. 1348		
4/6-43	No	Liit.
YHÄ	CSA 170	ASIA
5	23	

Ulkoasiainministeriö-LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminaan lähetystö lähettää tämän mukana Ministeriölle raporttinsa N:o 10, jonka nimikkeenä on "Sisäpoliittinen tilanne Tanskassa".

Lähettiläs

(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Selainen.

RAPORTTI n:o 10.

Kööpenhamina-ssa 8 p:nä kesä-kuuta 19 43.

Asia: Sisäpoliittinen tilanne  
Tanskassa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 15762 h.d. 43		
11/6-43	Nr	Liite
KYIMÄ	CSATO	ASIA
5	C3	

Kaikista sodan ja miehityksen aiheuttamista vaikeuksista huolimatta voidaan sanoa, että sisäpoliittinen tilanne Tanskassa on tyydyttävä. Maaliskuussa toimitetut edustajanvaalit antoivat sellaisen tuloksen, että yhteistoiminnassa olevat viisi hallituspuoluetta saivat Folketingetin 149:stä edustajanpaikasta vallatuksi 140. Hallituspohja on näin ollen mahdollisimman laaja ja joskin erimielisyyttä puolueiden välillä tietenkin on esiintynyt, niin on yksimielisyys tärkeimmissä kysymyksissä kuitenkin ollut siksi hyvä, että esimerkiksi ainoakaan puolue ei ole pitkiin aikoihin edes uhannut kutsua edustajiaan hallituksesta pois.

Yksimielisyyttä hallituspuolueiden välillä on omiaan lujittamaan n.s. yhteistyövaliokunta, johon neljä suurinta puoluetta on valinnut kaksi jäsentä jokainen ja pienin, Retsforbundet, yhden jäsenen. Kaikki tärkeimmät asiat esittelee hallitus ensin tälle valiokunnalle, ennenkuin ne viedään eduskuntaan. Mikäli valiokunta on jonkun asian hyväksynyt, on jokseenkin varmaa, että se ainakin pääkohdissaan menee läpi myös eduskunnassa. Näin ollen voidaan sanoa, että hallitus ja eduskunta toi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mivat hyvässä yhteistoiminnassa keskenään.

Tämän tosiasian unohtaa suuri yleisö tavallisesti kokonaan. Hallitusta ja erittäinkin sen esimiestä, pääministeri Scaveniusta moititaan ja morkataan alituisesti, varsinkin liiallisesta myöntyväisyydestä saksalaisia kohtaan. Ja kuitenkin hyväksyvät eduskunnan molemmat kamarit jokseenkin yksimielisesti hallituksen politiikan! Niinikään hyväksyi eduskunta viime syksynä Scaveniuksen hallituksen päämieheksi, mikä tosin tapahtui vastenmielisesti ja saksalaisten painostuksesta, mutta kuitenkin. Scavenius ei näin ollen hallitse Tanskaa, kuten Qvisling Norjaa, Hitlerin valtuuttamana, vaan Tanskan kansan itsensä antaman valtakirjan nojalla. Tosin syytetään kansanedustajiakin joskus pehmeystä ja selkärangattomuudesta, mutta siitä huolimatta valitaan heidät uudelleen. Tämä osoittaa, että tanskalaiset ymmärtävät realiteetteja ja haluavat säilyttää sovinnolliset suhteet Saksaan, vaikka ovatkin sataprosenttisesti englantilaismielisiä.

Hallituksen sisäpoliittiset vaikeudet ovat osittain poliittista, osittain taloudellista laatua. Ensiksimmäisistä on vakavin taistelu yhä jatkuvaa sabotaasia vastaan. Olen eräässä aikaisemmassa raportissani selostanut täällä suoritettuja tuho töitä sekä niiden syitä ja seurauksia. Voin ne sen vuoksi tässä yhteydessä sivuuttaa. Toimenpiteistä kommunistien myrääntystä, salalehtien julkaisemista ynnä muuta maanalaista toimintaa vastaan olen myös aikaisemmin tehnyt selkoa. Kaikki nämä sota ajan ilmiöt antavat tietysti hallitukselle huolta, mutta niitä ei kuitenkaan voi verrata niihin vaikeuksiin, mitkä sotaakäyvil lä mailla on kestettävänään.

Myöskään taloudellista laatua olevat vaikeudet eivät tähän mennessä ole olleet hallitukselle ylivoimaisia. Tosin on taloudellinen tilanne sodan yhä pitkittyessä huonontunut, mutta mistään katastroofista ei voi olla puhettakaan. Pahin pulma on inflatiovaara, joka täälläkin on uhkaamassa, vaikka Tanskan ei tarvitse uhrata varoja sotavarustuksiin yhtä vähän kuin muihinkaan sodan aiheuttamiin suoranaisiin menoihin.

Täällä on viimeisten kolmen vuoden aikana eli tarkemmin sanoen miehityksen alusta lukien todettu liikkeessä olevan rahan yhä kasvavaa runsautta, mikä siihen nähden, että tavaravarastot samaan aikaan ovat vähenemistään vähenneet, on aiheuttanut arveluttavaa hintojen nousua. Rahanrunsaus johtuu pääasiallisesti kahdesta syystä. Ensinnäkin ostaa Saksa täältä suuret määrät maataloustuotteita hyviin hintoihin. Myöskin teollisuustuotteita viedään sinne etupäässä sotatarkoituksia varten. Ainoastaan osa ostoista maksetaan viennillä Tanskaan, osan sitävastoin jäädessä clearing-tilille velkana Tanskalle. Talonpojat ja teollisuuden harjoittajat saavat täyden kauppahinnan tuotteistaan, mutta kruunut heille suorittaa Tanskan valtiopankki, jonka clearing-saatavat Saksalta tällä tavoin kasvavat viikko viikolta, kuukausi kuukaudelta.

Toisena syynä rahanrunsauteen on täällä olevan saksalaisen sotaväen rahankäyttö. Tanskan valtiopankin on lainattava Saksalle kaikki ne kruunut, mitkä sotaväki tarvitsee ylläpitoaan varten, ja lisäksi vielä ne melkoiset varat, mitkä saksalaiset käyttävät vihollisen mahdollista maiminnousua silmälläpitäen suorittamiinsa suuriin rakennus- ja varustustöihin. Tanskan valtion täten antamat lainat, jotka niinikään jatkuvasti kasva-



vat, ynnä yllämainitut clearing-saatavat nousevat nykyisin yhteensä kolmeen miljardiin kruunuun, mikä valtava summa on kokonaisuudessaan joutunut liikkeeseen ja aiheuttaa häiriöitä rahamarkkinoilla, kun sitä pääosaltaan ei voida käyttää tuotannollisiin tarkoituksiin.

Hallitus on uhkaavan infaltion välttämiseksi ryhtynyt samanlaatuisiin toimenpiteisiin kuin muidenkin maiden hallitukset. Veroja on korotettu, tavarajakelua säännöstelty, hintojen nousua on koetettu estää ja työpalkkojen järjestelyjä on toimeenpantu. Tulojen runsaus on edelläkerrotusta pakollisesta lainanannosta johtuen kuitenkin ollut siksi suuri, että hallitus on katsonut välttämättömäksi ryhtyä entistä radikaalimpiin toimenpiteisiin tilanteen helpottamiseksi. Näinä päivinä on eduskunnalle jätetty lakiesityksiä, joissa ehdotetaan tuntuvasti korotettuja suhdanneveroja sekä yksityishenkilöille että osakeyhtiöille, osuuskunnille, yhdistyksille, säätiöille ynnä muille yhteisöille. Edelleen ehdotetaan pakkolainoja suurempituloisille yksityisille ja yhteisöille. Kaikkien, joilla on tuloja yli 10,000 kruunua vuodessa, pitäisi ehdotuksen mukaan suorittaa valtiolle "sidottuna säästönsä" (bunden Opsparing) 5-25% yli mainitun summan nousevista tuloistaan. Nämä pakkolainat, jotka siis eivät kohdistu omaisuuteen, kuten meillä on suunniteltu, vaan tuloihin, ovat korottomia ja maksetaan takaisin ennen vuoden 1946 loppua. Perusteluissa sanotaan nimenomaan, että pakkolainan tarkoituksena ei ole hankkia valtiolle käyttövaroja, vaan ainoastaan sitoa liiallista ostovoimaa. Täydennyksenä näille

toimenpiteille esittää hallitus lisäksi korotettuja kulutusve-  
roja tupakkatuotteille ja väkijuomille.

Kaikki ne toimenpiteet, joihin hallitus on ryhtynyt  
rauhan ja järjestyksen turvaamiseksi sekä taloudellisen ase-  
man lujittamiseksi, on katsottava tarpeellisiksi ja hyvin  
harkituiksi. Yksityiskohtiin nähden on tosin esiintynyt kri-  
tiikkiä, mutta suurin piirtein katsoen ovat hallituksen toi-  
menpiteet johtaneet tarkoitettuun tulokseen: maan sisäpoliit-  
tisen tilanteen vakiinnuttamiseen.

Kööpenhaminassa, 8 päivänä kesäkuuta 1943.

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: B3.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 11.*

*Ministeri Pajula.*

*30/16-43.*

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1610/330.

Kööpenhamina-SSA 30 P.NÄ kesä- KUUTA 19 43.

VIITTAUS: ..... N

..... P:NÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... nro .....

VIITTAUS ..... D. U. M. ..... / ..... 19 .....

ULKOASIAINMINISTERIÖ

16 / 62 Pal U. 13 43

5/7-43 No - Liitt. -

KYLMÄ	COASTO	ASIA
5	C3	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää tämän mukana kun-  
nioittaen Ministeriölle raporttinsa N° 11, jonka nimikkeenä on  
"Maihinnousuhuja Tanskassa."

Lähettiläs

(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Kööpenhamina-ssa 30 p:nä kesä-kuuta 1943.

ULKOASIAINMINIST.

16 / 62 Sal D. 43

Asia: Maihinnousuhuja Tanskassa.

5/2-43	No -	Liit. -
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C3	

Ne maihinnousuhut, joita anglosaksien taholta on tuon tuostakin laskettu liikkeelle, ovat Tanskassa langenneet kiitelliseen maaperään. Niihin luottaen on täällä jo toista vuotta har- taasti odotettu, että englantilaiset tekisivät invasionin tähän maahan ja puhdistaisivat Tanskan saksalaisista sotajoukoista.

Viime vuonna uskottiin yleisesti, että maihinnousu ta- pahtuisi Jyllannin länsirannikolla. Vahvistusta tälle uskolle an- toi se seikka, että saksalaiset samoihin aikoihin suorittivat suuria varustustöitä sanotulla rannikolla. Jyllantiin sijoitettu- jen tanskalaisten pataljoonien siirto Fyenin saarelle ja Sjel- lannin eteläosaan, mikä tapahtui saksalaisten vaatimuksesta, osoit- ti tanskalaisten mielestä selvästi, että saksalaisetkin uskoivat tähän mahdollisuuteen. Mutta viikot vierivät, kuukaudet kuluivat ja toiveet maihinnoususta Jyllantiin raukesivat vähitellen ja unohtuivat lopulta miltei kokonaan.

Nykyisin on invasioniuske entistä voimakkaampana jäl- leen vallannut kaikki tanskalaiset. Lähde on vanha ja tuttu, Englannin propaganda, jota nyt kuten aina Ruotsista tulevat hä- lyytysuutiset vahvistavat, mutta tällä kertaa ollaan aivan var-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.  
Tavallinen ja lisäksi \_\_\_\_\_ ministeriölle.  
Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.  
Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-  
tuksiin.



moja siitä, että maihinnousu tapahtuu Pohjois-Sjellannissa ja Fyenin saarella eikä Jyllannissa. Luullaan, että anglosaksien tarkoitus on hyökätä Norjaan ja että he senvuoksi tulisivat ensimmäiseksi työkseen katkaisemaan Tanskan kautta tapahtuvat Saksan kuljetukset Norjaan. Huomioon ottaen, että Ruotsi varmaankaan ei tulisi sallimaan mitään kauttakuljetusta Norjaan, jos sotatoimia siellä suoritetaan, merkitsisi Tanskan salmien sulkeminen tšekäläisten mielestä katastrofaalista uhkaa Saksan Norjassa oleville sotajoukoille.

Erityisen innokkaasti on invasionsia odotettu kuluvan kesäkuun aikana. Ennustajat ovat jo tienneet mainita päivänkin, jolloin englantilaiset astuvat maihin, ja samoin päivän, jolloin saksalaiset tulevat täältä karkoitetuiksi. Monet ihmiset ovat asioitaan järjestellessään ottaneet lukuun pian tapahtuvaksi uskotun maihinnousun. Saboteerit ovat entistä ahkerammin suorittelleet tihutöitään - enimmäkseen tosin pieniä - siten osoittaakseen englantilaisille valmiuttaan yhteistoimintaan. Invasionusko näyttää vallanneen myös ne piirit, jotka ovat järjestäneet suomalaisten lasten siirtoja Tanskaan. Minusta tuntuu, että "kommende Begivenheder" väikkyvät heidänkin silmissään ja että he senvuoksi mielellään tahtovat päästä lapsistamme ja palauttaa ne Suomeen. Maihinnousun uskojiin kuuluu m.m. tšekäläinen Ruotsin lähettiläs, ministeri von Dardel, joka tänä vuonna ei aijo ollenkaan mennä kesälomalleen Ruotsiin, koska hän - kuten hän minulle sanoi - haluaa olla paikallaan, kun ja jos invasiooni tapahtuu.

Siellä täällä on jo ollut havaittavissa pientä pettymystä, kun varmasti odotettua maihinnousua ei ala kuulua.

Mutta usko sen tulemisesta on kaikissa hyvissä tanskalaisissa  
tätä kirjoittaessani vielä järkkymätön.

Kööpenhaminassa, 30 päivänä kesäkuuta 1943.

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: \_\_\_\_\_

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 12.

Ministeri Pajula.

15/7-43.

S a l a i n e n .

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

KIRJELMÄ n:o 1737/355.

17/62 Sal 43

Kööpenhamina- SSA 15 P.NÄ heinä- KUUTA 1943.

17/7-43 No - LIII -

VIITTAUS: ..... N

VIITTAUS	CCASTO	ASIA
5	C3	

P.NÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... n:o .....

VIITTAUS ..... D. U. M. .... / ..... 19 .....

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö lähettää kunnioittaen tämän mukana Ministeriölle raporttinsa N<sup>o</sup> 12, jonka nimikkeenä on "Islanti maailmansodan jaloissa."

Lähettiläs

*Paavo Pajala*  
(Paavo Pajala)

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Kööpenhamina- ssa 15 p:nä heinä- kuuta 19 43.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

17 / 62 Sal. 1943

Asia: Islanti maailmansodan jaloissa.

12/2-43	IV2 -	Litt. -
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C3	

Nykyisen maailmansodan alkuaikoina sai Islanti elellä kaikessa rauhassa, joskin eristettynä muista Euroopan maista paitsi Englannista. Heinäkuun 10 päivänä 1940 tapahtui tässä suhteessa muutos, sillä sanottuna päivänä Englanti otti Islannin suojelukseensa ja miehitti sen. Tämä tapahtui samana päivänä, jolloin Saksa aloitti suuren offensiivinsa Hollantia, Belgiaa ja Ranskaa vastaan. Noin vuoden kuluttua eli tarkemmin sanottuna 7 päivänä heinäkuuta 1941 ottivat Yhdysvaltain sotajoukot, Churchillin ja Rooseveltin välisen sopimuksen mukaan, Islannin haltuunsa. Saksan hyökkäys Venäjää vastaan oli vähän sitä ennen alkanut ja Englanti selitti tarvitsevansa miehitysjoukkonsa muihin tehtäviin.

Pyysin muutamia päiviä sitten Islannin täkäläiseltä asiainhoitajalta Jon Krabbelta lähempiä tietoja siitä, mitenkä olot hänen kotimaassaan olivat kehittyneet molempien miehitysten aikana. Herra Krabbe selitti, että englantilaisten miehitys, niin vähän haluttu kuin se olikin, ei ollut aiheuttanut erikoisempia valituksia islantilaisten taholta. Amerikkalaiset joukot sen sijaan ovat olleet todellisena maanvaivana Islannissa.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.



Ensinnäkin on niitä paljon enemmän kuin englantilaisia, arviolta ehkä 100,000 miestä. Portugalista levitettyt huhut, että miehitysjoukkojen lukumäärä kohoaisi nykyisin 600-700.000 mieheen, olivat herra Krabben mielestä fantastisia. Toiseksi on amerikkalaisten sotilaiden kuri varsin huono. Heidän käytöstään ei voi verratakaan esim. saksalaisten sotamiesten korrektiin esiintymiseen Tanskassa. Murhia ja pahoinpitelyjä sattuu tuon tuostakin eikä naisrauhasta voi paljon puhuakaan. Erityinen laki on ollut pakko säätää siitä, että 16-18 vuotiaat tytöt, jotka antautuvat suhteisiin sotilaiden kanssa, lähetetään pois leiripaikkojen lähetyviltä maaseudulle. Myöskin asunto-olot ovat sietämättömät, minkä helposti ymmärtää, kun ottaa huomioon, että Islannin koko asukasluku on vain 120,000 henkeä ja että säännöllisiä asuntoja on olemassa ainoastaan tälle väestömäärälle.

Taloudellisessa suhteessa on sota ja miehitys aiheuttanut melkoisia vaikeuksia. Kaloja on tosin voitu runsaasti myydä Englantiin, mutta sieltä ei ole ollut mahdollisuutta ostaa Islannille tärkeitä tavaroita, ja kun kaloista saaduilla punnilla taas ei voitu Amerikasta mitään ostaa, muodostui tilanne englantilaisten miehityksen aikana huolestuttavaksi. Nytemmin on saatu aikaan sellainen sopimus, että Yhdysvallat ovat ottaneet vastatakseen Englannin sitoumuksista asettamalla Islannin hallituksen käytettäväksi noin 20 miljoonaa dollaria vuodessa viljan, koneiden, hiilien ym. muiden tavarain ostoa varten Yhdysvalloista. Täten käy Islannin ulkomaankauppa nykyisin vaivattomasti ja on se voinut huomattavassa määrin kasvaa.

Miehitys on aiheuttanut suurta rahanrunsautta, työpalkkojen nousua j.n.e. Inflatiovaara uhkaa näin ollen Islantia-kin ja hintojen säännöstelyyn, verojen korotuksiin ynnä muihin toimenpiteisiin tunnettujen reseptien mukaan on sielläkin ollut pakko ryhtyä.

Islannin sisäpolitiikasta mainitsen, että 1939 muodostettu Herman Jonassonin kokoomushallitus vaihtui myöhemmin puhtaaksi oikeistohallitukseksi, jonka pääministerinä oli Olafur Thors. Vuonna 1942 toimitetuissa edustajanvaaleissa saivat kommunistit useita uusia edustajia, ollen heillä nyt Altingin 52 edustajanpaikasta 10. Asiainhoitaja Krabben ilmoituksen mukaan tämä kommunistien menestys ei kuitenkaan johtunut ~~kommunistien~~ heidän lukumäärän /lisääntymisestä, vaan siitä että vanhentunut vaalipiirijako, joka suosi maalaisia, muutettiin kaupungeille ja sen kautta myös kommunisteille edullisemmaksi. Vaalien jälkeen muodostui oikeistohallituksen asema kestävämmäksi, mutta kun puolueet eivät voineet keskenään sopia uudesta hallituksesta, oli pakko ensimmäisen kerran Islannin parlamentaarisen historian aikana uskoa hallitus puhtaalle toimitusministeriölle, jonka päämieheksi tuli Reykjavikin pormestari Björn Thordarson.

Islannin ja Tanskan suhteista olen vuonna 1941 raportoinut, että Alting silloin päätti tiedoittaa Tanskan hallitukselle, ettei Islanti halua jatkaa nykyistä valtioyhteyttä Tanskan kanssa, vaan aikoo julistautua riippumattomaksi tasavallaksi, niin pian kuin liittosopimus on muodollisesti kumottu. Nyttemmin, pari kuukautta sitten, päätti Altingin perustuslakivaliokunta, jossa kaikki puolueet ovat edustetut, yksimielisesti ehdottaa Altingille, että Islanti julistautuisi tasavallaksi 14 päivästä kesäkuuta 1944 lukien, ryhtymättä mihinkään liittosopimuk-

sen edellyttämiin neuvotteluihin Tanskan kanssa. Tämä merkilinen ja tanskalaisia loukkaava ehdotus, joka asiainhoitaja Krabben ilmoituksen mukaan tulee Altingissä käsiteltäväksi ensi syyskuun aikana, on herättänyt huomiota ei ainoastaan Tanskassa, vaan muissakin maissa, joita Islammin kohtalo kiinnostaa.

Oikeiston johtaja, ylempänä mainittu ent. pääministeri Olafur Thors, joka on innokas itsenäisyysmies, on eräässä puheessaan lausunut: "vor Beslutning bygger ikke alene paa Stolt-hed og Tradition, men ogsaa og ikke mindst paa rene For-nuftsgrunde". Tämän johdosta sanoin herra Krabbe ymmärtäväni perusteet "Stolthed" ja "Tradition", jotavastoin en käsit-tänyt, mitkä ne "rene Fornuftsgrunde" olivat, joihin perustus-lakivaliokunnan päätös nojautui. Herra Krabbe selitti tähän kotimaassaan pelättävän, että tulevissa rauhanneuvotteluissa ot-tettaisiin Islammin vastainen asema käsittelyn ja harkinnan alaiseksi ja kun oli epävarmaa, tulisiko maan oma mielipide tällöin riittävästi huomioon otetuksi, katsovat islantilaiset poliitikot viisaimmaksi asettaa rauhanneuvottelijat tapahtuneen tosiasian eteen ja niin pian kuin mahdollista julistaa maa tasavallaksi sekä valita sille presidentti. He uskovat ja toi-vovat, että Islannin itsenäisyys on täten turvattu ja että sitä myös rauhanneuvotteluissa respektoidaan.

Huomautin, että on olemassa muitakin "Fornuftsgrunde", mitkä olisi otettava huomioon, esim. kysymys siitä, kuinka niin pieni kansa kuin Islannin voi taloudellisesti ylläpitää itse-näisyyttään. Herra Krabbe myönsi, että taloudellinen puoli on sangen tärkeä tekijä, mutta lisäsi hymyillen Islammissa nykyi-sin olevan niin paljon rahaa liikkeessä, että siellä valitet-

tavasti pyritään unohtamaan sekä entiset että tulevaiset rahanpuutteet.

Lopuksi otin herra Krabben kanssa puheeksi eräät luullakseni saksalaiselta taholta levitettyt huhut Yhdysvaltain suunnitelmista Islantiin nähden. Niiden mukaan olisivat Yhdysvallat jo ennen nykyistä suursotaa ryhtyneet muokkaamaan maaperää Islannin liittämiseksi osavaltiona Yhdysvaltoihin. Siinä tarkoituksessa olisi islantialaisia poliitikkoja vuosina 1937 - 1939 kutsuttu Amerikkaan, jossa heille osoitettiin erikoista huomaavaisuutta. Samassa tarkoituksessa olisi Islannin osasto New Yorkin näyttelyssä Amerikan sanomalehdissä kehitetty ylen määrin ja islantilaisen näyttelykomitean puheenjohtaja ja jäsenet kutsuttu New Yorkin kunniapörvareiksi. Niihin samoihin aikoihin alettiin amerikkalaisella taholla selittää, että Islanti maantieteellisesti sijaitisi läntisellä maapallon puoliskolla ja niin ollen paremmin kuului Amerikkaan kuin pohjois-Eurooppaan.

Kun nyt Alting aikoo yksipuolisesti rikkoa välinsä Tanskan kanssa - mihin sitä huhujen mukaan amerikkalaisten taholta kulissien takana yllytetään - kehoittavat Yhdysvallat virallisesti islantilaisia noudattamaan Tanskan-Islannin liitosopimuksen määräyksiä ja lykkäämään aikeensa myöhempään aikaan. Tämän kieron menettelyn tarkoituksena olisi osoittaa kaikelle maailmalle, että Yhdysvalloilla on tässä asiassa puhtaat kädet. Sopivan hetken tullen ne sitten - tämä kaikki edelleen huhujen mukaan - mahtavan propagandansa ja dollarien voimalla toteuttaisivat tahtonsa tämän pienen ja heikon saarivaltion liittämiseksi Yhdysvaltoihin.



Herra Krabbe ei tahtonut uskoa näitä huhuja. Hän oli vakuutettu siitä, että Islanti oli niin voimakkain sitein liittynyt muihin Euroopan pohjoismaihin, ettei mikään irtautuminen Euroopasta voinut tulla kysymykseen. Huomautettuani tähän, että Yhdysvallat ovat jo pitemmän aikaa noudattaneet imperialistista politiikkaa, jotenka ei ole mahdotonta, että ne mielellään haluaisivat vallata ei ainoastaan Islannin vaan myös Grönlanninkin, myönsi herra Krabbe tämän, mutta uskoi siitä huolimatta, etteivät islantilaiset taipuisi mihinkään houkutuksiin.

Kööpenhaminassa, 15 päivänä heinäkuuta 1943.

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)



# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: ..... 5.

OSASTO: ..... 63.

ASIA: .....

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 13.*

*Ministeri Pajula.*

*4/8-43.*

KÖÖPENHAMINA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ  
 KIRJELMÄ nro 1870/386.  
 Kööpenhamina SSA 4 P:nÄ elo KUUTA 1943.  
 VIITTAUS: ..... N  
 P:nÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... nro .....  
 VIITTAUS ..... D.U.M. .... / ..... 19.....

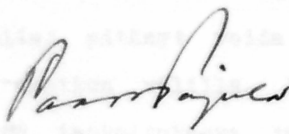
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
19	SALAINEK.	
9/8-43	N <sup>o</sup> -	L <sup>o</sup> -
KYHMÄ	OSASTO	ASIA
5.	83.	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö lähettää kunnioittaen tämän mukana Ministeriölle raporttinsa N<sup>o</sup> 13, jonka nimikkeenä on "Saksalaiset Bornholman saarella".

Lähettiläs



(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA

SSA OLEVA LÄHETYS No. 19/62 Sal D. 10/43. 1943.

RAPORTTI n:o 13.

Kööpenhamina ssa 4 p:nä elo kuuta 1943.

Asia: Saksalaiset Bornholman saarella.

ULKOASIAINMINISTERIO		
9/8-43	MA -	LIITTE -
BY 43.	OSAASTO	ASIA
5.	63.	

Ollessani heinäkuun loppupäivinä lyhyellä käynnillä Bornholman saarella, tiedustelin paikkakuntalaisilta, millaisiksi saksalaisen miehityksen aikana/olot olivat kehittyneet saarella. Sain tällöin seuraavat tiedot.

Vuonna 1941 ryhtyivät saksalaiset saarella erinäisiin varustustöihin. Tarkoituksena lienee ollut sijoittaa raskasta tykistöä saaren etelä- ja pohjoisrannikoille, joista etelärannalla olevien patterien yhdessä Saksan rannikolle Kolbergin kohdalle sijoitetun tykistön kanssa olisi pitänyt voida estää laivaliikenne Bornholman ja Saksan rannikon välillä. Bornholman pohjoisrannalle sijoitettavan tykistön tarkoituksena taas olisi ollut estää laivaliikenne saaren ja lähellä olevan Ruotsin mantereeseen välillä. Kymmenen sementtistä raskaiden tykkien alustaa piti tietojeni mukaan rakennettaman, mutta kaksi ainoastaan ennätti valmistua ennen saksalais-venäläisen sodan alkua, jolloin työt keskeytettiin. Näin kummankin alustan, jotka olivat saaren etelärannalla ja jotka kuulemma olivat maksaneet yli 3 miljoonaa kruunua kappale.

Edelleen kerrottiin minulle, että kaikki Saksassa rakennetut sukellusveneet, ennenkuin ne alottavat toimintansa, lähetetään Bornholmaan erinäisiä kokeita varten. Saaren rannalle

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

on rakennettu useampia koeasemia, joista todennäköisesti kuunnellaan tai muuten tutkitaan, kuinka pitkän etäisyyden päästä aluksen liikkuminen voidaan todeta.

Myöskin eräitä toisenlaisia koeasemia on saarelle rakennettu. Aakirkebyn kylään saaren sisäosassa on sijoitettu jonkunlainen keskuslaitos, johon liittyy neljä saaren rannikon eri osiin rakennettua koelaitosta, kaikki antennimastoineen. Saarelaiset näkyvät luulevan, että nämä viisi laitosta ovat yhteydessä Saksan rannikolla olevien laitosten kanssa tarkoituksessa tutkia mainitulta rannikolta ammuttavien rakettien lentoa. Kokeilujen aikana on nähty nopeakulkuisten alusten liikkumista ja niiden suorittamaa etsiskelyä Saksan rannikon ja Bornholman välillä. Olen kuullut sellaisen otaksunan, että saksalaiset suunnittelisivat Lontoon pommitusta Ranskan rannikolta käsin eräänlaisilla, erittäin tehokkaalla räjähdysaineella täytetyillä raketintapaisilla ammuksilla ja että kyseessä olisi kokeilut juuri näillä ammuksilla. Ajoin autolla Aakirkebyn keskuslaitoksen ohi ja huomasin, että siihen kuului neljä kappaletta lähellä toisiaan olevaa mastoa. Lähempiä tietoja näistä laitoksista en voinut saada, sillä saarelaiset eivät tietenkään olleet päässeet niitä tarkastamaan.

Vielä kannattaa mainita, että kalastajille on annettu tarkat ohjeet siitä, millä vesialueilla saaren ympärillä he eivät saa liikkua. Erityisesti on näitä alueita saaren etelä- ja länsipuolella, kuten oheenliitetyistä karttapiirroksista näkyy.

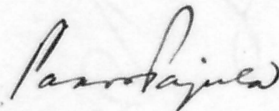
Saksalaista sotaväkeä on saarella ainoastaan siellä täällä pienet määrät.

Kuten kaikkialla Tanskassa, olivat ihmiset Bornholmassakin kovin kyllästyneitä miehitykseen. Erityisesti olivat viranomaiset huolissaan siitä, että saaren läheisössä liikkuvien saksalaisten sotalaivain miehistöt ostelivat maissa käydessään kaupata-

varoita niin suuret määrät, että puodit miltei tyhjentyivät. He ulottivat maissakäyntinsä myös saaren sisäosiin ja tarjoamalla maalaisille väkijuomia ja tupakkaa houkuttelivat talonpoikia myymään heille suuria määriä rasva-aineita, kuten voita ja sianlihaa sekä niiden lisäksi munia. Kalastajat ansaitsivat melko hyvin, sillä kaloja on voitu myydä rajattomasti Saksaan hyviin hintoihin, mitkä on maksettu Tanskan valtiopankilta lainatuilla kruunuilla eli siis - kuten minulle sanottiin - Tanskan valtion varoilla.

Kööpenhaminassa 4 päivänä elokuuta 1943.

Lähettiläs



(Paavo Pajula)



Udleveret af .....  
Til Fartøj ..... Fiskeri Nr. ....  
Dato .....

## Særlig Vejledning for Fiskeri ved Bornholm.

(Kun til Førerens personlige Brug).

I Østersøen ved Bornholm er indtil videre daglig (ogsaa i usigtbart Vejr) i Tiden fra Kl. 8 til Kl. 15 normalt et af de paa omstaaende Kortskitse viste Omraader I og II eller begge Omraader spærret.

Naar Omraaderne kan besejles i Spærretiden vil paa Signalmaster ved Hammeren Fyr, Svaneke Fyr og Dueodde S. Fyr samt paa Rønne Sydhavn ved Røgeriet nedennævnte Signaler blive hejst:

- 1 grønt Flag eller 1 Cylinder, der betyder, at Omraade I kan besejles,
- 2 grønne Flag eller 2 Cylindre, der betyder, at Omraade II kan besejles,
- 3 grønne Flag eller 3 Cylindre, der betyder, at begge Omraader kan besejles.

*Naar intel Signal er hejst, maa intel af Omraaderne besejles i Spærretiden.*

*Opmærksomheden henledes paa, at Signalerne kan blive ændret i Spærretiden.*

For Handelsskibsfarten er Spærretiden fra Kl. 8 til Kl. 16; men for Fiskefartøjer er Signalernes Betydning kun gældende i Tiden fra Kl. 8 til Kl. 15, jfr. Stk. 1.

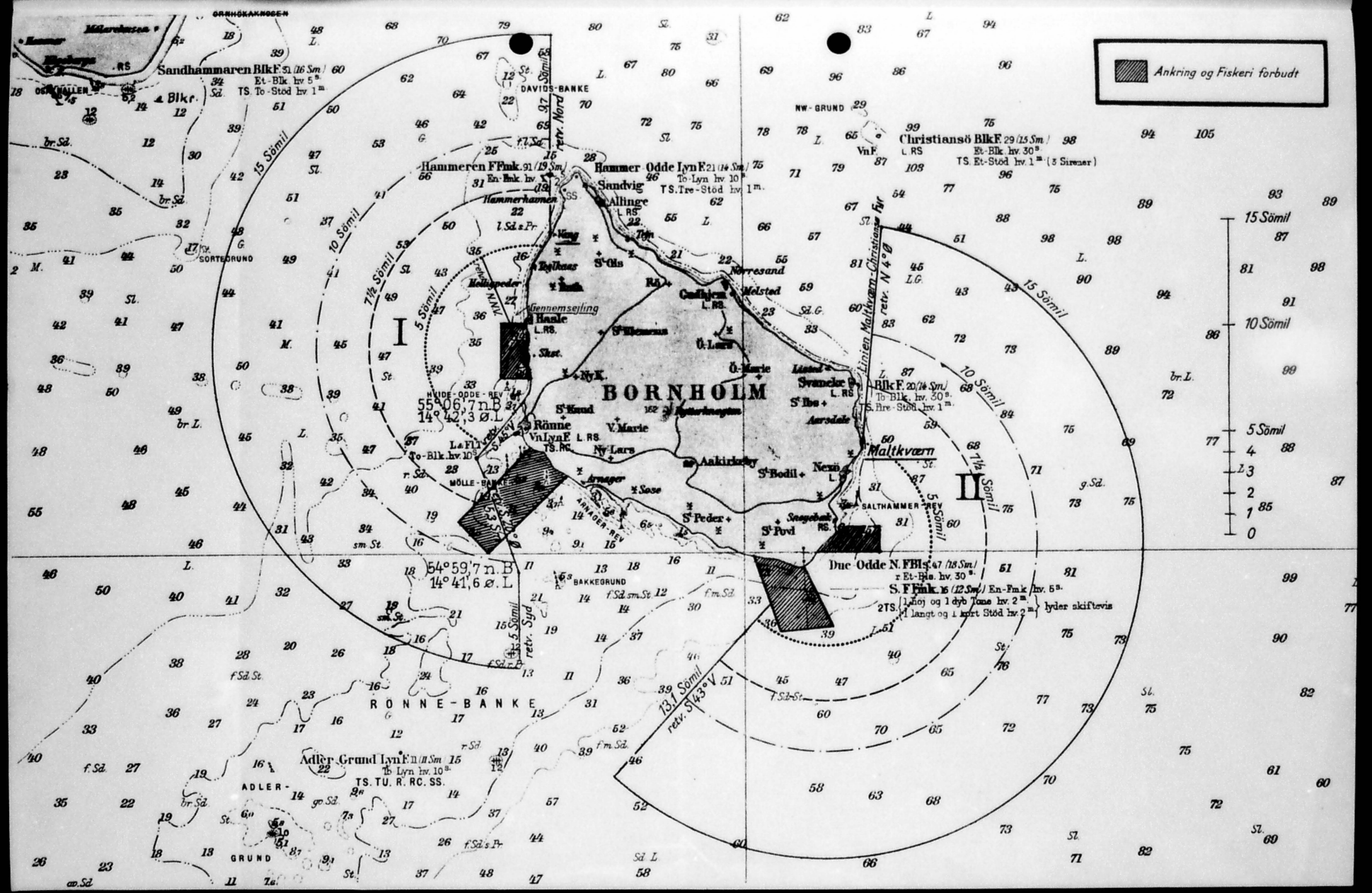
Oplysninger kan iøvrigt faas hos Havnefogederne i de bornholmske Havne.


### **Særlige Forholdsregler:**

a) Fartøjer, der udelukkende benytter Sejl til Fremdrivning, samt Robaade kan frit gennemsejle de spærrede Omraader.

b) Uden for Tiden fra Kl. 8 til Kl. 15 kan Fiskefartøjer uhindret gennemsejle de omhandlede Omraader, jfr. dog § 1 i Handelsministeriets Bekendtgørelse af 27. August 1941 angaaende Forbud mod Sejlads, Ankring og Fiskeri i visse Omraader i danske Farvande (se omstaaende Kortskitse). Da der er udlagt Bøjer i de i Kortskitzen sortskraverede Omraader SV. for Hasle og SØ. for Snogebæk, skal Sejlads — navnlig om Natten — saavidt muligt undgaas i disse Omraader.

Denne Vejledning udleveres til Fiskere, der fisker fra bornholmske Havne. Den skal inden endelig Afsejling fra Bornholm afleveres til Havnefogeden i en af de bornholmske Havne.



 Ankring og Fiskeri forbudt

15 Sømil  
87  
81 98  
10 Sømil  
89  
5 Sømil  
4 88  
3  
2  
1 85  
0

**BORNHOLM**

54° 59' 7" n. B.  
14° 41' 6" ø. L.

Duc Odde N. FBk. 47 (18 Sm.)  
r. Et-Bk. hv. 30"  
S. F. Fink. 16 (12 Sm.) En-Fmk. hv. 6"  
L. Løj og 1 dyb Tønde hv. 2 m  
1 langt og 1 kort Stød hv. 2 m lyder skiftevis

Adler-Grand Lyn E. 11 Sm. 15  
Lyn hv. 10"  
TS. TU. R. RC. SS.

Christiansø Blk F. 29 (25 Sm.) 98  
L. RS  
TS. Et-Stød hv. 1 m (8 Sirener)

55 50 6 7 n. B.  
14 42 3 ø. L.

13 18 16 11  
14 f. Sd. sm. St. 12 f. m. Sd.  
14 14 30 33

39 Sømil  
rev. S. 43° V

10 Sømil

RONNE-BANKE

ADLER-GRUND

GRUND

Hammeren FFmk. 91 (19 Sm.)  
En-Fmk. hv. 5"  
TS. To-Stød hv. 1 m

Hammer Odde Lyn E. 21 (14 Sm.) 75  
To-Lyn hv. 10"  
TS. Tre-Stød hv. 1 m

Blk F. 20 (14 Sm.)  
To Blk. hv. 30"  
S. Hre-Stød hv. 1 m

55 50 6 7 n. B.  
14 42 3 ø. L.

13 18 16 11  
14 f. Sd. sm. St. 12 f. m. Sd.  
14 14 30 33

39 Sømil  
rev. S. 43° V

10 Sømil

RONNE-BANKE

ADLER-GRUND

GRUND

Hammeren FFmk. 91 (19 Sm.)  
En-Fmk. hv. 5"  
TS. To-Stød hv. 1 m

Hammer Odde Lyn E. 21 (14 Sm.) 75  
To-Lyn hv. 10"  
TS. Tre-Stød hv. 1 m

Christiansø Blk F. 29 (25 Sm.) 98  
L. RS  
TS. Et-Stød hv. 1 m (8 Sirener)

55 50 6 7 n. B.  
14 42 3 ø. L.

13 18 16 11  
14 f. Sd. sm. St. 12 f. m. Sd.  
14 14 30 33

39 Sømil  
rev. S. 43° V

10 Sømil

RONNE-BANKE

ADLER-GRUND

GRUND

Hammeren FFmk. 91 (19 Sm.)  
En-Fmk. hv. 5"  
TS. To-Stød hv. 1 m

Hammer Odde Lyn E. 21 (14 Sm.) 75  
To-Lyn hv. 10"  
TS. Tre-Stød hv. 1 m

Christiansø Blk F. 29 (25 Sm.) 98  
L. RS  
TS. Et-Stød hv. 1 m (8 Sirener)

55 50 6 7 n. B.  
14 42 3 ø. L.

13 18 16 11  
14 f. Sd. sm. St. 12 f. m. Sd.  
14 14 30 33

39 Sømil  
rev. S. 43° V

10 Sømil

RONNE-BANKE

ADLER-GRUND

GRUND

Udleveret af .....  
Til Fartøj ..... Fiskeri Nr. ....  
Dato .....

## Særlig Vejledning for Fiskeri ved Bornholm.

(Kun til Førerens personlige Brug).

I Østersøen ved Bornholm er indtil videre daglig (ogsaa i usigtbart Vejr) i Tiden fra Kl. 8 til Kl. 15 normalt et af de paa omstaaende Kortskitse viste Omraader I og II eller begge Omraader spærret.

Naar Omraaderne kan besejles i Spærretiden vil paa Signalmaster ved Hammeren Fyr, Svaneke Fyr og Dueodde S. Fyr samt paa Ronne Sydhavn ved Røgeriet nedennævnte Signaler blive hejst:

- 1 grønt Flag eller 1 Cylinder, der betyder, at Omraade I kan besejles,
- 2 grønne Flag eller 2 Cylindre, der betyder, at Omraade II kan besejles,
- 3 grønne Flag eller 3 Cylindre, der betyder, at begge Omraader kan besejles.

*Naar intel Signal er hejst, maa intel af Omraaderne besejles i Spærretiden.*

*Opmærksomheden henledes paa, at Signalerne kan blive ændret i Spærretiden.*

For Handelsskibsfarten er Spærretiden fra Kl. 8 til Kl. 16; men for Fiskefartøjer er Signalernes Betydning kun gældende i Tiden fra Kl. 8 til Kl. 15, jfr. Stk. 1.

Oplysninger kan iøvrigt faas hos Havnefogederne i de bornholmske Havne.

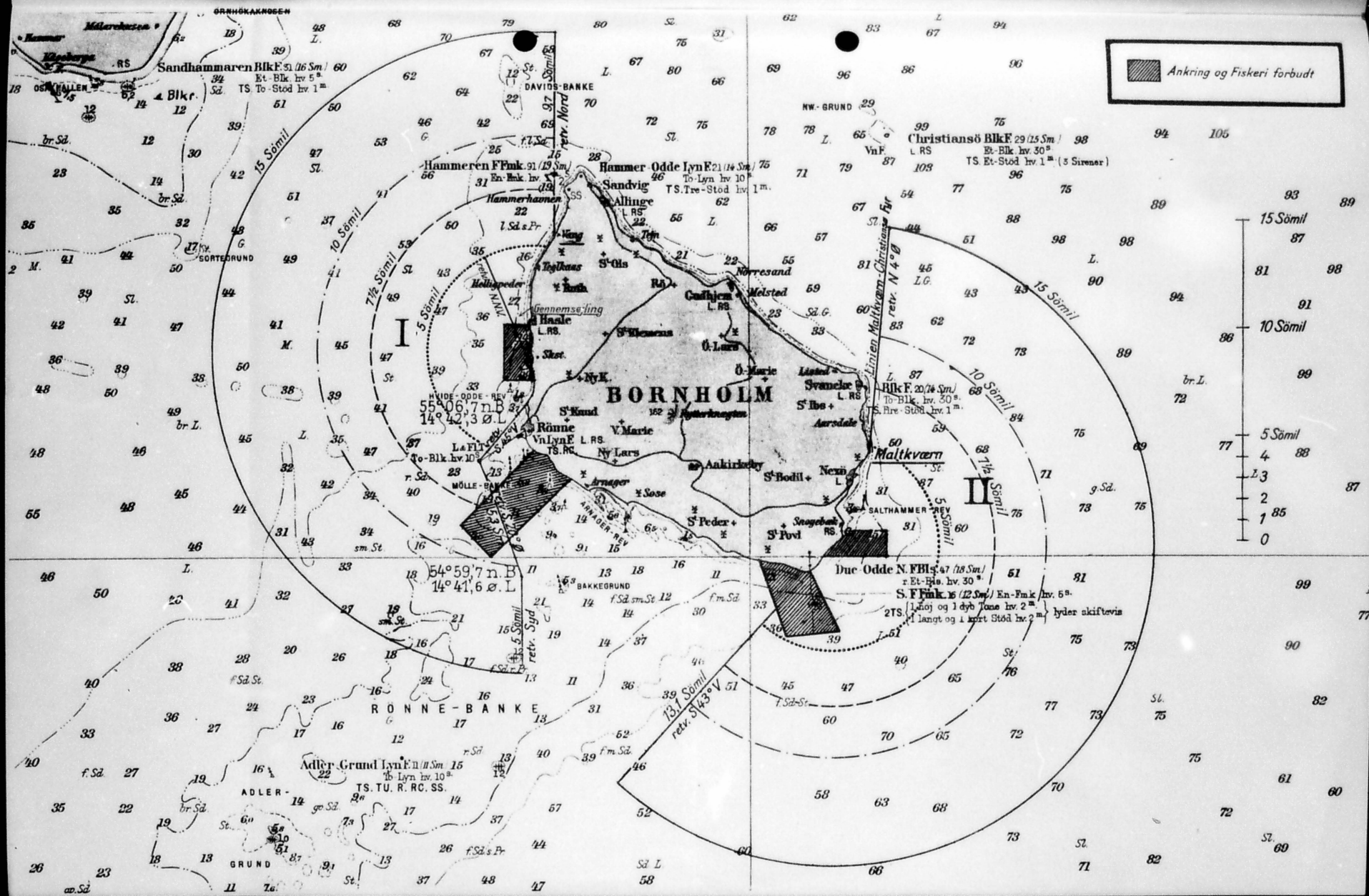
### **Særlige Forholdsregler:**

a) Fartøjer, der udelukkende benytter Sejl til Fremdrivning, samt Robaade kan frit gennemsejle de spærrede Omraader.

b) Uden for Tiden fra Kl. 8 til Kl. 15 kan Fiskefartøjer uhindret gennemsejle de omhandlede Omraader, jfr. dog § 1 i Handelsministeriets Bekendtgørelse af 27. August 1941 angaaende Forbud mod Sejlads, Ankring og Fiskeri i visse Omraader i danske Farvande (se omstaaende Kortskitse). Da der er udlagt Bøjer i de i Kortskitsen sortskraverede Omraader SV. for Hasle og SØ. for Snogebæk, skal Sejlads — navnlig om Natten — saavidt muligt undgaas i disse Omraader.

Denne Vejledning udleveres til Fiskere, der fisker fra bornholmske Havne. Den skal inden endelig Afsejling fra Bornholm afleveres til Havnefogeden i en af de bornholmske Havne.





# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 8.

OSASTO: 03.

ASIA: \_\_\_\_\_

Köpenhaminassa oleva lähetystön rap.-n:o 14.

Ministeri Pajula.

22/8 1943.



KÖÖPENHAMINA

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 1943/401.

Kööpenhamina SSA 23 P.NÄ elo KUUTA 1943.

VIITTAUS: \_\_\_\_\_ N

P.NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ

24/64 la D. 10 43

27/8-48	No	Liit.
5	CSATO	ASIA
	CS	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Reportti.

Lähetystö oheistaa kunnioittaen raporttinsa n:o 14, jonka nimikkeenä on "Levottomuus Tanskassa lisääntyy".

Lähettiläs

*Paavo Pajula*

(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

Kööpenhamina ssa 22 p:nä elo kuuta 1945 24/64 (a. D. 18 43

Asia: Levottomuus Tanskassa  
lisääntyy.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
27/8-43	No	Liitt.
5	C3	ASIA

\* Tuhotyt ovat Tanskassa kesän kuluessa lisääntyneet arve-  
luttavassa määrässä. Niitä suoritetaan miltei joka yö eri  
osissa maata, silloin tällöin myös päivälläkin. Salalehdet  
kehoittavat jokaisessa numerossaan tuhotöihin ja ylistävät nii-  
den suorittajia. "De frie Danske"-nimisen lehden elokuun nume-  
rossa on julkaistu avoin kirje Churchillille, jossa m.m. va-  
kuutetaan, että tanskalaiset kuuluvat liittoutuneisiin kansoihin  
ja tuhotöillään myös käytännössä osoittavat taistelevansa yh-  
teistä vihollista vastaan. Kirjeessä sanotaan m.m.:

"Vi er Allierede helt til Bunden af vore Hjerter, fordi  
vi i vore Sympatier ledes af de samme fundamentale Principper  
og Idealer som I.

-----  
Og vi viser, at vi er Allierede ved den stigende Bølge  
af Sabotagehandling, der udføres af dristige Folk fra den  
ene Ende af Landet til den anden. Der forløber ikke en  
Dag, der gaar ikke en Nat uden en eller ander Form for  
Virksomhed, der ødelægger en eller anden Del af den tyske  
Krigsmaskine. Naar Københavnerne mellem 11 og 12 om Aftenen  
hører Braget af en eller anden Eksplosion, ved de, at nu

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi \_\_\_\_\_ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-  
tuksiin.

kan de sove roligt: Tyskerne har faaet deres daglige Dosis."

Paitsi sitä, että tuhotyöt ovat lisääntyneet, on todettava, että ne sen ohessa päivä päivältä tulevat raskaammanlaatuiseksi. Erityistä huomiota on herättänyt 14 ja 15 päivinä kuluva elokuuta Aarhusin ympäristöllä suoritettut tuhotyöt rautateitä vastaan. Pommiin avulla katkaistiin rautatielinja useammista <sup>ad</sup> kohtain, vahingoitettiin joitakin vetureita j.n.e. Pommit olivat englantilaista tekoa, ja on voitu todeta, että englantilaiset ovat heittäneet niitä lentokoneista alas laskuvarjojen avulla Aarhusin lähellä olevaan suureen metsään.

Tuhotöiden ohella alkavat nykyisin tappelut saksalaisten ja tanskalaisten välillä tulla päiväjärjestykseen. Svendborgissa syntyi äskettäin ankara kahakka saksalaisten merimiesten ja tanskalaisten työmiesten välillä. Vakavammanlaatuiset seuraukset olivat Esbjergissä sattuneella samanlaisella tapauksella. Kahakkoitten estämiseksi kielsi saksalainen komendantti kadulla liikkumisen illalla, mistä tehdastyöläiset suuttuivat ja ryhtyivät laksoon. Muutamien päivien aikana sattui sitten erinäisiä levottomuuksia, kunnes päästiin sovintoon sillä pohjalla, että liikkumiskiello perutettiin, ja työmiehet palasivat jälleen töihinsä.

Kenties vielä pahemmanlaatuinen tilanne muodostui Odensessa (Fyenin saarella). Levottomuudet alkoivat täälläkin tappelulla muutamien saksalaisten sotamiesten ja tanskalaisten välillä. Kahakoimista ja mielenosoituksia jatkui sitten koko viikon ajan. Pahimmat mellakat sattuivat 18 päivänä elokuuta tanskalaisten ja saksalaisten sotamiesten välillä, jolloin 7 henkilöä haavoittui. Saksalaiset turvautuivat Odensessakin liikkumiskieltoon, johon työmiehet vastasivat lakolla, mikä tätä kirjoittaessa vielä ei ole päättynyt. Työministeri Kjarbøl

on matkustanut Odensehen lakkotilannetta selvittämään.

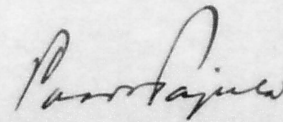
Myöskin muissa Tanskan kaupungeissa on ollut levottomuuksia, mutta ne eivät ole saavuttaneet laajempia mittasuhteita.

Syynä yhä uusiutuviin mellakoihin on englantilaisen propagandan ohella se seikka, että kansa uskoo Saksan luhistumisen olevan lähellä ja uskaltaa senvuoksi, kyllästyneenä pitkäaikaiseen miehitykseen, osoittaa mieltään rohkeammin kuin ennen, saksalaisten suurten sotilaallisten menestysten aikoina. Todennäköisesti on myös olemassa piirejä, jotka järjestävät mellakoita, sikäli kuin mieliala ja olosuhteet eri paikoissa ovat siihen otolliset. Erityisesti näyttävät kommunistit olevan tässä suhteessa aktiivisia.

Tohtori Best koettaa edelleen kaikin keinoin järjestellä asioita parhain päin. Hän on ollut yhtämittaisessa kosketuksessa pääministeri Scaveniuksen kanssa, ja voitane näkyväisenä tuloksena heidän yhteistyöstään pitää sitä julistusta, jonka hallitus kuninkaan ja eduskuntaryhmien hyväksymyksellä eilen antoi ja jossa mitä vakavimmin kehoitetaan kansalaisia noudattamaan rauhallisuutta ja välttämään kaikkia harkitsemattomia tekoja.

Tilanne tässä maassa on epäilemättä nykyhetkellä vakava, sillä mellakat ja levottomuudet tulevat luultavasti jatkumaan kaikista rauhoitusyrityksistä huolimatta. Silloin on myös vaa-  
ra tarjona, että saksalaiset lopulta iskevät nyrkin pöytään kaikkine niine seurauksineen, mitkä muissa miehityksissä maissa hyvin tunnetaan.

Kööpenhaminassa, 22 p:nä elokuuta 1943.

  
(Paavo Paajula)



# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3

ASIA: \_\_\_\_\_

Kööpenhaminassa oleva lähetystön rap. n:o 15.

Ministeri Pajula.

12/8-43



KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1941/399.

Kööpenhamina-SSA 22 P:NÄ elo- KUUTA 19 43.

VIITTAUS: .....N

..... P:NÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... n:o .....

VIITTAUS ..... D. U. M. .... / ..... 19 .....

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
25/64 la D. 19 43		
28/8 43	No	Liitt.
LYHÄKÄ	C3470	ASIA
5	C3	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö lähettää tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle raporttinsa N:o 15, jonka nimikkeenä on "Litvinoffin ero".

Lähettiläs

(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. **ULKOASIAINMIN** Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Kööpenhamina-ssa 22 p:nä elo-kuuta 1943.

Asia: Litvinoffin ero.

25764 lae. 43  
27/8-43  
5 03

Vo	
GAHTE	

Tänään ilmoitettiin radiossa, että Litvinoff on vapautettu lähettilään toimestaan Washingtonissa. Tämä mielenkiintoinen uutinen tulee epäilemättä antamaan aihetta lukuisiin kommentaarioihin, varsinkin kun otetaan huomioon, että hänen virkaveljensä Maiski verrattain Esken poistettiin vastaavasta toimestaan Lontoossa. Kaksi Neuvostoliiton parasta diplomaattia kutsuttu kohti sodan lähestyessä ratkaisuvaihettaan ja lisäksi liittolaismaista, joissa heidän jatkuvan työskentelynsä luulisi erityisen tärkeäksi!

Kun Litvinoff keuhällä 1939 erosi ulkoasiainkansankomissaarin virastaan, kirjoitettiin asiasta kaikissa maailman lehdistä ja koetettiin arvailla syytä siihen. Monta teoriaa esitettiin, mutta kukaan ei pystynyt ennustamaan, että Ribbentrop muutamaa kuukautta myöhemmin lentäisi Moskovaan Neuvostoliiton ja Saksan liittosopimusta allekirjoittamaan sekä että Litvinoffin ero oli alkuvalmistus tähän mesalianssiin ja samalla maailmansotaan.

Tällä kertaa Litvinoff ei ollut ulkoasiainkomissaari, vaan ainoastaan lähettiläs. Mutta sittenkin näyttää siltä, että tällä erolla saattaa olla kauaskantoiset seuraukset. Voidaanhan sanoa, että Stalin, kutsumalla ensin Maiskin ja sitten Litvinof-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

fin kotiin, on tahtonut alleviivata monta kertaa vaatimansa toisen rintaman muodostamisen välttämättömyyttä tai että hän on nimittänyt uudet lähettiläät Lontooseen ja Washingtoniin siinä toivossa, että he paremmin kuin entiset onnistuisivat ajamaan läpi mainitun vaatimuksen. Monella muullakin tavoin voidaan kyseessä olevat lähettiläsvaihdokset selittää.

Mitä erityisesti Litvinoffiin tulee, on mielestäni lähellä olettamus, että tälläkin kertaa olisi kysymyksessä täyskäännös Neuvostiliiton poliittisessa orientoitumisessa. Litvinoffin ero voi nyt, kuten viimeksi, olla alkuna Neuvostoliiton ja Saksan välisen sopimuksen solmimiseen, tällä kertaa erillisrauhan merkeissä, josta viime aikoina on niin paljon puhuttu. Se olisi tuskin suurempi yllätys, kuin aikanaan Ribbentropin Moskovassa tekemä sopimus.

Muutamia päiviä sitten tapasin espanjalaisen virkaveljeni, ministeri Agramonten, ja kertoi hän minulle silloin kuulemiaan huhuja suunnitelmista rauhan aikaansaamiseksi Neuvostoliiton ja Saksan välillä. En mielelläni raportoisi huhuja, joita miltei joka päivä kuulee ja joiden todenperäisyys tavallisesti on hyvinkin epämääräinen. Kun ministeri Agramonten kertomus kuitenkin tavallaan vahvistaa viimeksimainitsemaani teoriaa Litvinoffin eron syystä, selostan lyhyesti kertomuksen pääsisällön.

Herra Agramonten tiedoittajan ilmoituksen mukaan ovat marsalkka Timoshenko ja saksalaisten palveluksessa oleva kenraali Vlassov vanhoja upseeritovereita ja muutenkin hyviä tuttavuuksia. He ovat jollain tavoin päässeet yhteyteen keskenään ja ryhtyneet neuvottelemaan rauhantekomahdollisuuksista Neuvostoliiton ja Saksan välillä. Rauha olisi heidän suunnitelmiansa

mukaan tehtävä seuraavalla pohjalla:

Neuvostoliitto saisi vapaan pääsyn Persian lahdelle, Dardanellien kautta Välimerelle sekä pohjois-Norjan kautta Atlantille. Suomi menettäisi Petsamon alueen sekä osan Karjalaa. Itämeren maista Latvia ja Liettua saisivat autonomian Saksan yliherruuden alaisina, Viroon nähden taas jäisi Saksalle ja Neuvostoliitolle jonkunlainen condominium. Neuvostoliitto saisi itäosan Puolasta ja Saksa vuorostaan Ukrainan tai ainakin pääosan siitä, velvollisuudella vuosittain luovuttaa Neuvostoliitolle määräsosa maan viljasadosta. Bessarabian kohtalosta ei ollut tietoa.

Ministeri Agramonten tiedoittaja oli kuullut suunnitelmista henkilöiltä, joka muiden ohella oli toiminut Timoshenkon ja Vlassovin yhteyden välittäjänä. Kun Vlassov tuskin on voinut esiintyä neuvottelijana ilman saksalaisten tietoa ja suostumusta ja Timoshenko puolestaan epäilemättä on ryhtynyt puuhaan Stalinin luvalla, olisi Timoshenkon ja Vlassovin suunniteluja siis pidettävä jonkunlaisina rauhanneuvotteluina Neuvostoliiton ja Saksan välillä.

Espanjalainen virkaveljeni näytti vakavasti uskovan näihin rauhantunnusteluihin. Omasta puolestani suhtaudun asiaan skeptillisesti, pitämättä kuitenkaan mahdottomana, että kyseessä olevat venäläiset sotaherrat ovat voineet olla kosketuksessa keskenään yllämainitussa tarkoituksessa.

Jos niin käy, että Neuvostoliitto ja Saksa todellakin tekisivät erillisrauhan keskenään, on hyvin ymmärrettävissä, että Stalin hyvissä ajoin on tahtonut pelastaa parhaimmat diplomaattinsa siltä nöyrytykseltä, mikä heidän osakseen tässä tapauksessa tulisi Lontoossa ja Washingtonissa.

Kööpenhaminassa, 22 päivänä elokuuta 1943.

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 16.*

*Ministeri Pajula.*

*1/3-43.*



KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

ULKOASIAINMIN

KIRJELMÄ n:o 2015/416.

To 28/64 Sal 43

Kööpenhamina-SSA 1. P.NÄ syys- KUUTA 19 43.

VIITTAUS: ..... N

P.NÄ ..... KUUTA 19 ..... P.TTY ..... n:o

VIITTAUS ..... D. U. M. / ..... 19

8/9-43	Ne -	
KYHMÄ	CSATC	ASIA
5	03	

Ulkoasiainministeriö-LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle raporttinsa nro 16, jonka nimikkeenä on "Poikkeustila Tanskassa".

Lähettiläs

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Kööpenhamina-ssa 1 p:nä syys-kuuta 1943.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

28/64 Sal 43

Asia: Poikkeustila Tanskassa.

8/9-43

No

-

LITL

-

LYHÄÄ

CSACTO

ASIA

5

C3

Raportissani viime elokuun 22 pltä N° 14 kerroin levotomuuksien viimesikaisesta lisääntymisestä Tanskassa ja huomautin samalla vaaran olevan tarjona, että "saksalaiset lopulta iskevät nyrkin pöytään kaikkine niine seurauksineen, mitkä muissa miehitettyissä maissa hyvin tunnetaan".

Tämä on nyt tapahtunut. Kuten salasähkeissäni olen maininnut, palasi tohtori Best Berlinin-matkaltaan Kööpenhaminaan 27 päivänä elokuuta ja jo seuraavana päivänä jätti hän pääministeri Scaveniukselle ultimatumin, jossa Tanskan hallitusta vaadittiin julistamaan maa poikkeustilaan. Sen mukaan oli kiellettävä pitämästä kokouksia, tekemästä lakkoja, liikkumasta kaduilla iltaisin j.n.e. Tärkein määräys oli se, että sabotaashityöt, saksalaisen sotaväen pahoinpitely sekä aseiden ja räjähdysaineiden hallussapito oli rangaistava jopa kuolemantuomiolla. Vastaus oli annettava samana päivänä ennen kello 4.

Hallituksen vastaus ultimatumiin oli kielteinen. Sen johdosta Tanskassa olevien saksalaisten sotajoukkojen ylipäällikkö, kenraali Hanneken julisti maan sotilaalliseen poikkeustilaan. Tällä julistuksella hän pani voimaan kaikki ne määräykset, joita hallitus ei katsonut voivansa hyväksyä. Julistus annettiin Rit-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi \_\_\_\_\_ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

zaun toimistolle yleisön tietoon saatettavaksi sunnuntai-aamu-  
na elokuun 29 päivänä kello 4,10. Heti sen jälkeen ryhtyi-  
vät saksalaiset joukot riisumaan aseista tanskalaisia sota-  
joukkoja, miehittämään sotilaallisesti tärkeitä paikkoja ja  
ottamaan haltuunsa ase- ja ammusvarastoja, tanskalaisia sota-  
laivoja j.n.e.

Kahakoita syntyi aamutunteina siellä ja täällä, se-  
kä Kööpenhaminassa että muissa paikoissa. Tarkistamattomien  
tietojen mukaan oli kaatuneita 15 ja haavoittuneita 63.  
Tanskalaiset upottivat suurimman osan sotalaivoistaan m.m.  
panssarilaiva Peder Skramin ja eräitä sukellusveneitä. Pakoon  
yrittäneen panssarilaiva Niels Juelin lienevät saksalaiset  
saaneet kiinni ja vanginneet sen miehistön. Eräitä pienem-  
piä sotalaivoja pääsi karkuun Ruotsiin, jonne myös joku määr-  
ä tanskalaisia poliisimiehiä, sotilaita ynnä muita on paen-  
nut.

Samoin aamutunteina vangittiin joukko huomattavassa  
asemassa olevia tanskalaisia, ilmoituksen mukaan satakunta hen-  
kilöä. Niiden joukossa oli prinssit Axel ja Knud, kaikki  
korkeimmat upseerit, joukko kansanedustajia, joista useimmat  
konservatiiveja, edelleen poliitikkoja, sanomalehtimiehiä, m.m.  
Børsen'in ja Politikenin päätoimittajat, professore-  
ja, virkamiehiä ja juutalaisia. Monet näkyvät luulevan, että  
kyseessä olevat henkilöt, jotka kaikki ovat tunnetut saksalais-  
vastaisesta mielialastaan, ovat otetut panttivangeiksi. Omasta  
puolestani arvelen, että pidätykset pikemminkin on suoritettu  
osittain säikäyttämistarkoituksessa, osittain siinä mielessä, et-  
teivät vangitut, jotka yleensä ovat johtavassa asemassa, pää-  
sisi järjestämään vastarintaa saksalaisten toimenpiteille. E-  
rät vangitut, niiden joukossa prinssi Axel, ovat jo vapaute-  
tut.

Koko sunnuntaipäivän vallitsi Kööpenhaminassa jännit-  
tynyt mieliala. Kun posti-, lennätin- ja puhelinyhteydet oli-  
vat katkaistut, ei tiedetty mitään maaseudun tapahtumista. Pe-  
lättiin vakavasti, että maanantaina puhkeaisi yleislakko kaik-  
kine siitä johtuvine seurauksineen. Niin ei kuitenkaan käy-  
nyt, sillä käytännölliset tanskalaiset huomasivat pian, ettei  
lakko voisi johtaa toivottuihin tuloksiin, vaan saattaisi  
maan täydelliseen sekasortoon. Maanantai-aamuna alkoivat työt  
säännöllisesti koko maassa ja jatkui elämä muutenkin taval-  
liseen tapaan poikkeustilan aiheuttamin rajoituksin.

Hallitus jätti sunnuntaina kuninkaalle eroanomuksensa  
ja piti maanantaina viimeisen istuntonsa, hyväksyen tällöin  
julistuksen, jossa kansaa kehoitetaan rauhallisuuteen. Virkamie-  
histö hoitaa toistaiseksi juoksevia asioita ministeriöiden  
kansliapäälliköiden johdolla. Viimeksimainitut eivät muodosta  
mitään kolleegiota, vastattiin tiedusteluuni, vaan toimivat ku-  
kin omalla vastuullaan kenraali Hannekenin antamien yleisoh-  
jeiden puitteissa.

Kuningasvalta on periaatteellisesti voimassaan, vaikka  
kuningas ei käytännössä puuttune hallitustoimiin. Hän on va-  
paa ja asuu edelleen Sorgenfri-nimisessä linnassaan kaupungin  
ulkopuolella. Tiedusteluuni, miksi sitten linna on saksalai-  
sen sotaväen ympäröimä, vastattiin minulle ulkoministeriössä,  
että sotilaat olivat kunniavahteja. Selitys on tietenkin sak-  
salaisilta saatu.

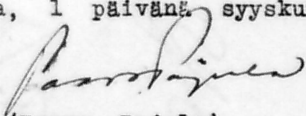
Ulkoministeriössä sanottiin edelleen, että nykyinen  
hallitukseton tilanne todennäköisesti ei tulisi viikkoa kau-  
empaa jatkumaan. Nähtävästi toivotaan, että Saksa peruuttaisi  
poikkeustilamääräyksen, minkä jälkeen kuningas nimittäisi uu-  
den parlamentaarisen hallituksen. Mitenkä asiat sitten jär-

jestetään, jos poikkeustilaa ei peruuteta - mikä on hyvin-  
kin mahdollista - on tällä hetkellä vaikea sanoa. Löytyy-  
kö Tanskassa miehiä, jotka haluaisivat perustuslakeja louka-  
ten ryhtyä maata hallitsemaan, ja antaisiko kuningas sel-  
laisten miesten hallitukselle nimityksen, jää nähtäväksi. El-  
lei taas hallitusta saada, häämöttää edessä protektoraatti-  
systeemi tai jokin muu sentapainen.

+ + +

Lopuksi pyydän vielä mainita Odensen tapahtumista,  
että saksalaiset vaativat kaupungilta yhden miljoonan kruu-  
nun sakon sen johdosta, että erästä saksalaista upseeria  
oli pahoinpidelty. Edelleen vaaditaan, että pahoinpitelijät  
on luovutettava saksalaisille ennen 5 päivää kuluva syys-  
kuuta, uhalla että miehitysviranomaiset muussa tapauksessa  
vangitsevat kymmenen kaupunkilaista ja pitävät ne vangit-  
tuina, siksi kunnes syyllisten luovutus tapahtuu. Tämä on  
tietääkseni ensimmäinen kerta, kun saksalaiset ovat tämän-  
tapaisiin rangaistustoimenpiteisiin Tanskassa ryhtyneet.

Kööpenhaminassa, 1 päivänä syyskuuta 1943.

  
(Paavo Pajula)



# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 17.*

*Ministeri Pajula.*

*8/10-43.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

KÖÖPENHAMINA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 2276/476

Kööpenhamina SSA 8 P:Ä loka KUUTA 19 43.

VIITTAUS: ..... N

P:Ä ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... nro

VIITTAUS ..... D. U. M. / ..... 19.....

35765 Sal 43

11/10-43	No -	L -
5	03	ASIA

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö oheistaa kunnioittaen raporttinsa n:o 17, jonka nimikkeenä on "Tanskan kriisi".

Lähettiläs

*Paavo Paajula*

(Paavo Paajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Kööpenhamina-ssa 8 p:nä loka-kuuta 1943.

Asia: Tanskan kriisi.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
35/65 Sal D 43		
11/10-43	NO -	LIIT. -
ASIA	OSASTO	ASIA
5	03	

Lukuisissa salasähkeissäni olen selostanut tapahtumien kulkua Tanskassa sotilaallisen poikkeustilan aikana. En senvuoksi katso olevan syytä niihin tässä yhteydessä lähemmin kajota, varsinkin kun sanomalehtemme ovat sisältäneet laajoja, joskin hiukan väritettyjä kuvauksia olojen kehityksestä täällä. Sen sijaan haluaisin esittää hieman tilanteen arviointia tekemiäni havaintojen perusteella.

Kolmen vuoden aikana valtauksen jälkeen suhtautui Tanska melko alistuvaisesti saksalaiseen komentoon. Ainoastaan pienempiä mielenosoituksia sattui silloin tällöin. Viha miehittäjiä kohtaan oli kuitenkin suuri ja kasvoi sitä mukaa, kuin saksalaisten otteet kiristyivät ja pakkolainaukset tavarassa ja rahassa lisääntyivät.

Kun sitten Saksan aseonne näytti loppuneen ja Englannin radio alkoi yllyttää tanskalaisia aktiiviseen toimintaan yhteistä vihollista vastaan, ryhtyivät tanskalaiset ensin hiukan arastellen, mutta sitten yhä voimaperäisemmin harjoittamaan tunnettua sabotasitoimintaansa, aiheuttaen sen kautta jossain määrin vaikeuksia saksalaisten hankinnoille Tanskasta. Sen ohessa lisääntyivät mielenosoitukset saksalaista sotaväkeä vastaan ja

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tulivat lopulta varsin kovakouraisiksi. Kansa ositti peittelemättä iltaan jokaisesta tuhotyöstä ja saksalaisten sotamiesten pahoinpitelystä.

Näissä olosuhteissa on ymmärrettävää, että miehitysjoukkojen päällikkö, kenraali von Hanneken alkoi epäillä tanskalaisten sotajoukkojen luotettavuutta. Hyvällä syyllä saattoi hän otaksua, etteivät ne pysyisi puolueettomina, jos anglosaksit hyökkäisivät Tanskaan, vaan asettuisivat aseineen ja varusteineen heidän puolelleen saksalaisia vastaan. Hänen mielestään oli tohtori Bestin sovinnollinen politiikka kärsinyt haaksirikon ja vaati hän puolestaan jyrkempiä toimenpiteitä tanskalaisia vastaan.

Niin julistettiin sitten Tanska 29 p:nä viime elokuuta sotilaalliseen poikkeustilaan. Nopeasti riisuttiin tanskalaiset joukot aseista ja niiden varastot takavarikoitiin. Suuret määrät saksalaisia poliisimiehiä lähetettiin Tanskaan taistelemaan tuholaisuutta vastaan. Joukko poliitikkoja ynnä muita kansalaisia, joiden epäiltiin johtavan tanskalaista vastarintaa, suljettiin vankileiriin. Aikaisemmin vangitut kommunistit lähetettiin Saksaan, jonne lopuksi vietiin pahimmiksi vihamiehiksi katsotut täysjuutalaiset, mikäli heitä onnistuttiin saamaan kiinni.

Toivoen näiden toimenpiteiden kautta murtaneensa tanskalaisten vastarinnan tai ainakin tehneensä sen vaarattomaksi on Saksa näinä päivinä leikkauttanut poikkeustilan suureksi yllätykseksi kaikille tanskalaisille. Tanska saa nyt järjestää sisäisen hallintonsa, miten haluaa. Kuningas, hallitus ja eduskunta voivat toimia tai olla toimimatta ja tyytyä Saksa puolestaan siihenkin, että nykyinen hallitukseton tilanne jatkuu

edelleen. Kuitenkin vaaditaan, että tavaratilaukset säännöllisesti suoritetaan ja että saksalaiset poliisimiehet ja tuomioistuimet saavat huolehtia sabotaasitoiminnan ehkäisemisestä. Myöskin kaikki lakkoileminen on kielletty.

Tanskalaisilla on nyt mahdollisuus, jos niin tahtovat, järjestää uudelleen suhteensa Saksaan ja jatkaa pääpiirteittäin samaa politiikkaa kuin miehityksen ensimmäisinä vuosina. Saksalaiset näkisivät sen tietysti mielellään ja kysymys on vain siitä, haluavatko tanskalaiset sille linjalle mennä.

Munchin ja Stauningin aseistariisumispolitiikka johti aikanaan siihen, ettei Tanska 9 p:nä huhtikuuta 1940 kyennyt efektiivisesti vastustamaan maahan tunkeutuvia saksalaisia joukkoja. Tanskalaiset sotilasasiain tuntijat ovat sitä mieltä, että Tanska olisi voinut, jos sen puolustuslaitos olisi ollut kunnossa, tehdä vastarintaa useampia päiviä, ehkäpä kokonaisen viikon. Tämä aika olisi heidän mielestään riittänyt pelastamaan Norjan joutumasta saksalaisten käsiin, koska norjalaiset olisivat siinä ajassa ennättäneet järjestää puolustuksensa ja saada apua Englannista. Silloin ei saksalaisilla myöskään olisi ollut aihetta tunkeutua Tanskaan, joka näin ollen ehkä olisi saanut jäädä rauhaan. Oli luonnollista, että tämä kritiikki, johon oikeisto ynnä eräät muut piirit yhtyivät, oli epämieluisa Munchille ja Stauningille ja koettivat he sen vuoksi, kuten mainittu, miehityksen alkuaikoina ylläpitää mahdollisimman sovitteluvaa politiikkaa Saksa kohtaan viedäkseen siten Tanskan sodan vaikeuksien läpi niin vähin tappioin kuin mahdollista. Samaa politiikkaa ajoi heidän jälkeensä Scavenius.

Oikeistopiireissä ja osittain Munchin ja Stauningin omien puoluelaiden keskuudessa pidettiin heidän suhtautumistaan saksalaisiin liian nöyräselkäläisenä. Kritiikki kasvoi vähitellen yhä ankarammaksi ja pidettiin laajoissa piireissä suorastaan häpeällisenä, että Tanska vietti rauhallista ja mukavaa elämää,



samaan aikaan kuin muut miehitettyt maat kävivät jopa suoranaista taistelua yhteistä vihollista vastaan. Alettiin katsoa isänmaalliseksi velvollisuudeksi ryhtyä mahdollisimman laajaan sabotaasitoimintaan ja huomautettiin, että jos kaikki liittoutuneet maat, joihin Tanskan nyt selitettiin kuuluvan, olisivat menetelleet yhtä raukkamaisesti, olisi Hitler jo aikoja sitten tullut maailman herraksi.

Olen näinä vuosina huomannut monien tanskalaisten kärsineen jonkunlaista alemmuuskompleksia sen johdosta, etteivät he ole samoin kuin suomalaiset ja norjalaiset ase kädessä taistelleet hyökkääjää vastaan. Sen vuoksi katsovat he nyt, että Tanskan kunnia on kirkastettava, ennenkuin Saksa kukistuu, mikä heidän luulonsa mukaan voi tapahtua milloin tahansa. Siinäkin tapauksessa, että Saksa vielä kestäisi pitemmän ajan, on sittenkin yritettävä, sillä, kuten eräs erittäin arvovaltainen tanskalainen minulle sanoi, "genom lidanden luttras folket".

Tällaisen mielialan vallitessa näyttää siltä, että sovinnollisia ja siedettäviä suhteita Saksan kanssa tuskin halutaan aikaansaada, vaan yritetään edelleen jatkaa vastarintaa, niin pitkälle kuin siihen mahdollisuutta on.

Kööpenhaminassa, 8 päivänä lokakuuta 1943.

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 18.*

*Ministeri Pajula.*

*11/10-43.*

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

KIRJELMÄ n:o 2286/483.

36/66 Sal D. 10 43

Kööpenhamina- SSA 11 P.NÄ loka- KUUTA 19 43

43/10-43	No -	Liik. -
NÄÄ	CCACTO	ASIA
5	C3	

VIITTAUS: .....

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

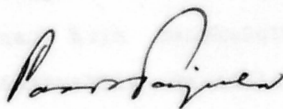
VIITTAUS D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää kunnioittaen tämän ohella Ministeriölle raporttinsa n:o 16, jonka nimikkeenä on "Juutalaisvainoja Tanskassa".

Lähettiläs



(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Kööpenhamina-ssa 11 p:nä loka-kuuta 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
43.	36 66 Sal	43
14/10-43	No -	L.H. -
5	63	ASIA

Asia: Juutalaisvainoja Tanskassa.

Jo kauan on Tanskassa pelätty, että kansallissosialistien tunnettu juutalaisviha aiheuttaisi myöskin Tanskassa toimenpiteitä tätä rotua olevia kansalaisia vastaan. Erityisesti on odotettu, että ne juutalaiset, jotka kansallissosialistien valtaantumisen jälkeen olivat Saksasta paenneet Tanskaan, joutuisivat täkäläisten saksalaisten vallanpitäjien koston uhreiksi. Mitään ei kuitenkaan tapahtunut niin kauan kuin tanskalais-saksalaiset suhteet pysyivät kutakuinkin siedettävällä kannalla.

Kun sitten Tanska julistettiin sotilaalliseen poikkeustilaan, alkoi levottomuus tšekäläisissä juutalaispiireissä kasvamistaan kasvaa. Vihdoin ei suuri osa heistä enää uskaltanut nukkua kotonaan ja yöllä vasten kuluvaan lokakuun 2 päivää tulikin odotettu isku. Saksalaiset sotilaat ynnä heitä avustaneet tanskalaiset puoluetoverit vangitsivat yön kuluessa toista tuhatta juutalaista - lukumäärää ei tarkoin vieläkään tiedetä - ja lähettivät ne kahdella tähän tarkoitukseen varatulla laivalla todennäköisesti Danzigiin. Seuraavina öinä jatkettiin vangitsemisia, mutta kun suurin osa juutalaisista piileskeli tai pakeni Ruotsiin, ei huomattavampia määriä enää liene saatu kiinni.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

Tarkoituksena oli tietävästi vangita vain täysjuutalaiset eikä niistäkään sellaisia, jotka ovat naimisissa arjalaisten kanssa, mutta kiireessä lienee joukko puoljuutalaisiakin pidätetty ja viety pois. Kerrotaan vangitsijain monessa tapauksessa esiintyneen raakamaisesti ja pidättäneen jopa yli satavuotisia vanhuksia ja vuoteessa makaavia sairaita. Joskin kertomukset ovat suureksi osaksi todetut liioitelluiksi, on itse toimenpide sinänsä tuomittava valitettavana osoituksena saksalaisten muille sivistyskansoille käsitämättömästä mentaliteetista.

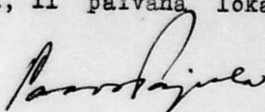
Mitä Tanskan juutalaisiin tulee, olen useampivuotisen oleskeluni aikana täällä voinut todeta, että he ovat esiintyneet erittäin varovaisesti eivätkä millään tavalla ole erikoisemmin myötävaikuttaneet saksalaisvastaisen mielialan kasvamiseen tässä maassa. Saksalaisten väite, että he olisivat pääsyyllisiä yhä lisääntyviin sabotaasitöihin, on niin ikään väärä. Viha saksalaisia vastaan on varmaan yhtä suuri ja suurempikin puhtaasti tanskalaisella taholla. Näyttää senvuoksi siltä, että vainojen todellisena syynä on osittain saksalaisten yleinen epäluulo juutalaisia kohtaan, osittain halu osoittaa Rooseveltin ja Churchillin takana oleville juutalaispiireille, että heidän aloitteestaan ja yllytyksestään Tanskassa suoritettut sabotaasityöt ovat suoranaiseksi vahingoksi heidän omille uskonveljilleen tässä maassa.

On todennäköistä, että juutalaisvainot Tanskassa ovat täällä kertaa loppuneet. Mahdollista on, että niitä vastaan eri tahoilta esitetyt protestit ja vastalauseet ovat tähän myötävaikuttaneet. Luultavampana pitäisin kuitenkin, että sak-



salaiset eivät alun perin ole tarkoitaneetkaan mennä tässä asiassa pitemmälle, kuin on tapahtunut.

Kööpenhaminassa, 11 päivänä lokakuuta 1943.



(Paavo Pajula)

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Kooperativinassa olevan lähetysten raportti n:o 19.*

*Ministeri Pajula.*

*3/11-43.*

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ nro 2436/513.

Kööpenhamina-SSA 3. PÄNÄ MARRASKUUTA 19 43.

VIITTAUS: ..... N

..... PÄNÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... nro .....

VIITTAUS ..... D. U. M. .... / ..... 19 .....

Ulkoasiainministeriö-LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle raporttinsa N<sup>o</sup> 19, jonka nimikkeenä on "Tilanteen kehitystä Tanskassa".

Lähettiläs

*Paavo Pajula*

(Paavo Pajula)

40/66 Sal U. 1943

8/11-43	No -	Litt -
	CS	ASIA
5	CS	

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 19.

Kööpenhamina- ssa 3 p:nä marras- kuuta 1943.

Asia: Tilanteen kehitystä Tanskassa.

AINMI

40 66 Sal 43

8/11-43

No -	Luku -
5	03

Toiveet siitä, että olot Tanskassa rauhoittuisivat sen jälkeen, kun saksalaiset lakkauttivat täällä poikkeustilan, eivät ole toteutuneet. Pikemminkin on sanottava, että tilanne on yhä huonontunut. Tuhotöitä tehdään eri osissa maata joka yö, joskus päivisin. Erityisesti on mainittava saksalaiseen sotaväkeen kohdistuvat attentaatit, jotka ovat viime aikoina lisääntyneet. Niistä on huomattavin muutama päivä sitten n.s. helvetinkoneella aikaansaatu räjähdys eräässä kööpenhaminalaisessa kahvilassa, jonka pääasiallisimman yleisön muodostavat saksalaiset sotilaat ja heidän naistuttavansa. Tällöin kuoli neljä kahvilavierasta, joista kolme saksalaista, ja haavoittui 40 henkilöä.

On luonnollista, että saksalaiset ovat ryhtyneet tarpeelliseksi katsomiinsa vastatoimenpiteisiin. Kaduilla liikkuminen on taas, kuten poikkeustilan pahimpina päivinä, kielletty jälkeen kello 8 illalla ja ravintolat, teatterit y.m. on suljettava kello 7. Kööpenhaminan kaupunki on tuomittu maksamaan viiden miljoonan kruunun suuruisen sakon. Arjalaisten kanssa naimisissa olevilta täysjuutalaisilta ja samoin puolijuutalaisilta on kielletty matkustuslupa ulkomaille ja jo myönnettyt luvat on peruutet-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.



tu, minkä johdosta pelätään, että näitäkin juutalaisryhmiä ruvetaan deportoimaan. Vihdoin kerrotaan varmana tosiasiassa, että saksalaiset muka valmistelisivat luetteloa henkilöistä, jotka heidän tarkoituksenaan on ottaa panttivangeiksi. Luettelon ilmoitetaan käsittävän 50 henkilöä, joista suuri osa yliopistopiireistä. Eräitä tunnettuja professoreja mainitaan varmoina panttivankikandidaateina.

Tanskalaisella taholla väitetään, että mihin vastatoimenpiteisiin saksalaiset ikinä ryhtynevätkin, tanskalaiset sabotöörit, joita nyttemmin on alettu kutsua vapaustaistelijoiksi, eivät tule vähentämään vielä vähemmän lopettamaan toimintaansa. Päinvastoin uhkaavat he sitä laajentaa ja tehostaa. En puolestani halua ryhtyä ennustamaan, mitenkä käy, mutta kun viha saksalaisia vastaan täällä kiihtyy kiihtymistään, voitaneepitä varmana, ettei Tanskassa nykysodan aikana enää päästä aikaisempiin, suhteellisesti rauhallisiin oloihin. Ei ainakaan niin kauan, kuin saksalaiset peräytyvät ja kärsivät yhden tappion toisensa jälkeen.

Sabotaasin ohella on tanskalaisia viime aikoina askarruttanut kysymys siitä, mitenkä Tanska selviytyy siitä sekasorron tilasta, jonka Saksan mahdollinen luhistuminen voi täälläkin aiheuttaa. Aikaisemmin luotettiin siihen, että Tanskan oma sotaväki ynnä sen avuksi kiiruhtavat vapaaehtoiset kykenevät ylläpitämään järjestyksen, kunnes tarpeen vaatiessa englantilaiset joukot saapuvat maahan ja turvaavat lopullisesti yhteiskuntarauhan. Mutta nyt, kun tanskalainen sotaväki on riisuttu aseista ja saksalaiset ovat anastaneet kaikki sen aseet, ammuksiset ja varastot, aletaan vakavasti pelätä, että kurinsa mahdollisesti menettävä saksalainen sotaväki yhdessä Tanskan o-



mien äärimmäisten aineiden kanssa voivat saada yliotteen ja syöstä maan täydelliseen sekasortoon. Tämä pelko on sitäkin aktuaalisempi, kun uskotaan ja toivotaan Saksan luhistuvan aivan lähitulevaisuudessa.

Näissä olosuhteissa on ruvettu ajattelemaan, että häädän tullen voitaisiin ehkä saada apua Ruotsista. Kuten lähettämässäni salasähkeessä mainitsin, ollaan täällä vakuuttuneita siitä, että kuningas on prinssi Axelin välityksellä pyytänyt Ruotsin lähettilästä, ministeri von Dardelia, joka viikko sitten matkusti Tukholmaan, esittämään avunpyynnön Ruotsin hallitukselle. Paitsi suoranaista sotilaallista apua toivotaan Ruotsista saatavan kaikkia tarpeellisia varusteita Tanskan omalle sotaväelle, jonka ilmoitetaan olevan hälytysvalmiina. Sikäli kuin täällä tiedetään, oltaisiin Ruotsin korkeimmissa piireissä sekä sotilastaholla varsin myönteisiä niinhyvän materiaalsen kuin myös sotilaallisen avun antamiseen, mutta Per Albin Hanssonilla sanotaan olevan "betänkligheter". Mitä laatua ne ovat, voimme omien aikaisempien kokemust<sup>mme</sup>emme/ perusteella hiukan päätellä.

Lopuksi mainitsen, että viime aikoina on joukko tanskalaisia upseereja ynnä muita sotilashenkilöitä paennut Ruotsiin. Näiden ilmoitetaan suunnittelevan Tanskaan tehtävää ekspeditiota, johon he tietysti osallistuisivat. Samanlaisia suunnitteluja kerrotaan täällä Ruotsiin pakenneiden norjalaisten sotilashenkilöiden hautovan Norjean nälhden.

Kööpenhaminassa, 3 päivänä marraskuuta 1943.

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti no 20.*

*Ministeri Pajula.*

*12/11-43.*

Kööpenhamina- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

41/67 Sal O. II 43

KIRJELMÄ nro 2516/524.

Kööpenhamina- SSA 12 P.NÄ marras- KUUTA 19 43.

16/11-43	No -	Liitt. -
5	03	ASIA

VIITTAUS: ..... N

..... P.NÄ ..... KUUTA 19 ..... P.TTY ..... nro .....

VIITTAUS ..... D. U. M. ..... / ..... 19 .....

Ulkoasiainministeriö-LLE

ASIA: Reportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää tämän mukana kun-  
nucittaen Ministeriölle raporttinsa Nro 20, jonka nimikkeenä  
on "Sotilasasioita".

Lähettiläs

*Paavo Rajula*

(Paavo Rajula

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Kööpenhamina-ssa 12 p:nä marras-kuuta 1943.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
41 / 67	Sal.	43
16/11-43	N:o -	Liitt. -
ASIA	OSASTO	ASIA
5	C3	

Asia: Scitilasasioita.

Kerroin raportissani viime kesäkuun 30 piltä № 11, kuinka täällä Tanskassa oltiin vakuuttuneita siitä, että englantilaiset tekisivät kesäkuussa maihinnousun Sjaellantiin. Tämä usko, joka samalla oli tanskalaisten harras toivo, perustui huhuihin, joita anglosaksit olivat Tukholman kautta levittäneet maailmalle. Maihinnoususta ei sitten kesäkuussa eikä myöhemminkään tullut mitään ja on koko asia vähitellen jäänyt unohtuksiin.

Nyt näyttää siltä, että invasiohuhut taas ovat lähösessä liikkeelle. Sabotöörit tuhosivat pomeilla toisen niistä lautoista, jotka välittävät liikennettä Ison-Beltin yli. Tämä mielettömältä näyttävä tuhotyö, jonka uhreina monet tanskalaiset menettivät henkensä tai haavoittuivat, selitetään nyt tapahtuneen Englannin taholta annetusta käskystä. Tarkoituksena olisi muka estää koko liikenne Jyllannin ja Tanskan saarten välillä suunnitteilla olevaa anglosaksien maihinnousua silmälläpitäen. En tiedä, ovatko tanskalaiset itse keksineet tämän selityksen ikävälle lauttaonnettomuudelle, vai olisiko tälläkin kerralla kyseessä Tukholmasta peräisin olevat huhut.

Saksalaiset puolestaan tuntuvat edelleen olevan varuil-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi \_\_\_\_\_ ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.



laan kaikkiin maihinnoisuusyllätyksiin nähden. Niinpä kerrotaan heillä olevan Jyllannissa tavallista enemmän joukkoja, minkä ohessa he jatkavat siellä kuten muuallakin varustustöitään. Saksalaiselta taholta saamani tietojen mukaan, ovat Jyllannissa tai ainakin sen länsirannikolla olevat saksalaiset joukot näinä päivinä saaneet käskyn olla hälyytysvalmiina. Syynä sanotaan olevan, että Englannin itä- ja etelärannikolla olisi huomattu joukkojen keskityksiä.

Tässä yhteydessä mainitsen, että lähetystösihteeri Nyberg, joka äsken palasi Skageniin Jyllannin pohjoiskärjessä tekemältään matkalta, oli siellä nähnyt kahdeksansadan miehen vahvuisen ukrainalaisjoukon saksalaisissa sotilasunivormuissa. Miehet pitivät sotilasharjoituksia ja komennettiin heitä venäjäksi. Aliupseerit olivat venäläisiä, mutta korkeampi upseeristo saksalaisia. Miehet olivat harjaantumattomia ja muutenkin alkuperäisellä tasolla. Joukossa oli jopa 15 vuotiaita poikiakin.

Kysymys siitä, mikä on saksalaisten uusi salaperäinen ase, jolla he tuon tuostakin uhkaavat kostaa Englannille, askarruttaa mieltä täällä, kuten kai muuallakin. Bornholmassa luultiin, kuten aikaisemmin olen raportoinut, että tämä uusi ase olisi raketintapainen ammus, jolla voitaisiin pommittaa Lontoota Ranskan rannikolta käsin. Samantapaisesta raketista olen muuallakin kuullut puhuttavan.

Toinen otaksuminen on, että tämä ase olisi radiolla ohjattava lentotorpeedo, joka pantaisiin liikkeelle jonkun heitimen avulla. Kerrotaan, että yksi sellainen kokeilutorpeedo olisi löydettykin.



Viimeinen teoria tällä alalla on, että saksalaiset muka valmistaisivat pommeja, jotka räjähtäessään hävittäisivät hapen ilmasta laajalla alueella, minkä johdosta ihmiset sitten ilman puutteesta kuolisivat. Tähän odotettaisiin saksalaisella taholla englantilaisten vastaavan kaasusodalla, jonka varalle saksalaiset sotilaspiirit muka jo tekisivät valmistuksia.

Syynä siihen, etteivät saksalaiset vielä ole ryhtyneet uutta asettaan käyttämään, sanotaan olevan sen, että liittoutuneiden ilmapommitukset ovat viivytäneet aseiden valmistusta. Nytemmin lienee työ jaettu teollisuuslaitoksille ympäri koko valtakunnan ja odotetaan sen vuoksi, että aseiden käyttö voi lähitulevaisuudessa alkaa.

Kööpenhaminassa, 12 päivänä marraskuuta 1943.

*Paavo Pajula*  
(Paavo Pajula)

Sen jälkeen kuin ylläoleva oli kirjoitettu, olen saanut tietää, että Vejlen amtmanni Herschend on nimitetty jonkunlaiseksi käskynhaltijaksi Jyllantiin, asemapaikkana Silkeborg, jossa saksalaisten Jyllannissa oleva päämaja sijaitsee. Herschendin pitäisi saada oikeus itsenäisesti antaa rekvisiimisyntä muita määräyksiä ja hänen käytettäväkseen komentaneen virkamiehiä sisä- ja ulkoministeriöistä.

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 21.*

*Ministeri Pajula.*

*20/11-43.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

42 / 67 Sal. 12 43

24/11-43

OSAISTO	5.	83.
---------	----	-----

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 2637/539.

Kööpenhamina-SSA 20 P.NÄ marras- KUUTA 19 43.

VIITTAUS: \_\_\_\_\_ N

\_\_\_\_\_ P:NÄ \_\_\_\_\_ KUUTA 19 \_\_\_\_\_ P:TTY \_\_\_\_\_ n:o \_\_\_\_\_

VIITTAUS \_\_\_\_\_ D. U. M. \_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_ 19 \_\_\_\_\_

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti.

Kööpenhaminan lähetystö lähettää kunnioittaen tämän mukana Ministeriölle raporttinsa N<sup>o</sup> 21, jonka nimikkeenä on "Keskustelu tohtori Bestin kanssa."

Lähettiläs

*Paavo Pajula*

(Paavo Pajula)

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. 42 67 Sal. 43. Sajainen.  
RAPORTTI n:o 21.  
Kööpenhamina-ssa 20 p:nä marras-kuuta 1943.

24/11-43  
OSASTO  
5. 63.

Asia: Keskustelu tohtori Bestin kanssa.

Minulla oli eilen pitempi keskustelu tohtori Bestin kanssa. Selostan alempana eräitä hänen lausuntojaan.

Herra Best piti hyvinkin mahdollisena, että anglosakit yrittäisivät kohdakkoin invasionsia - ei kuitenkaan mitään suurempaa - Euroopan mantereelle. Pohjois-Ranska, Belgia ja Hollanti olivat hänen mielestään ne paikat, jotka lähinnä saattoivat tulla kysymykseen. Tanska tarjoaisi kyllä erinäisiä strategisia etuja - pääsy Itämerelle ja Norjan eristäminen - mutta toiselta puolen olivat onnistumisen mahdollisuudet varsin pienet. Saksalla on helppoa tuoda riittävästi joukkoja maihinnousua estämään, minkä ohessa tonniston niukkuus, Jyllannin rannikon mataluus ynnä muut seikat vaikeuttavat yritystä. Kaikesta huolimatta ovat saksalaiset ryhtyneet erinäisiin varovaisuustoimenpiteisiin etupäässä Jyllannissa.

Sabotaasitöitä Tanskassa johtaa tohtori Bestin tietämän mukaan englantilaisten asettama erikoinen esikunta. Se suorittaa tarpeelliset kustannukset ja hankkii aseet ynnä räjähdysaineet sabotööreille. Esikunnalla on asiamiehiä Tanskassa ja jonkunlainen alaosasto Malmössä. Saksalaisilla on todistuksia siitä, et-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

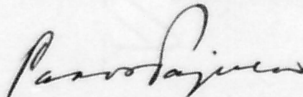
- Tavallinen.
- Tavallinen ja lisäksi \_\_\_\_\_ ministeriölle.
- Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
- Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.



tä Malmöstä käsin on lähetetty Kööpenhaminaan tuhotyöntekijöitä, jotka työnsä suorittettuaan ovat jälleen palanneet Malmöön. Pommit ovat englantilaisten valmistetta ja sellaista kokoa, että niitä voidaan taskussa tai muulla tavoin huomaimatta kuljettaa.

Viime aikoina on saksalaisten poliisimiesten onnistunut saada kiinni joukko sabotöörejä, m.m. 7 Kööpenhaminassa ja 21 Aarhusissa. Tri Best piti luultavana, että pidätykset tulevat yhä lisääntymään ja otaksui näin ollen, että ainakin rakammanlaatuisten tuhotöiden lukumäärä voidaan vähitellen rajoittaa.

Kööpenhaminassa, 20 päivänä marraskuuta 1943.



(Paavo Pajula)